

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI

**AYDIN KENTİ ÖRNEĞİNDE GENÇLİK PARKI ÇOCUK OYUN ALANININ
YETERLİLİĞİ VE TASARIM İLKELERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sevdanur BALLIOĞLU

KASIM 2015
TRABZON

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI

**AYDIN KENTİ ÖRNEĞİNDE GENÇLİK PARKI ÇOCUK OYUN ALANININ
YETERLİLİĞİ VE TASARIM İLKELERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**

Sevdanur BALLIOĞLU

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
PEYZAJ YÜKSEK MİMARİ
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 10.11.2015
Tezin Savunma Tarihi : 25.11.2015**

**Tez Danışmanı : Prof. Dr. Öner DEMİREL
İkinci Danışman : Doç. Dr. Zöhre POLAT**

Trabzon 2015

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Peyzaj Anabilim Dalında
Sevdanur BALLIOĞLU Tarafından Hazırlanan**

**AYDIN KENTİ ÖRNEĞİNDE GENÇLİK PARKI ÇOCUK OYUN ALANININ
YETERLİLİĞİ VE TASARIM İLKELERİ YÖNÜNDE İNCELENMESİ**

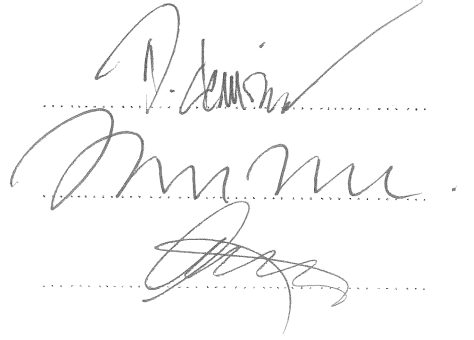
başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 10 / 11 / 2015 gün ve 1626 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Öner DEMİREL

Üye : Doç. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU

Üye : Doç. Dr. Banu ÖZTÜRK KURTASLAN

**Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ
Enstitü Müdürü**

ÖNSÖZ

“Aydın Kenti Örneğinde Gençlik Parkı Çocuk Oyun Alanının Yeterliliği ve Tasarım İlkeleri Yönünden İncelenmesi” adlı bu çalışma K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans programında yapılmıştır.

Yüksek Lisans Tez danışmanlığımı üstlenerek benden yardımlarını esirgemeyen, konunun işlenmesinde bilimsel katkılarıyla bana yön veren çok kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Öner DEMİREL’e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Tez konusunun belirlenmesinde ve yüksek lisans tez çalışmamın farklı aşamalarında bana yardımcı olan, desteğini esirgemeyen ikinci danışmanım Sayın Doç. Dr. Zöhre POLAT’a teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek Lisans Tez çalışmamda Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı 4. sınıf öğrencilerine katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli eşim Serkan Oktay BALLIOĞLU’na, birçok parkı incelemek için benimle birlikte gelen sevgili çocuklarım Osman Ekin BALLIOĞLU’na ve İpek Öykü BALLIOĞLU’na teşekkür ederim.

Sevdanur BALLIOĞLU
Trabzon, 2015

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Aydın Kenti Örneğinde Gençlik Parkı Çocuk Oyun Alanının Yeterliliği ve Tasarım İlkeleri Yönünden İncelenmesi” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Öner DEMİREL’in sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.
10/11/2015

Sevdanur BALLIOĞLU

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ.....	XI
1. GİRİŞ VE ÇALIŞMANIN AMACI.....	1
1.2. Literatür Araştırması.....	3
1.3. Çocuk ve Oyun Kavramları ile İlgili Tanımlar.....	7
1.4. Çocuk ve Çevre İlişkisi.....	12
1.5. Oyun ve İçeriği	13
1.5.1. Oyunun Çocuğun Gelişimi Üzerine Etkileri	13
1.5.2. Oyunun Sınıflandırılması	18
1.5.3. Çocuk Oyun Alanlarının Sınıflandırılması ve Önemi	20
1.5.4. Çocuk Oyun Alanları ve Güvenlik Kavramı	26
1.5.5. Çocuk Oyun Alanı Tasarım İlkeleri	29
1.5.5.1. Oyun Alanlarında Kullanılan Zemin Malzemeleri.....	31
1.5.5.2. Oyun Alanlarında Kullanılan Sınır ve Kuşatma Elemanları	34
1.5.5.3. Çocuk Oyun Alanlarında Gölge Elemanları ve Oturma-Dinlenme Birimleri.....	35
1.5.5.4. Çocuk Oyun Alanlarında Aydınlatma Elemanları.....	36
1.5.5.5. Çocuk Oyun Alanlarında Çöp Kutuları ve Tuvaletler.....	36
1.5.5.6. Çocuk Oyun Alanlarında Donatı Elemanları (Çeşme, Bitki Saksısı ve Kasalar, Kuş Kafesleri, İşaret, Tabela, Levha vb.).....	37
1.5.5.7. Çocuk Oyun Alanlarında Kullanılan Yüzeysel Su Elemanları.....	39
1.5.5.8. Çocuk Oyun Alanlarında Oyun Elemanları.....	39
1.5.5.9. Çocuk Oyun Alanlarında Drenaj Sistemleri.....	46
1.5.5.10. Çocuk Oyun Alanlarında Bitkisel Tasarım	47
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	64
2.1. Materyal.....	64
2.2. Yöntem	66

2.2.1.	Anketlerin Uygulanması.....	69
2.2.1.1.	Uzman Anketi Uygulaması	69
2.2.1.2.	Halk Anketi Uygulaması	70
3.	BULGULAR	72
3.1.	Aydın İli ile İlgili Genel Bilgiler	72
3.1.1.	Tarih.....	72
3.1.1.1.	Kentin Mekansal ve Planlı Dönem Gelişimi	74
3.1.2.	Aydın Kentinin Geçmişten Günümüze Kentsel Açık Alan Gelişimi	77
3.1.2.1.	Çalışma Alanı/Gençlik Parkı	87
3.1.3.	Coğrafi Konum	95
3.1.4.	Nüfus	96
3.1.5.	İklim.....	97
3.1.6.	Bitki Örtüsü ve Fauna.....	99
3.1.7.	Ekonomi (Tarım, Sanayi-Ticaret, Turizm).....	100
3.1.8.	Ulaşım.....	101
3.2.	Uzman Anketi Uygulaması ve Değerlendirmesi	102
3.3.	Halk Anketi Değerlendirmesi	108
4.	TARTIŞMA.....	126
5.	SONUÇLAR.....	130
6.	ÖNERİLER	134
7.	KAYNAKLAR.....	137
8.	EKLER	145
ÖZGEÇMİŞ		

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

AYDIN KENTİ ÖRNEĞİNDE GENÇLİK PARKI ÇOCUK OYUN ALANININ YETERLİLİĞİ VE TASARIM İLKELERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Sevdanur BALLIOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Öner DEMİREL
2015, 144 Sayfa, 8 Sayfa Ek

Çocuk oyun alanları ve oyun oynamaya olanak tanıyan kentsel yeşil alanların tümü, çocukların gelişimlerine katkı sağlayarak önemli bir işlev üstlenmektedirler. Çocuk oyun alanı; çeşitli oyun elemanları bulunan ve oyunların amacına yönelik olarak tasarlanan, oynarken sosyal ilişkilerini kurdukları, fizyolojik-duygusal gelişimlerini sağladıkları ve çocukların doğayla buluştukları açık alanlardır. Çocuk oyun alanlarının yeterli büyüklüğe ve donanımına sahip olması, çocuk oyun alanı tasarım ilkelerine uygun olarak yapılması ve iyi yönetilmesi gereken mekanlardır. Oyun alanları hitap ettikleri yaş grupları, biçimsel yapıları, görsellikleri ve yeterlikleri açısından farklılıklar göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı; Aydın kentinde seçilen çocuk oyun alanının yeterliliğinin (halk-uzman) saptanmasına yönelik olarak sosyal araştırma amaçlı anketler yapılarak araştırılması, çocuk oyun alanlarının tasarım ilkeleri yönünden doğru olup olmadığını irdelemek, tasarımlarda seçilen bitkilerin tür seçiminin doğruluğunu saptayıp eksiklikleri ve hataları gidermeye çalışmak, doğayla bütünleşerek oyun oynama imkanı bulan çocukların daha sağlıklı bireyler olarak yetişmelerine imkan sağlayacak ortamları tanımlamak ve Gençlik Parkı (Aydın Kenti) örneğinde çocuk oyun alanlarının nasıl olması gerektiğine ışık tutmaktır.

Çalışmanın yöntemi dört aşamada kurgulanmış olup 1. aşamada çocuk ve oyun kavramları ile ilgili tanımlar ve oyun alanları tasarım ilkelerinin ortaya konduğu literatür araştırması, 2. aşamada araştırma alanı ile ilgili yapılan alanın bileşenleri açısından mevcut durumunun saptanmasına yönelik envanter çalışması, 3. aşamada ise saptanan bu envanter ışığında çalışma alanında yer alan çocuk oyun alanlarının nitelikleri ve yeterlilikleri açısından önemini ortaya konmasına yönelik uzman (üç aşamalı uzman anketi) ve halk gruplarına yapılan anket çalışmaları ve bunların istatistiki olarak değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Son aşamada ise literatür araştırması, çocuk oyun alanlarının ve yakın çevresinin özelliklerinin belirlendiği alan çalışması ve anket sonuçlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Çalışma sonucunda, oyun alanlarının sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin kullanımı, tasarım ilkelerine uygunluğu bakımından ele alındığında yeterliliklerinin istenilen seviyelerde olmadığı açıkça görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, oyun, çocuk oyun alanı, çocuk oyun alanı tasarım ilkeleri, Aydın Kenti, Kent Parkı.

Master Thesis

SUMMARY

AN INVESTIGATION OF THE YOUTH PARK PLAYGROUND IN TERMS OF
ADEQUACY AND DESIGN PRINCIPLES: THE CASE OF AYDIN CITY

Sevdanur BALLIOĞLU

Karadeniz Technical University
Institute of Sciences
Landscape Architecture Main Science Branch
Supervisor: Prof. Dr. Öner DEMİREL
2015, 144 Pages, 8 Pages Appendix

Playgrounds and all urban green areas which provide opportunities for play carry an important role by contributing to the development of children. A playground is an outdoor area; which contains various play elements, designed according to the purposes of plays, where children build social relationships during play, maintain their physiological-emotional development and where children meet the nature. Playgrounds are places which have to be large and equipped enough, built according to the playground design principles and well administered. Playgrounds vary in respect to their target age group, physical structures, visual qualities and adequacy.

The purpose of this study is to investigate the adequacy of a selected playground by means of a social research questionnaire (public-expert), to find out whether the playgrounds are suitable in terms of design principles, to determine the correctness of plant choices and to try and fix existing problems, to define places which will provide opportunities for children to play in nature and grow up as healthier individuals and to shed light on the issue of how playgrounds could be with the example of Youth Park (Aydın City).

The method of the study has been set up at four stages; at the first stage a literature review was made on definitions of child and the concept of play and the design principles of playgrounds, at the second stage, an inventory of the study area was made to find out the existing state of the area components, at the third stage is composed of the evaluation of the questionnaires applied to experts (3 phase expert questionnaire) and the public aimed at finding out the qualities and adequacy of the playgrounds. And the last stage consists of a literature review, field work to determine the qualities of the playground and its surrounding area and lastly the evaluation of the data obtained from the questionnaires. As a result of the study, when the natural and cultural values of the playgrounds is evaluated in terms of their fit with the design principles, it is evident that, their qualifications are not at the desired levels.

Key Words: Child, play, playground, playground design principles, Aydın City, City Park.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Geleneksel oyun alanı örneği	24
Şekil 2. Çağdaş oyun alanı örneği	24
Şekil 3. Macera oyun alanları örneği	25
Şekil 4. Yaratıcı oyun alanı örneği	25
Şekil 5. Engelli çocuklar için oyun elemanı örneği	26
Şekil 6. Çocuk oyun alanında talaş zemin örneği	32
Şekil 7. Sentetik oyun alanı zemin malzeme örneği	33
Şekil 8. Çocuk oyun alanında sınır elemanı örneği	35
Şekil 9. Oturma elemanları	35
Şekil 10. Hayvan figürlü çöp kutusu örneği	37
Şekil 11. Hayvan figürlü saksı örnekleri	38
Şekil 12. Kuş kafesi örnekleri	38
Şekil 13. Çocuk oyun alanında su elemanı	39
Şekil 14. Kum havuzu örneği	41
Şekil 15. Oyun elemanı örneği	42
Şekil 16. Atlı karınca örneği	42
Şekil 17. Çizgi film karakterli salıncak örneği	43
Şekil 18. Hayvan ve meyve karakterli oyun elemanları örneği	43
Şekil 19. Tırmanma oyun elemanı örneği	44
Şekil 20. Tahterevalli örneği	44
Şekil 21. Trambolin örneği	45
Şekil 22. Çocuk oyun alanında drenaj	46
Şekil 23. Koku etkisi olan bitkiler	52
Şekil 24. Doku etkisi olan bitkiler	53
Şekil 25. İşitme etkisi yapan bitkiler	54
Şekil 26. Gölge amaçlı kullanılan bitkiler	55
Şekil 27. Çok zehirli bitkiler	57
Şekil 28. Orta derecede zehirli bitkiler	60
Şekil 29. Az zehirli bitkiler	62
Şekil 30. Gençlik Parkı	64
Şekil 31. Gençlik Parkı ve çevresinde yer alan mevcut kullanımlar	66

Şekil 32.	Yöntem akış şeması.....	68
Şekil 33.	Tralleis Antik Kenti.....	72
Şekil 34.	Magnesia Antik Kenti	73
Şekil 35.	Kuruluşundan 1923 yılına kadar Aydın şehrinin gelişim evreleri	75
Şekil 36.	1923-2001 Döneminde Aydın kentinin gelişimi.....	77
Şekil 37.	Aydın kenti yeşil alan planı.....	79
Şekil 38.	Muhsin Yazıcıoğlu Parkı kimlik kartı	83
Şekil 39.	İsmail Kocabaş Parkı kimlik kartı.....	84
Şekil 40.	Turistik Park kimlik kartı	85
Şekil 41.	Şehit Piyade Uzman Çavuş Tuncay Işık Parkı kimlik kartı.....	86
Şekil 42.	Gençlik Parkı sert zemin planı (Ölçeksiz).....	88
Şekil 43.	Gençlik Parkı bitkilendirme planı (Ölçeksiz).....	89
Şekil 44.	Gençlik Parkı kimlik kartı	90
Şekil 45.	Gençlik Parkının ana giriş kapısı (Orijinal, 2014)	91
Şekil 46.	Kuzey giriş kapısı zemin örneği (Orijinal, 2014).....	92
Şekil 47.	Parkta bulunan yürüyüş yolundan bir kesit (Orijinal, 2014).....	92
Şekil 48.	Gençlik Parkında bulunan bitki türleri	94
Şekil 49.	Aydın Kenti ve komşu illeri	95
Şekil 50.	Aydın kenti iklim diyagramı	99
Şekil 51.	Gençlik Parkı'nda bulunan bitkilerin sıfat çiftleri dağılımı	107

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1.	Koku etkisi olan bitkiler 51
Tablo 2.	Doku etkisi olan bitkiler 53
Tablo 3.	İşitme etkisi yapan bitkiler 54
Tablo 4.	Gölge amaçlı kullanılan bitkiler 54
Tablo 5.	Çok zehirli bitkiler 56
Tablo 6.	Orta derecede zehirli bitkiler 58
Tablo 7.	Az zehirli bitkiler 61
Tablo 8.	Aydın kentindeki çocuk oyun alanlarını içeren parkların listesi 80
Tablo 9.	Gençlik Parkı'nda bulunan bitkilerin listesi 93
Tablo 10.	Aydın kentinin coğrafi bilgiler tablosu 96
Tablo 11.	İlçelere göre Aydın ili nüfusu 97
Tablo 12.	Aydın kenti aylık yağışın 01 mm ve yüksek olduğu gün sayısı 98
Tablo 13.	Aydın kenti aylık ortalama sıcaklık (°C) 98
Tablo 14.	Uzman anketine katılan kişiler 102
Tablo 15.	Bitkilerin mekanla olan uyumu 103
Tablo 16.	Bitkilerin birbirleriyle olan uyumu 103
Tablo 17.	Bitkilerin fonksiyonel özellikleri ve oyun alanı tasarım ilkeleri 103
Tablo 18.	Halk anketine katılan kişilerin özellikleri 108
Tablo 19.	Park kullanımı 110
Tablo 20.	Halk anketine katılanların bildiği parkların adı 112
Tablo 21.	Ankete katılan kişilerin evine en yakın park 112
Tablo 22.	Anket yapılan kişilerin sık gittiği parkın incelenmesi 113
Tablo 23.	Anket yapılan kişilerin Gençlik Parkı'nı tercih etme sebepleri 114
Tablo 24.	Anket katılımcılarının çocuk oyun alanının güvenliğine dair cevaplarının oranları 114
Tablo 25.	Çocuk oyun alanı içinde oturma-dinlenme alanlarının yeterlilik oranları 115
Tablo 26.	Çocuk oyun alanı uzak olduğu için gidemiyorum sorusunun oranları 115
Tablo 27.	Çocuk oyun alanının bitkisel elemanlar açısından incelenmesi 115
Tablo 28.	Çocuk oyun alanı çevresindeki trafiğe ait oranlar 116
Tablo 29.	Çocuk oyun alanındaki gölge veren elemanların incelenmesi 116
Tablo 30.	Çocuk oyun alanında aydınlatmalar yeterlilik oranları 116

Tablo 31.	Çocuk oyun alanında çöp kutuları yeterlilik oranları.....	116
Tablo 32.	Çocuk oyun alanı mahallede bulunduğu için kendimi güvende hissediyorum sorusunun incelenmesi.....	117
Tablo 33.	Çocuk oyun alanını çocuğun arkadaşlarından dolayı tercih edilmesinin incelenmesi	117
Tablo 34.	Diğer semtlerdeki çocuk oyun alanlarına duyulan güvenin incelenmesi.....	117
Tablo 35.	Çocuk oyun alanı çevresinde rahatsız edici bir biçimde gürültü ve hava kirliliği, koku vb. olumsuz çevre şartları olduğu için gitmiyorum seçeneğinin incelenmesi	118
Tablo 36.	Çocuk oyun alanı çocuğumun arkadaş edinmesi ve sosyalleşmesi açısından çok uygun bir alandır seçeneğinin incelenmesi	118
Tablo 37.	Çocuk oyun alanı çok az insan tarafından kullanıldığı için gitmek istemiyorum seçeneğinin incelenmesi.....	118
Tablo 38.	Çocuk oyun alanı kalabalık olduğu için gidiyorum seçeneğinin incelenmesi.....	119
Tablo 39.	Çocuk oyun alanının akşam saatlerinde kullanımı güvenlidir seçeneğinin incelenmesi	119
Tablo 40.	Çocuk oyun alanını günün belli saatlerinde özellikle çocuklu bayanların kullanması güvenli değildir seçeneğinin incelenmesi	119
Tablo 41.	Çocuk oyun alanında güvenlik görevlisi bulunmaktadır seçeneğinin incelenmesi.....	120
Tablo 42.	Çocuk oyun alanında çocuk oyun aletlerinin yeterliliğinin incelenmesi.....	120
Tablo 43.	Çocuk oyun alanı büyüklüğünün yeterliliğinin incelenmesi.....	120
Tablo 44.	Çocukların herhangi bir kaza anında en yakın sağlık birimine ulaşmasının incelenmesi.....	121
Tablo 45.	Çocuk oyun aletleri bakımsız olup tehlike arz etmektedir seçeneğinin incelenmesi.....	121
Tablo 46.	Çocuk oyun alanının çevresinde güvenliği sağlayacak bir biçimde sınır elemanı vardır seçeneğinin incelenmesi.....	121
Tablo 47.	Çocuk oyun alanının girişi yeterince açık ve belirgindir seçeneğinin incelenmesi.....	122
Tablo 48.	Çocuk oyun alanında kullanılan oyun aletlerinin malzemesi çocuk güvenliği açısından uygundur seçeneğinin incelenmesi	122
Tablo 49.	Çocuk oyun alanında kullanılan yer kaplama malzemesinin uygunluğunun incelenmesi.....	122
Tablo 50.	Çocuk oyun alanında ve çevresinde yeşil alan yeterliliğinin incelenmesi.....	123
Tablo 51.	Çocuk oyun alanı çevresinde arabasıyla gelenler için otopark alanının incelenmesi.....	123

Tablo 52.	Çocuk oyun alanı çevresinde bisiklet parkı bulunmaktadır seçeneğinin incelenmesi	123
Tablo 53.	Çocuk oyun alanı içinde ve çevresinde bisiklet yolu vardır seçeneğinin incelenmesi	124
Tablo 54.	Çocuk oyun alanında büfe ve çay bahçesi gibi olanaklarının incelenmesi	124
Tablo 55.	Çocuk oyun alanı ve çevresi farklı etkinlikler (kermes, piknik, gösteri vb.) için uygundur seçeneğinin incelenmesi	124

1. GİRİŞ VE ÇALIŞMANIN AMACI

Çocukluk döneminde oyun oynamak, çocuğu ileriki hayata hazırlayan en önemli faaliyetlerdendir. Oyun oynama çocuğun kendini ifade etme yollarından biridir. Çocuk, oyun oynayarak insanlarla iletişim kurmayı, paylaşmayı, kendi varlığını göstermeyi, sosyalleşmeyi, bilmediklerini öğrenmeyi, soru sormayı öğrenir. Hızlı-çarpık kentleşme ve sanayileşme sonucunda çocukların güven içinde oynayabilecekleri alanlar giderek azalmaktadır. Çocuklar zamanlarını evde televizyon izleyerek, bilgisayar oyunları oynayarak ya da yalnız olarak oynayabileceği oyuncaklarıyla vakit geçirmektedir. Böylelikle giderek asosyal bir nesil yetişmektedir. Çocuk evde yaptığı bu faaliyetlerden dolayı diğer çocuklarla oynayarak kazanacağı sosyal, zihinsel ve fiziksel gelişmelerden mahrum kalmaktadır.

Birçok özelliklerinden dolayı dünyada ortak paydada buluşan oyun oynama, çocuğun mutlu olmasını, oyun oynamaktan zevk almasını sağlayan bir etkinliktir ve oyunun geçmişten günümüze kadar değişen kuralları, özellikleri, oyun oynamada kullanılan malzemeler farklılık gösterse de çocukların bulunduğu her dönemde oyun varlığını sürdürme gelmiştir.

Oğuz (1998), kent parkları kentsel yerleşimler içinde genellikle merkezi olarak konumlanan, görsel olarak kentin bir parçası olan ve kent insanına fazla yol kat etmeden kentin gürültü ve karmaşasından kaçabilme olanağı sağlayan, aynı zamanda; insanların yürüyüş, koşu, dış mekânda oturma, piknik yapma, oyun oynama, vb. bireysel ya da grup eylemlerine olanak sağlayan mekanlardır (Elinç, 2011).

Özkır (2007), kent parkı çeşitlerinden olan eğlence parkları; çocukların ilgisini çeken merkezler oldukları gibi büyüklerin de serbest zamanlarını eğlenceli bir şekilde geçirmesine olanak tanıyan, eğitici aktiviteleri de içeren mekânlardır (Elinç,2011).

Heseltine ve Holborn (1987), oyunun çocuklar üzerinde göz ardı edilemeyecek kadar önemli etkileri vardır. Dünya Çocuk Yılı nedeniyle 1977 yılında açıklanan Çocuk Oyun Hakları Malta Deklarasyonu'nda oyunun beslenme, sağlık, barınma ve eğitimin yanı sıra her çocuğun gelişim potansiyeli için yaşamsal önemi olduğu belirtilmiştir (Yılmaz ve Bulut, 2002).

Çocukluk dönemi ileriki yaşlarda kişilik ve zihinsel yeteneklerin gelişmesinin temelini atıldığı dönemdir. Bu yeteneklerin gelişmesindeki en önemli alan şüphe yok ki

özgürce kendilerini ifade ettikleri çocuk oyun alanlarıdır (Aksoy, 2014). Dış mekânlarda oyun oynama, çocukların becerilerini, öğrenme yeteneklerini geliştirir, kendi kişiliklerini bulmalarını sağlar ve çevrelerini algılamalarını kolaylaştırır (Yılmaz ve Bulut, 2003).

Erdem (2003), açık havada oynanan oyunlar, çocukların güneşten ve temiz havadan yararlanmalarını sağlar ve bedensel gelişimlerini hızlandırır. Çocuk açık havada oynarken bedensel gelişimi için gerekli olan bu öğeleri, farkında olmadan ve en doğal biçimde edinerek, oyun yoluyla yaptığı hareketler, solunum, sindirim ve boşaltım işlevlerinin gerektiği biçimde olmasına yardım eder ve ter yoluyla zehirli atıklardan vücudu temizler (Uluğ, 2007).

Herrington ve Studtmann (1998), Iowa State Üniversitesi Çocuk Gelişimi Laboratuvarı'nda yer alan oyun alanlarında yapılan bir araştırmada, peyzaj planlama ve tasarım ilkelerine dayanılarak yapılan, bitkisel materyaller ve peyzaj elemanları ile desteklenmiş oyun alanlarının çocuk gelişiminde (sosyal, duygusal, kavrama – öğrenme) mevcut oyun alanlarına göre daha etkili olduğu gösterilmiştir (Yılmaz ve Bulut, 2003).

Gelişen teknolojinin etkisiyle insanların yaşam tarzı daha hareketsiz bir hal almıştır. Hareket etme çocukların bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimleri için çok önemlidir. Çocukluk döneminde yapılan fiziksel aktivitelerin çocuklardaki olumlu etkileri arasında, büyüme ve gelişmenin daha iyi olması, aktif yaşam biçimi kazandırılması, ileride oluşabilecek hastalık risklerinin azalması, aşırı kilo alımının önlenmesi gösterilebilir. Fiziksel aktivite içeren oyun oynama çocukların bedensel gelişimleri için önemlidir. Çocukların da etkilendiği giderek teknolojiye bağlı yaşam tarzı onların durağan bir hayat geçirmelerine sebep olurken, rahat hareket edebileceği, kendilerini güvende hissedeceği alanlar temin etmek ve çocukların bu ihtiyaçlarına cevap vermek zorunluluk haline gelmiştir. Bu kapsamda çocuk oyun alanları; çocukların özgürce hareket etmelerine olanak sağlayan, tasarımında ve uygulamasında canlı ve cansız materyallerin kullanıldığı mekanlar çocuklar için büyük önem taşımaktadır.

Çocuk oyun alanlarıyla ilgili yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak cansız elemanlar (zemin, aydınlatma elemanları, oturma elemanları, plastik objeler v.b.) üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bitkisel elemanlara gereği kadar önem verilmemiştir. Mekanı tanımlamada çok büyük paya sahip olan bitkisel tasarımla, bitkinin fonksiyonel ve estetik özellikleri kullanılarak mekanda bulunan donatı, zemin ve yakın çevresi dikkate alınarak yapılan tasarımlar başarılı sonuçlar vermektedir.

Çocuklar sahip oldukları hayal güçlerinin de etkisiyle bitkisel elemanlardan çeşitli şekillerde yararlanmaktadır (çubuktan at oyunu, kılıç oyunu, kamıştan dürbün vb). Çocuklar ağaçlara tırmanarak, meyvelerini toplayarak, bitkilere dokunup-koklayıp onların mevsimsel değişimlerini gözlemleyerek yaban hayatı öğrenirler ve doğayla bütünleşirler.

Günümüzde kentlerde çocuk oyun alanı olarak planlanan ancak iş alanlarına veya konutlara dönüştürülen çocuk oyun alanlarından uygulananlarında bitkisel tasarımının önemi daha da öne çıkmaktadır. Bitkisel tasarım ve uygulama çocukların ihtiyaçlarına, alanın fiziksel özelliklerine uygun türlerden seçilerek yapılmalıdır.

Yanlış tür seçimi ve uygulamaları boşa harcanan zamana ve ekonomik olarak da israfa sebep olmaktadır. Zaman, emek ve maddi kaybı en aza indirmek amacıyla alanın gerçek sahipleri olan çocukların istek ve ihtiyaçları doğrultusunda planlama ve uygulama yapmak gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı;

- Aydın Kentinde seçilen çocuk oyun alanının yeterliliğinin (halk-uzman) sosyal araştırma amaçlı anketler yapılarak araştırılması,
- Çocuk oyun alanlarının tasarım ilkeleri yönünden doğru olup olmadığını irdelemek,
- Tasarımlarda seçilen bitkilerin tür seçiminin doğruluğunu saptayıp eksiklikleri ve hataları gidermeye çalışmak,
- Doğayla bütünleşerek oyun oynama imkanı bulan çocukların daha sağlıklı bireyler olarak yetişmelerine imkan sağlayacak ortamları tanımlamak,
- Gençlik Parkı örneğinde çocuk oyun alanlarının nasıl olması gerektiğine ışık tutmaktır.

1.2. Literatür Araştırması

Yılmaz ve Bulut (2003), yaptıkları çalışmada Erzurum kent merkezinde bulunan çocuk sayısı dikkate alınarak çocuk başına düşen oyun alanını belirlemişlerdir. Gelecekte imara açılan alanlarda oyun alanlarının tasarlanması gerektiğini vurgulamışlardır.

Bal (2005), Zonguldak Kenti Yeşil Alan Sistemindeki Çocuk Oyun Alanlarının Durumunun Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi çalışmasında çocukları 0-3, 3-6, 6-11/14, 14-18 yaş guruplarına ayırmış ve çocuklar için oyunun ne kadar önemli

olduğunu araştırmıştır. Çalışmasında oyun alanı tasarımı ve tasarımda önemli etmenleri belirleyerek farklı yaş guruplarındaki çocukların tercih ettiği oyunları tespit etmiştir.

Turgut ve Yılmaz 2010, oyun oynarken çocukların algıları yüksek seviyededir. Özgürce oyun oynayabildikleri alanlarda psikolojik, duygusal ve fiziksel becerileri artmaktadır. Yaşayarak öğrenme imkanı sağlayan doğa en büyük öğretici konumundadır.

Moore (1993), Plants For Play isimli kitabında çocuk oyun alanlarında doğru bitki seçimlerine ışık tutmuş, bitkilerin çocukların oyunlarına dahil edilmesine ve bunun çocukların doğayla bütünleşmesine yardımcı olduğuna değinmiştir.

Azlina ve Zulkiflee (2012), Malezya'da Taman Tun Dr. İsmail Parkı'nda yaptıkları çalışmada; çocukların okula yakın olan parklar ile sosyal oyun imkanı veren oyun alanlarında oynamayı tercih ettiklerini saptamıştır. Çocuk oyun alanında bulunan gölge yapan ağaçların dallanma, kök çaplarına ve esneklerine bağlı olarak ağaçları saklanmak ve barınmak için kullandıklarını gözlemlemiştir. Alanda bulunan doğal ve yapay elemanların kombinasyonlarının çocuklara farklı oyun çeşitlerini oynamayı sağladığını vurgulamaktadır. Çocukların yaşam alanlarında doğal ve yapay elemanlarla deneyimlerine izin verme onların bilişsel, sosyal beceri ve fiziksel gelişimlerini sağlar.

Şenol (2004), Çocuk ve Oyun adlı çalışmasında oyun çeşitlerine, oyuncaklara ve yaşa göre oyuncak seçimine değinmiştir. Çocukların oyun oynarken duygusal ve düşsel yaşamlarının oyuna etkisinden bahsetmiş, oyuncakların insanların hayatındaki önemine değinmiştir. Çocukları yaş guruplarına ayırarak çocukların içinde bulunduğu guruba göre tercih ettiği oyun ve oyuncakları anlatmıştır.

Uluğ (2007), Kuzey Adana'daki Çocuk Oyun Alanlarının Bitki Seçimi Yönünden İrdelenmesi adlı yüksek lisans tez çalışmasında Kuzey Adana'daki çocuk oyun alanlarının materyal ve bitkisel yönden tasarım kriterlerine uyup uymadığının saptayıp, oyun alanlarındaki sorunları belirleyerek ve çözüm önerilerini getirmiştir.

Acar (2003), "Çocuk Oyun Alanlarında Kullanıcıların Bitki Tercihlerinin Belirlenmesi" konulu çalışmasında, çocuk oyun alanlarında doğru bitki kullanımının çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerine önemli katkıları olduğunu ve bu alanlarda sıkça görülen çeşitli kazalar sonucu yaralanmaların azaltılabileceğini belirtmiştir. Çalışmada inceleme alanı olarak Trabzon kentindeki iki çocuk oyun alanı seçilerek buralarda yerinde gözlemler ve mekan kullanıcısı olan çocuklarla anketler yapılarak çocukların bitki tercihleriyle ilgili çalışma yapılmıştır. Çocukların kendi boyutlarına uygun ve çiçekli, renkli bitkileri tercih ettikleri sonucu elde edilmiştir. Sonuç olarak bu alanlarda

çocukların bitki tercihleri de göz önünde bulundurularak kullanılabilir ve kullanımı uygun olmayan bitkilere örnekler sunulmuştur.

Fjortoft ve Sageie (2000), çocuk oyun alanı olarak okula yakın olan küçük bir ormanda çalışma yapmıştır. Orman okulun dış mekandaki oyun alanlarına ek olarak kullanılmıştır. 5-6 ve 7 yaşındaki çocukların motor gelişimlerinde peyzajın ve doğal öğelerin etkileri araştırılmıştır. Doğal peyzajın çocuklar için daha çeşitli, heyecanlı ve ilginç oyun çevresi ihtiyaçlarına cevap verebileceği saptanmıştır.

Ali Tunahan AKKÜLAH (2008), güvenliğin çocukların dikkat edeceği ve edemeyeceği ayrıntılarda olduğunu belirterek Konya ilinin merkez ilçelerinden Selçuklu Belediyesi sınırları içinde bulunan Nenehatun Parkı'nı ele almıştır. Çalışmasında parkın güvenlik standartlarına uygunluğunu irdelemiş ve çözüm önerileri getirmiştir.

Metin KOÇKAR vd. (2013), geleneksel çocuk oyunlarının yöresel niteliklerini ortaya koymuşlar ve çalışmanın yazarları tarafından derlenen çocuk oyunlarının eğitimsel değerini incelemişlerdir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak gözlem ve yapılandırılmamış görüşme tekniği kullanılmış ve alanda derleme yapılmıştır. Derlenen çocuk oyunları; çocukların sosyal ve psiko-motor gelişimleri açısından değerlendirilmiştir.

Şule ERŞAN (2006), okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubu çocuklarının oyun ve çalışma ile ilgili algılarının incelemiştir. Araştırmaya, Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarına devam eden 170 kız 192 erkek olmak üzere 362 çocuk ile yapmıştır.

Turgut ve Yılmaz (2010), yaptıkları çalışmada farklı yaş gruplarının algılama yeteneklerini göz önünde bulundurarak bitki, böcek, su, kelebek, kuş gibi doğa öğelerinin çocuk gelişiminde oyun aracı olabilme potansiyellerini değerlendirmişlerdir.

Yılmaz ve Bulut (2003), "Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi" konulu çalışmada Erzurum kentini oluşturan dört bölgede (Kent merkezinde, Dadaşkent, Yenişehir ve Yıldızkent semtlerinde) çocuk oyun alanlarını ölçüm yaparak incelemiştir. Belirlenen toplam oyun alanı 0-15 yaş grubundaki çocuk sayısına oranlanarak, kentte çocuk başına düşen oyun alanı miktarı saptanmıştır. İncelenen çocuk oyun alanlarının fiziksel durumu belirlenip bu alanlar için çözüm önerileri getirmiştir.

Tekkaya (2001), oyun sağlıklı, sosyal, fiziksel ve zihinsel çocuk gelişimi için başlıca bileşen ve çocuğun yaparken öğrendiği sosyal ve fiziksel çevreyle uzlaştığı bir etkinliktir. Oyun oynarken çocuğun zamanını ve enerjisini hangi kalitede kullandığı önemlidir.

Nitelikli oyun fırsatını elde eden çocuğun yaratıcı olduğu, problem çözme konusuna esnek yaklaştığı, daha iyi sosyal ilişkilere sahip olduğu ve fiziksel olarak daha sağlıklı olduğu savunulur.

Cirhinlioğlu (2001)'nin yaptığı çalışmada oyun, çocuğun kendini tanıyıp, başkalarından ayıran özelliklerinin bilincine varmasına yardımcı olur. Özellikle evcilik oyunları, hayal ve taklit oyunları ve çeşitli meslekleri dramatize etme gibi oyunlar, çocuğa sosyal gelişim yönünden önemli faydalar sağlar. Çocuk oynarken diğer insanlarla iletişim kurmayı, paylaşmayı, işbirliğini ve yardımlaşmayı, birlikte problemleri çözmeyi, sosyal kuralları ve etik değerleri öğrenir. Ayrıca, oyun yolu ile yapılan etkinlikler el-parmak gibi küçük kasların, bacak, kol gibi büyük kasların hareketlerinin gelişiminde etkili olur. Özellikle fizik gücü gerektiren oyunlar (koşma, atlama, tırmanma vb.) vücut sistemlerini çalıştırır (Koçkar vd. 2013).

Arnas (2007) çocuk arkadaşlarıyla oyun oynarken paylaşma, yardımlaşma, çevreyle olumlu ilişkiler kurma, başkalarının haklarına saygı duyma ve sorumluluk üstlenme gibi temel kuralları öğrenmektedir. Çocuğun oyun oynarken atlaması, koşması, zıplaması, tırmanması, sürünmesi gibi fiziksel güç gerektiren hareketler yapması, dolaşım, solunum, sindirim ve boşaltım sistemlerinin düzenli çalışmasını sağlayarak oksijen alımı, kan dolaşımı ve dokulara besin taşınmasını da çoğaltmaktadır (Ünal, 2009).

Heseltine ve Holborn (1987) oyunun çocuk üzerinde göz ardı edilemeyecek kadar önemli etkileri olduğu birçok araştırmada ortaya konulmuştur. Dünya Çocuk Yılı nedeniyle 1977 yılında açıklanan Çocuk Oyun Hakları Malta Deklarasyonu'nda oyunun, beslenme, sağlık, barınma ve eğitimin yanı sıra, her çocuğun gelişim potansiyeli için yaşamsal önemi olduğu belirtilmiştir (Yılmaz ve Bulut, 2003).

Yörükoğlu (1979) oyunu gözleyerek yaptığı çalışmada;

- Oyun çocuğun zihin gelişimini, zeka düzeyini, yaratıcılığını, hayal gücünü,
- Eğilimlerini, yeteneklerini,
- Çevresini algılayışını, olayları değerlendirişini, insanlara ve etrafına verdiği tepkileri,
- Davranışlarında atak veya çekingen, edilgen, saldırgan oluşunu,
- Hemicinsinin davranışlarını nasıl gösterdiğini, cinsel kimlik gelişimini,
- Aile bireyleriyle ilişkilerini,
- Kaygılarını, isteklerini, korkularını, ruhsal bunalım ve çatışmalarını değerlendirmenin mümkün olduğunu saptamıştır (Acar, 2003).

Simonon (2000) çocuk psikologlarının ve doktorlarının ortak görüşü, dış mekândan yoksun, kapalı alanlarda oyun oynamanın çocukların zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilediği yönündedir. Bu nedenle Çocukları Şiddetten Koruma Ulusal Birliği (NSPCC) gibi kuruluşlar yerel yönetimlere çocukların güven içinde oynayabilecekleri, iyi tasarlanmış park alanları yapmaları çağrısında bulunmaktadır (Yılmaz ve Bulut, 2003).

Fjortoft ve Sageie (2000) günümüzde fiziksel plânlamalarda doğal oyun alanlarının çocuklar için ne kadar önemli olduğu çoğunlukla önemsenmemektedir. Çocuklar için oyun alanı olarak doğal bir mekânın, küçük bir ormanın seçildiği çalışmada, bu mekânların çocukların geleneksel oyun mekânlarındaki eksikliklerini gidermedeki rolü incelenmiştir. Doğal peyzaj alanlarının, çocukların ihtiyaçlarına cevap veren oyun mekânları olduğu saptanmıştır. Eğimli, geniş çim alanlar ve bitkiler içeren oyun mekânlarının çocukların vücut gelişiminde etkili olduğu anlaşılmıştır.

Uzun (1993) ülkemizde çocuk oyun alanları, “Çocuk Bahçesi” olarak ele alınmakta, alan ihtiyaçları ise kent plâncılarına göre değişiklik göstermektedir. Apartman tipi yerleşim ünitelerinde çocuk bahçesinin 1000m.²’den az olmaması savunulurken, bazı araştırmacılara göre ise her çocuk için 6.5m.² ayrılarak, en küçük çocuk bahçesinin 250m.²’den küçük olmaması ve yerleşim alanı büyüdükçe 250-1000m.²’ye kadar genişlemesi önerilmektedir. 02 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan imar kanununda 10 m.²’kişi’lik öneri yeşil alan değeri dikkate alınarak, kişi başına yaklaşık 2.114m.² çocuk oyun alanı öngörüldüğü belirlenmiştir. Çocuk oyun alanları kentte hem yeşil alan sistemine katkıda bulunmakta, hem de çocukların gelişiminde önemli rol oynamaktadırlar (Yılmaz ve Bulut,2003).

1.3. Çocuk ve Oyun Kavramları ile İlgili Tanımlar

Oyun her yaştaki insan için önemli bir yere sahiptir. Yetişkinler için eğlenme, dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirme amaçlıyken çocuklar için oyun, zamanlarının büyük bir bölümünü alan ciddi bir uğraş, hayal dünyası ile gerçek dünya arasında köprü kuran önemli bir etkinliktir.

Pehlivan’a (2005) göre, oyun, insanoğlunun var olduğu her çağda ve her yerde varlığını eğitim ve gelişim açısından sürdürmüş önemli bir faaliyettir. Çocukların doğduklarından itibaren başlayan ve aşama aşama biçim ve içerik yönünden değişiklik

gösteren oyun aktiviteleri onların bıkmadan, usanmadan yaptıkları, belli becerileri geliştirici ve pekiştirici bir araç özelliğindedir. Minett (1989), çocuk oyun oynayarak keşfetmeyi, denemeyi, yaratıcılığı, kendini ifade etmeyi, hayal gücünü kullanmayı, yeni beceriler kazanmayı, bedenini kontrol etmeyi, paylaşmayı, rol yapmayı öğrenmektedir (Erşan, 2006).

Çocuk oyun oynayarak arkadaşlığı ve düşmanlığı da öğrenir. Oyunda saldırgan tavırlar sergilerken bunu diğer arkadaşlarına zarar vermeden yapar, duygularını, düşüncelerini söylemeye çekindiği korkularını ve endişelerini ifade ederek rahatlamaktadır.

Baykoç (1992), oyun, oyuncunun oyunda yer alması için herhangi bir zorunluluğu olmayan serbestlik, belirli zaman ve alan sınırları içinde, nasıl gelişip sonuçlanacağı belli olmayan belirsizlik, kurallı bir oyunda yeni bir şey üretilmemesi, gerçek yaşam kurallarının oyunda geçersizliği ve hayali olma gibi değişmez özelliklere sahiptir. Tüfekçioğlu (2001), toplumların kültürleri ve yetişkinlerin bakış açılarına göre oyun desteklenir, özendirilir, uygun ortamlar sağlanır ya da önemsiz görülebilir, çocuklar kısıtlanabilir. Oyun; konsantrasyon, yaratıcılık ve öğrenmenin yüksek seviyede gerçekleştiği eylemler olarak görülebileceği gibi, boşa harcanılan zaman veya etrafı dağıtmak olarak görülebilir. Pehlivan'a (2005) göre, çocuğun gelişim aşamalarına göre şekillenen çocuk oyunları belli faktörlerden etkilenmektedir. Bunlar kültür, yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, iklim ve çocuğun gelişim düzeyidir (Erşan, 2006).

Oyunla, çocuklar kendi iç dünyalarında yaratıcı güçlerini, rekabeti ve paylaşmayı öğrenirler. Çocuk psikolog ve doktorlarının ortak düşüncesi evde oynayan çocukların zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimi olumsuz etkilenir. Bu nedenle Çocukları Şiddetten Koruma Ulusal Birliği (NPSCC) derneği yerel yönetimlere çocukların güven içinde oynayabilecekleri iyi tasarlanmış çocuk oyun alanları yapmaları gerektiğini söyler (Bulut ve Yılmaz, 2008).

Davaslıgil'e (1989) göre, oyun oynayarak büyüyen çocukların, oyun oynamamış olanlara göre sosyal yönden daha aktif ve girişken, yaratma güçlerinin daha fazla, konuşma ve ifadelerinin daha düzgün, kelime dağarcıklarının daha zengin olduğunu vurgulamaktadır (Erşan, 2006).

Oyun çocuğun gerekli ortama ve malzemeye sahip olduğunda hayallerini gerçekleştirdiği, yeni şeyler yapabildiği bir etkinliktir. Bunu yaparken büyüklerinden gördüklerinin yanı sıra kendi becerilerini de ortaya koyar. Çocuklar oyun oynarken

kontrolün kendilerinde olduğunu bilirler ve bu da onların kendine güvenlerini artırır. Çocuk oyun kurallarını kendi koyduğu zaman özgür hissedip kendini kolay ifade edebilmektedir.

Oyun, sindirim, dolaşım, boşaltım, solunum sistemleriyle fiziksel olarak; başkalarının haklarına saygı duymayı, problemlerini dile getirip çözmeyi, çevresini tanımayı, iletişim kurmayı sağlaması açısından da sosyal yönde çocuğun gelişimine katkı sağlaması açısından önemli bir role sahiptir.

İnsan yaşamının ilk yılları eğitimciler tarafından çok önemli, kritik veya sihirli yıllar olarak adlandırılmakta ve bu dönemin önemli olduğu işaret edilmektedir. Bu dönemde çocuğun dış dünyayı tanımaya ve uyum sağlamaya başlama süreci oyunla başlamakta ve gelişmektedir. Oyunun çocuğun gelişiminde önemli bir yeri vardır. Oyun çocuğun vazgeçilmez en önemli uğraşdır (Razon, 1985). Çocuklarda gelişmenin ve öğrenmenin gizli güçlerini en yüksek düzeye çıkarabilmek, oyunun temel özelliklerini anlamak ve çocuklardaki oyun aşamalarını bilmekle mümkün olabilmektedir (Özyürek, 1981).

Aral vd. (2001) ve Sevinç (2004) oyun, çocukluk döneminde temel bir iletişim aracı ve çocuğun işi olarak görülmektedir. Oyun, çocuğun yaşamla ve yaşamın kurallarıyla karşılaştığı, yaşamı tanıdığı, yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirdiği, temel sosyal beceriler edindiği önemli bir etkinliktir. Oyunun, çocuğu geliştiren, eğiten, sosyalleştiren ve tedavi eden yanları da vardır (Durualp, 2009).

Her çocuğun en doğal hakkı ve eğitim sürecinin en önemli temeli olan oyunu çocukların bir araya geldiği her yerde görmek mümkündür (Sivri, 1993). Oyun; gönüllü ve özgürce yapılan, mutluluk kaynağı olan, çocuğun tüm gelişim yüzlerini uyan, yetenekleri kadar duyuları ve duyguları geliştiren etkinliklerdir (Razon, 1985).

Oyun için bugüne kadar, rahatlama, enerji fazlasını atma, fizyolojik ihtiyaç, taklit içgüdüsünün doyunluğunu sağlama gibi farklı tanımlar ve açıklamalar yapılmıştır. Önceden oyun sadece vücutta biriken fazla enerjinin boşaltılması olarak görülürken günümüzde yapılan tanımlar oyunun bundan çok daha farklı boyutları olduğunu ortaya koymuştur (Razon, 1985).

Oyun çocuğun içinden gelen bir dürtü ve davranış çokluğudur. Oyun çocuğun kendi dünyasındaki gerçek hayatıdır, o dünyaya kendisi hakimdir. Oynayan çocuk bir bakıma hayal dünyasındadır, ancak işlediği konular gerçek konulardır. Oyun aracılığı ile çocuk bu iki dünya arasında anlamlı bir bağ kurar (Bozkaya, 1992).

Lazarus oyunu; kendiliğinden ortaya çıkan, hedefi olmayan, mutluluk getiren bir aktivite olarak, Montaigne; en gerçek uğraşı olarak ifade etmektedir (Durualp, 2009).

Çocuk oyunla, gerçek dünya ile kendi dünyası arasında bağlantıyı sağlar. Oyun, çocukların problemlerini çözmelerinde, objeleri tanımalarında, çevrelerini araştırmalarında ve sosyal gelişimlerinde büyük paya sahiptir. Oyun, engellenmiş öfkenin, kıskançlığın ve korkunun yenildiği, rekabetin öğrenildiği etkinliktir (Yılmaz ve Bulut, 2002).

Çocuk oyunları, çocuğun eğitiminde ve kişiliğinin gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Çocukların olumlu yönde gelişmeleri, onların duygu ve düşünce dünyalarını bilmek gereklidir. Oyun, aynı zamanda çocukların duygusal ve zeka kabiliyetlerini geliştirir ve olgunlaştırır. Çocuğun oyundan aldığı zevk, deneyimlerini isteklere uyacak şekilde değiştirip yaşamasından kaynaklanır (Özer vd. 2006).

Yavuzer (2004)'in yapmış olduğu çalışmada çocuğu tanımada önemli bir araç olan oyun, onun günlük yaşamda çevresinden aldığı uyaranlardan meydana gelen gerilimden kurtulmasını sağlar. Çocuk oyun aracılığıyla birikmiş enerjisini toplumsal açıdan kabul edilen bir yolla boşaltma imkanı bulmaktadır. Oyun yolu ile çocuk en derin duygu ve ihtiyaçlarını belirtme olanağını bulmakta ve sorunlarını kendi kendine çözebilmektedir (Erşan, 2006).

Oyun, öğrenme ve sağlıklı gelişmenin bir parçasıdır. Çocuk oyunla çevresini tanır, sosyalleşmeyi, ilişki kurmayı öğrenir, öğrendiği bilgilerini ve becerilerini geliştirir (Topaloğlu ve Gördesli, 2012). Cihangiroğlu (1994)'nin yapmış olduğu araştırmada oyun, çocuğun tüm gelişimini doğrudan doğruya etkilemektedir. Özellikle 5-6 yaş grubundaki çocuklar oyun çağındadır. Bu dönem oyun dönemi olarak da belirtilmektedir. Oyun, çocukların öğrenme, yaratıcılık, deneyim kazanma, iletişim kurmanın yanında çocuğu hayata hazırlama amacıyla olup, çocuğun zihinsel, bedensel, sosyal ve duygusal yönden gelişimini sağlayan bir etkinlik olarak belirtilebilir(Uluğ, 2007). Bu yüzden çocukların oyun sevinçlerini boğmaktan, sık sık ve gereksiz yasaklamalar getirmekten kaçınılmalıdır (Ergün, 1980).

Özellikle mücadele oyunlarında çocuklar sürekli koşmak, zıplamak, tırmanmak, çekmek, itmek, taşımak gibi hareketlerle vücut özellikleriyle mücadele ederler. Bu mücadelede çocuğun solunum, dolaşım, sindirim sistemleri olumlu etkilenir ve gelişimi hızlanır (Özer vd., 2006). Oyun, çocuğun psikomotor gelişim ve becerilerinin kazanılması, sosyal ve dil gelişimlerinin tamamlanması için gerekli olan bir olaydır. Farklı gelişim

dönemlerinde değişik oyunlar ve oyun araçları ile yapılan her etkinlik çocuğun gelişiminde önemli bir adımdır (Turgut ve Yılmaz, 2010).

Çocukların en doğal hakkı olan oyun eğitim sürecinin de en önemli temelidir. Çocuklar oyun oynarken birçok deneyim ve tecrübe kazanır. Çocuğun dil ve iletişim aracı olan oyun ile çocuk; kaygılarını, üzüntülerini, korkularını dile getirir. Oyun çocuğun fiziksel ve duygusal ilişki kurmasını, sosyal yönünü geliştirmesini sağlar. Enerjisini kullanmayı, bir konuya yoğunlaşmayı, gücünü yönlendirmeyi ve cisimleri kullanmayı öğrenir (Sivri,1993).

Yörükoğlu (2002)'na göre çocuk oyun oynadığı müddetçe duyguları keskinleşir, yetenekleri ve becerileri artar. Çünkü oyun oynamak çocuğun en doğal öğrenme ortamıdır. Duyduklarını, gördüklerini deneyip, denediğini ve öğrendiklerini pekiştirdiği bir deney ortamıdır, oyun çocuğun özgürlüğüdür (Ünal, 2009).

Cihangiroğlu (1994)'nin yaptığı çalışmada çocuk oyunla, okul öncesi ve okul döneminde öğrendiği bilgileri uygulama ve geliştirme olanağı bulur. Değişik elemanların birbiri ile karşılaştırılması sonucunda düşünme, fikir üretme alışkanlığı gelişir ve bunları görme fırsatı bulur (Uluğ, 2007). Yavuzer (2000)'e göre oyunun çocuğun bedensel yeteneklerini geliştirmede, ruhsal durumunu anlamada, kişiliğinin olumlu yönde geliştirilmesinde etkin bir rolü bulunmaktadır. Çocuk için oyun, eğlence, öğrenme ve gelişim kaynağıdır. Çünkü oyunun çocuğun üzerinde uyarıcı etkisi vardır ve bu uyarıcı gelişim alanlarını uyarır. Böylece çocuk farkında olmadan oynayarak tüm gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Erşan, 2006).

Oyun alanlarında oynamak çocuklarda kendine güveni artırmakta, fiziksel birçok yeteneğin yanında dil, iletişim kurma, yüksek beyin fonksiyonları ve sosyal yetenekleri geliştirmektedir (Bal, 2005).

İyi tasarlanmış ve iyi yönetilen oyun alanlarında oyun oynamak çocukların kendine olan güvenini artırır. Fiziksel birçok özelliğin gelişmesinin yanı sıra iletişim kurma, dil ve sosyal yetenekleri de geliştirmektedir (Türkan, 2001).

Oyun çocuğun hem ruhsal hem de fiziksel gelişiminde olumlu etkileri vardır. Oyunun faydaları dikkate alındığında, dış mekanda çocukların oynamalarına imkan sağlayan çocuk oyun alanlarının ve bu alanlarda yapılacak planlamaların insan yaşamında ve kent tasarımında önemli payı vardır (Acar, 2003). Sevinç (2004) yapmış olduğu çalışmada çocuk oyun alanlarında oynanan oyunlar, çocukların bir arada oynamalarına ve dolayısıyla sosyalleşmelerinde çıkabilecek sorunları çözmeyi, uzlaşmayı sağlamaktadır.

Oyun alanları; çocukların saldırganlık duygusunun olumlu yönde kanalize edilmesini sağlamakta, çocukta fazla enerji birikimini boşaltmakta, olumlu benlik gelişimini desteklemekte, çocuğun yeteneklerini, keşfetmeyi, bedenini tanımayı, gücünü kontrol edebilmeyi, araç gereçle mesafe algısını ve yön duyarlılığını kazanmayı sağlamaktadır (Ünal, 2009).

Dış mekânlarda oyun oynama, çocukların becerilerini geliştirir, öğrenme yeteneklerini artırır, kendi kişiliklerini bulmalarını sağlar ve çevrelerini algılamalarına yardımcı olur. Modernleşen dünyada çocukların doğal oyun ortamları yok olmuştur. Çünkü oyun alanları artık hayatın bir parçası olarak görülmemekte ve bu alanlara gereken önem verilmemektedir (Yılmaz ve Bulut, 2003).

Pehlivan (2005)'e göre oyun alanlarının çocuğun gelişimine katkıları:

- Çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimine yardımcı olur,
- Çocuk çevresini tanır ve korkusunu yener,
- Çocuğun odaklanma gücünü ve yeteneğini artırır,
- Çocukta sorumluluk duygusunun gelişmesine yardımcı olur,
- Çocuğun yardımlaşma ve dayanışma duygusu artar,
- Çocuğun toplumdaki girişkenliği artar (Ünal, 2009).

1.4. Çocuk ve Çevre İlişkisi

İnsanlar çevresiyle sürekli olarak etkileşim halindedir. İnsan ve çevresinde bulunan öğeler bir bütünü oluşturur ve birbirlerine etki ederler. Çevrenin değişimiyle insan davranışları, insan davranışının değişimiyle de çevre değişmekte ve döngünün ayrılmaz parçalarını oluşturmaktadırlar.

Birey hem çevresinin merkezi hem de önemli bir parçası olup, hem çevresinden etkilenir hem de çevresini etkiler. Çevre, insan aktiviteleri için sadece sınırları olan bir mekan olmayıp aynı zamanda davranış modelinin de bir parçasıdır (Yılmaz, 2008).

Fiziksel çevre çocukların gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olup buradaki değişiklikler çocukların davranışlarında da değişikliğe sebep olur. Çocuk oyun alanları tasarımlarında fiziksel çevrenin bu etkisi göz önünde bulundurulmalıdır. Akarsu (1984) çocukta mekan kavramı iki yaşında başlayıp olgun hale on iki yaşında ulaşır. Bu dönemde mekanın hatırlanmasından çok, zihinde tekrar oluşturma, yeniden üretme ve canlandırma

bulunur. Çocuk ilk iki yılda algıların ve sezgilerin etkisindedir. Mekan kavramı, pratikte yaşanmış, düzenlenmiş ama zihinsel olarak canlandırma evresine varamamıştır (Acar, 2003).

Çocukların psikolojik ve davranışsal olarak çevrelerindeki alanlara olan bağlılıkları dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmalar psikolojik alanla davranışsal alanın neden üst üste bindiği konusunu açıklamakta zorluk çeker. Bir yaklaşıma göre bu iki alanı doğal olarak ayırır ve farklılıklarını açıklamaya çalışır. Bir diğer yaklaşımsa psikolojik bağlılığın bir alanın anlamlı ve sık kullanımı ile ilgili olduğunu belirtir. Sonuç olarak çocuklar tarafından önemli olan algılanan ama kullanılmayan ve sık olarak gidilip önemli olarak düşünülmeleyen bazı alanlar vardır. Davranışsal ve psikolojik alanlar arasındaki farklılığın sebepleri:

1. Bazı alanlar yararlı değilken bazıları gerçekten yararlı olarak algılanır (onlar muhtemelen daha fazla tercih edilir veya önemli olur).
2. Bazı davranışlar etkin olmayıp bazıları gerçekten etkin bir şekilde bir alanı önemli ve tercih edilebilir kılar (Min ve Lee, 2006).

Çocuklar için önemli olan çevresel özellikler:

1. Mekanlar arasındaki uzamsal bağlantı ve ulaşılabilirlik (eve veya okula yakınlık, günlük aktivitelerle ilişki),
2. Oyun olanakları ve fonksiyonel yeterlilik (oyun elemanları, fonksiyonel destekler),
3. Mahremiyet ve kişisel mekan imkanı (başkaları tarafında müdahale olmadan),
4. Arkadaşlarla karşılaşmak veya oyun oynamak için farklı şekillerde kullanım (ait olma, beraberlik),
5. Alandaki fiziksel veya sosyal riskler (tehlikeler, yetişkinlerin kontrolü) (Min ve Lee, 2006).

1.5. Oyun ve İçeriği

1.5.1. Oyunun Çocuğun Gelişimi Üzerine Etkileri

Oyunlar kendi içlerinde hangi gruba ayrılırsa ayrılısın çocukların oyunlardan aldıkları keyif ile birlikte kendileri fark etmeden, kazandıkları pek çok davranış vardır (Ayan ve Memiş, 2012). Çocuğun gelişiminde gerekli olan oyun lüks olmayıp çocukların hayatı

öğrenmelerini sağlar. Oyun bütün çocukların kişiliğine, karakterine ve yeteneklerine etki eder. Çocuk oyun sayesinde diğer çocuklarla kaynaşır arkadaş kazanmayı öğrenir. Böylelikle çocuğun sosyal gelişimi oyunla başlar. Çocukların birbirini anlamasını sağlayan oyun pedagojiktir. Oyun ile çocuk diğer çocuklar ve yetişkinlerle sosyal becerilerini geliştirir. Çocuğun iletişim aracı olan oyunla çocuk, kaygılarını, üzüntülerini, korkularını ifade eder. Çocuk oyun içinde fiziksel ve duygusal ilişki kurarak sosyal yönünü geliştirir. Diğer insanları taklit eder, yeni beceriler elde eder ve kendi yeteneklerini kavrar. Çocuk oyunla, enerjisini kullanmayı, dikkatini bir konu üzerinde toplamayı, gücünü yönlendirmeyi, eşyayı kullanmayı, yenilmeyi, uzlaşmayı, yarışmayı ve birlikte yaşamayı öğrenir (Sivri, 1993).

Oynama eğlenceden daha fazlasıdır; zevk, gülmek ve dokunmaya bağlı olarak oynama ve eğlenceli tutum çocukla duygusal bağ kurmayı sağlayabilir. Oyun oynama çocuğun bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminin önemli bir bileşenidir. Oynamaya yoluyla çocuğun kendisi ve onun dünyası ile ilgili bilgi elde edilir. Oyun oynama çocukların kendi duygularını öğrenmelerine, ifade etmelerine, kanıtlamalarına ve keşfetmelerine yardımcı olur. Çocuklar oynarken korkularını aşarlar. Oynama çocuğun yeteneklerini ve diğer çocuklarla arkadaşlık ilişkisini geliştirmesi için önemli bir etkidir. Çocuk oyun sayesinde dinlemeyi, diğer insanların yüz ifadelerini okumayı ve jestlerini öğrenir (Motataianu, 2015).

Çocuklar oyun yoluyla yaşam için gerekli tüm bilgi ve becerilerini birleştirebilir, yeteneklerini, kendilerini ifade etmeyi kolay bir şekilde açıklayabilir. Çocuklar için etkili bir öğrenme süreci olan oyun, eğitimin gerçek bir aracıdır. Oyun; okul öncesinde ve okul yıllarında edinilen bilgiyi çocukların sosyal-duygusal yönlerini, dil, fiziksel ve bilişsel gelişimleri destekler, nesilden nesile taşır (Gelişli ve Yazıcı, 2015).

5-17 yaş arası çocuk ve gençlerin günde 1 saat kas, kemik ve kalp sağlıkları için fiziksel aktivite yapmaları gerekir. Düzenli fiziksel aktivite sağlayan oynama fizyolojik yararları yanında çocuğun kendine olan saygısını, özgüvenini, okul başarısını artırırken, anksiyete ve depresyonu azaltmaktadır. Bu faydalarına rağmen bugün çocuklar ve gençler yeterince fiziksel aktivite yapmamaktadır (Bates ve Stone, 2014).

Akdoğan (1972)'a göre oyunun çocuk için faydalarını şöyle özetlemek mümkündür;

1. Oyunla vücut ve ruh eğitilir.
2. Çocuk çeşitli denemeler ve çevreyi tanıma yoluyla bazı korkuların etkisinden kurtulur.

3. Oyun, çocuklarda işbirliği ve dayanışma duygusunu geliştirir.
4. Oyun çocukların gelişimini ve çevresine girişkenliğini sağlar.
5. Oyun çocukların konsantrasyon gücünü artırır (Aydiner, 2010).

Açık alanda oyun oynamak çocukların bağımsızlığı ve vücut gelişimleri için önemlidir. Çocukların dışarıda oyun oynamaları evde oynamalarından farklıdır. Duygusal deneyimler farklı ve farklı oyunlar oynarlar (White ve Stocecklin, 1998).

Çocuklar için yaşamsal öğrenme aracı olan oyun, çocuğun fiziksel, psiko-motor, duygusal, sosyal, zihinsel ve dil gelişimi açısından çok büyük öneme sahiptir.

1. Çocuğun Fiziksel Gelişiminde Oyunun Etkileri: Erdem (2003)'in yaptığı çalışmada açık havada oynanan oyunlar, çocuğun güneşten ve temiz havadan yararlanmasını sağlar ve bedensel gelişimini hızlandırır. Çocuk açık havada oynarken oyun yoluyla yaptığı hareketler sayesinde solunum, sindirim ve boşaltım işlevlerinin gerektiği biçimde olmasına yardım eder ve ter yoluyla zehirli atıklardan vücudu temizler (Uluğ, 2007).

Oyun oynarken çocuğun bazı hareketleri tekrar tekrar yapması onun kas gelişimini hızlandırmaktadır. Koşma, atlama, sıçrama, tırmanma ve sürünme gibi fiziki güç gerektiren oyunlar çocuğun solunum, dolaşım, sindirim ve boşaltım sistemlerini düzenli çalıştırır. Çocukların yürüme, koşma, atlama, tırmanma, kayma, inme, çıkma, fırlatma, yakalama, sıçrama gibi hareketleri devamlı yaparak hareket halinde olmaları onların büyük kas gelişimini desteklemektedir. Çocukların, küçük kaslarının (el ve parmak kaslarının) gelişimi ise tutma, koparma, kesme, bağlama, çözme, düğümleme, yoğurma, delme, boyama, dikme, örme ve geçirme gibi etkinliklerin oranında artar ve sonucunda da günlük yaşamda kullanılan birçok becerinin kazanılmasını sağlar (Koçkar vd. 2013). Oyun sırasında çocuğun desteklenen el becerileri sayesinde çocuk okula başladığında kalem tutma, çizgi çalışmaları gibi becerileri gelişmiş olur (Topaloğlu ve Gördesli, 2012).

2. Çocuğun Psiko-Motor Gelişiminde Oyunun Etkileri: “Psiko-motor” gelişim, fiziksel büyüme ve merkezi sinir sisteminin gelişimine paralel olarak organizmanın isteme bağlı hareketlilik kazanmasıdır (Anonim, 2011). Çocuğun hayatına yön veren ve hayatını etkileyen bu hareketlerin hepsi, büyük kasların motor gelişimi ile ilgili becerilerin kazanılması sonucunda oluşmaktadır (Bal, 2005).

Motor gelişim; çocukların çevre ile iletişim kurmasında, yaşamlarını devam ettirmede önemli paya sahiptir. Çocuklar motor (hareket) becerilerini oyun içerisinde

keşfederler ve oyun sayesinde diğer insanlarla sosyal iletişime girerek toplum içinde sosyalleşirler (Anonim, 2011).

3. Çocuğun Duygusal Gelişiminde Oyunun Etkileri: Seyrek ve Sun (2003) ile Akandere (2003) oyun çocuğun duygularını ifade etmesine olanak sağlamakta, yetişkinlerin koyduğu sınırlama ve kuralların sıkıntısından kurtulmasına yardımcı olabilmektedir. Çocuk, oyunda özgür olma, kendini ifade etme ve çevresiyle uyumlu ilişkiler kurma ihtiyacını giderebilmektedir. Çocuk, rekabet, kıskançlık, kızgınlık, düşmanlık, öfke gibi duygularını oyununa yansıtabilmekte ve sevgisini, mutluluğunu yine oyun yoluyla gösterebilmektedir. Çocuk farkında olmadan iç dünyasını bu yolla yetişkinlere açabilmektedir (Erşan, 2006).

Oyun, çocuğun kendisini en rahat şekilde ifade ettiği ortamdır. Çocuk gün içinde yaşadığı öfke, kızgınlık, üzüntü gibi olumsuz duyguları ifade etme fırsatı bulmakla birlikte, yaşadığı olumlu duyguları da tekrar yaşayabilme fırsatını oyun oynayarak bulur. Oyun esnasında başarının hazzını yaşama, başkaları ile işbirliği yapmanın mutluluğunu yaşama duygularını tadar (Topaloğlu ve Gördesli, 2012).

4. Çocuğun Sosyal Gelişimde Oyunun Etkileri: Çocukluk çağında, oyunun çocukların gelişimi üzerinde büyük etkisi vardır. İyi tasarlanmış çocuk oyun alanları çocukların sadece problemleri hızlı çözebilmelerini değil aynı zamanda sosyal ilişkilerinin artmasını da sağlar (Yılmaz ve Bulut, 2007). Sosyalleşme, kişinin topluluğun kural ve değerlerine uymayı öğrenmesi, bu değerler düzenini kabul etmesidir (Bal, 2005). Sevinç (2004)'e göre çocuk doğruyu-yanlışı, iyiyi-kötüyü, haklıyı-haksızı toplumda değeri olan ahlaki kavramları oyun sırasında görür, öğrenir, dener, benimser ve benliğinin bir parçası haline getirebilir. Sırasını beklemek, paylaşmak, işbirliği yapmak, kendi hakkını savunmak, başkalarının hakkına saygılı olmak, çevresi ile uzlaşmak, düzen ve temizlik alışkanlıkları edinmek, karşısındakini dinlemek gibi davranışları hep oyun sırasında öğrenilebilir. Çocuk özellikle hayali ve dramatizasyon oyunlarında yetişkinlerin yaşantısını taklit ederken, gerçek yaşantısında yer alacak deneyimler kazanabilmektedir (Erşan, 2006).

Okul öncesi dönemi kapsayan 3-6 yaş döneminde çocuklar oyun oynayarak sosyal yaşama uyum sağlamayı öğrenirler. Sıra bekleme, izin isteme, paylaşma, işbirliği yapma gibi temel becerilerin altyapısı oluşur. Bu dönemde aynı zamanda, gerçek hayatta var olan cinsiyet rollerine ilişkin temel algılar da oluşmaya başlar. Çocuk kendi cinsiyetinden olan ebeveynin rollerini oyunla taklit eder (Topaloğlu ve Gördesli, 2012).

Özdoğan (1997) çalışmasında oyunda çocuklar birbirlerine model olma rolünü üstlenirler. Özellikle büyük çocuklar küçüklerin davranışlarına, olumlu ya da olumsuz tepki vererek o davranışın yerleşmesinde ya da değişmesinde etkili olmaktadır. Oyun grubu içinde kendi görüşlerini, yaşam felsefesini diğer çocuklarla karşılaştırma olanağı bulur, ayrıntılı olarak tartışır ve düzeltme şansını elde eder (Esen, 2008).

Çocuk oyun sırasında üstlendiği ana-baba, kız-erkek gibi rollerle cinsel kimliğini elde etmeye başlar. Çocuk oyun aracılığı ile kendine güven, kendini denetleme, işbirliği yapma, doğruluk ve disiplin gibi kişisel ve toplumsal alışkanlıkları edinir. Oyun oynarken diğer insanlarla iletişim kurmayı, gözlem yapmayı ve yardımlaşma duygularını geliştirir. Ayrıca, başkalarına saygı gösterme, kendi hakkını koruma, verilen görevleri üstlenme, herhangi bir konuda karar verip yapma ve işbirliği sağlayabilme gibi toplumsal kuralları da öğrenmektedir (Koçkar vd. 2013).

5. Çocuğun Zihinsel Gelişiminde Oyunun Etkileri: Oyun çocuğun, bedensel, psikomotor, sosyal ve duygusal gelişimini etkilediği gibi aynı zamanda zihinsel gelişimini de etkilemektedir. Çocuk oyun oynarken çevresini araştırma, objeleri tanıma ve problem çözme imkanını bulmaktadır. Böylece büyüklük, şekil, renk, boyut, ağırlık, hacim, ölçme, sayma, zaman, mekan, uzaklık, uzay gibi pek çok kavram ile eşleştirme, sınıflandırma, sıralama, analiz, sentez ve problem çözme gibi birçok zihinsel işlemleri de öğrenebilir (Bal, 2005).

Oyun sayesinde çocuk dış dünyayı keşfeder, yeni bilgiler edinir, öğrendiklerini uygulama fırsatı bulur. Oynadığı oyunlarla çocuğun görsel ve işitsel hafızası güçlenir, eşleme, isimlendirme, problem çözme, muhakeme, amaca yönelme, planlama gibi bilişsel süreçleri desteklenir (Topaloğlu ve Gördesli, 2012).

6. Çocuğun Dil Gelişiminde Oyunun Etkileri: Çocuk oyunlarının çoğu dilin kullanımını gerektirir ve çocukların dil gelişimlerini destekleyici özelliktedir. Oyun sırasında çocuk kendisini ifade etmek ve karşısındakini anlamak zorundadır. Özellikle sembolik oyunların dil gelişimdeki katkısı çok büyüktür (Bal, 2005). Dil gelişimi, bilişsel ve zihinsel gelişimle çoğu zaman paralel gitmektedir. Oyun aracılığı ile çocuğun kelime hazinesi genişler, ifade edici dil becerileri gelişir, bir olayı ya da oyunu başından sonuna kadar anlatma becerisi kazanır (Topaloğlu ve Gördesli, 2012).

1.5.2. Oyunun Sınıflandırılması

Oyun, oynandığı mekana, çocuğun yaşına, çocuğun oynadığı materyale göre çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır.

Katleen Manning ve Ann Sharp'ın (1989)'a göre oyunun sınıflandırılması aşağıdaki gibidir.

1. Ev oyunları: Çocuklar tarafından evcilik oyunu olarak adlandırılmaktadır. Aile bireyleri arasındaki sosyal ve duygusal etkileşim ve bireyler arası ilişkiler konu edilmektedir.

2. Yapı oyunları: Bireysel veya grup halinde oyun oynanabilmektedir. Çocuk kendi oyuncasını yapmaktadır.

3. Hayali oyunları: Çocuğun gözlem yapmasını sağlayıp hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirmektedir.

4. Doğal maddelerle oyun: Çocuğu rahatlatır, doğayı tanınmasına yardımcı olur, hayal gücü ve yaratıcılığını geliştirir.

5. Dışarıda oyun: Dışarıda oyun oynama çocukların bedenini koordineli kullanmalarını, çevrelerini incelemelerini, temiz hava almalarını, istedikleri şekilde hareket etmelerini, gözlem yapmalarını sağlamaktadır (Erşan, 2006).

Piaget, oyunu 3 gruba ayırmaktadır.

1. Alıştırma Oyunları: Çocukların gelişiminde duyuşal motor dönem olarak isimlendirilen doğumdan yaklaşık iki yaşına kadar olan dönemdir. Bu dönemde bebekler yavaş yavaş hareket etmeye başlar ve zihinsel gelişimde çevreden beş duyuşu ile aldığı uyarıları birleştirip, sınıflandırmaya çalışmaktadır. Bebek, çingırağının rengini ve sesini alır, sınıflandırır.

2. Simgesel Oyunlar: Bu dönem 2 yaş ile 7-8 yaşları arasını içerir. Bu oyunların içeriğı çeşitli olup alıştırma oyunlarından, simgeler ve varsayım boyutuna kadar farklılık gösterir. Çocuk kendi gerçeklerini hareketlerle yaşatmaktadır, bu tip oyunlara sanki varmış oyunları da denebilir. Çocuğun bir köşede yarattığı evcilik oyunu, bir odun ya da plastik çubuk ile yapılan atı sürmesi örnek olarak gösterilebilir. Burada çocuk düşüncelerini yeterince anlatamadığından bunları simgesel oyunla ifade etmektedir. Ayrıca bu anlatım yoluyla zihinsel simge ve uygulamalar yinelenmektedir.

3. Kurallı Oyunlar: Bu dönemde ise çocuk kendinden büyüklerin oyunlarını taklit eder. 7-8 yaşlarından sonra kurulmaya başlanan oyunlardır ve çocuğu sosyalleşmeye

yönlendirir. İlk iki oyun yaş ilerledikçe azalmakta yerini kurallı oyunlara vermektedir. Bu değişme çocuğun ilişkilerini ve sosyalleşmesini göstermektedir (Şenol, 2013).

Çocuğun yaşına bağlı olarak oyun türleri farklılık göstermektedir. Çocuk ilk olarak tek başına oyun oynamayı tercih ederken büyüdükçe, çevresine olan ilgisi arttıkça diğer çocuklarla iletişim kurmaya başlar. Diğer çocuklarla oyuncak değişimleri ile başlayan bu ilişki zamanla birlikte oynamayla çocuk sosyalleşir.

Parten, oyunu 5 aşamada ele almıştır.

1. Tek Başına Oyun: Bu dönemde çocuk önce kendi uzuvlarıyla ve birkaç aydan sonra çevresiyle ilgilenmeye başlar; nesnelerin renkleri, sesleri ve hareketleri çocuğun oyununu oluşturur. Çocuk daha sonra diğer kişilerle sosyal etkileşimi olmadan, oyuncaklarıyla yalnız başına oynamaktadır. Grup aktiviteleri içinde arkadaşlarına katılmaz, çevresindeki çocukların oyunundan etkilenmez ve bağımsız hareket eder. Bu dönemin en belirgin özelliği, çocuğun çevresindeki hiçbir şeyden etkilenmeden oyununa devam etmesidir.

2. Oyunu İzleme: Bu dönemde çocuk diğer çocuklarla ilişki kurmaksızın, yalnızca onların oyunlarını izler veya oyuna katılmadan onların davranışları hakkında sorular sorar. Çocuğun diğerlerinin oyunuyla ilgilenmesi ile tek başına oyun aşamasından ayırt edilebilmektedir.

3. Paralel Oyun: Çocuklar aynı ortamda oynarlar, aynı oyuncakları kullanırlar, fakat birlikte oynamazlar ve birbirlerinden bağımsız olarak oyunlarını oynarlar. Paralel oyunda da çocukların sosyal etkileşimleri çok az olmakla birlikte, bir oyuncakı istemek, düşüncelerini söylemek gibi durumlarda birbirleriyle çok az da olsa iletişime girebilirler.

4. Birlikte Oyun: Çocuklar grup şeklinde, birbirleriyle etkileşim halindedirler. Birbirlerinin fikirlerinden yararlanıp aralarında oyun materyalleri değişimi yapabilirler. Çocuklar kendi oyununa devam eder ve her biri farklı oyun oynamaktadır.

5. Kooperatif Oyun: İşbirliğine dayanan bu oyunda, amaç beraberce belirli bir sonucu başarmaktır ve oyun bu amaç göz önünde bulundurularak oynanmaktadır. Bu dönemde çocuklar arasında sosyal etkileşim vardır ve çocuklar oyunun amacına ulaşmak için bir araya gelmişlerdir. Bunun yanında, oyun malzemeleri de oyunun amacına uygun olarak paylaşılır (Bal, 2005).

Smilansky oyunu üç grupta sınıflandırmıştır.

1. Fonksiyonel Oyun: Oyun basit kas hareketlerinden oluşmaktadır. Çocuk kendisinin veya başkalarının hareketlerini taklit eder. Oyunun bir amacı vardır, sembolik değildir.

2. Yapı-İnşa Oyun: Çocuk uzun süre oynadığı materyalle ilgileniyor olabilir ve bu materyal bir yapı meydana getirmek için kullanılabilir.

3. Kurallı Oyun: 11-12 yaş arası çocuklarda görülür. Oyunun belirlenmesi, oyunun kuralları ve kurallara uymayanlara verilecek cezalar saptanır (Acar, 2003).

1.5.3. Çocuk Oyun Alanlarının Sınıflandırılması ve Önemi

Çocukların farklı gelişimleri doğrultusunda oyun tercihleri de değiştiğinden gelişimlerine uygun olan çocuk oyun alanları düzenlenmelidir. Bu yüzden çocuk oyun alanları kullanıcıların taleplerine göre çeşitlilik göstermektedir.

Çocukluk dönemi fertlerin kişiliğinin gelişmesinde temel olan hayatla ilgili birçok olgunun öğrenildiği dönemdir. Bu öğretiler çocukların oyun oynaması esnasında gerçekleşmektedir. Oyun aracılığıyla yardımlaşma, paylaşma, rol alma yetileri kazanmakta ve sosyalleşme çocukluk çağında başlamaktadır (Koçan, 2012).

Özgür (2000) ve Bektaş (2003)'e göre çocuk oyun alanları güneş ışığı ve açık havada oynama ve değişik faaliyetlerde bulunma olanağı verdiğinden çocukların bedensel ve zihinsel gelişimlerinde olumlu etkileri vardır. Yeterli eğitim ve önderlikle idare edilen iyi planlanmış çocuk oyun alanları çocuklara iyi alışkanlıklar, sorumluluk ve paylaşma duygularının bilincini elde etmelerini sağlar. Oyun alanları suçluluğu önemli derecede azaltmakta, rekabete dayanan spor ve oyunlar çocukları kişiliklerinin gelişmesine yardım ettiği gibi, ahlaki değerlerin kazanılmasında da önemli rol oynamaktadır (Bal, 2005).

İyi tasarlanmış çocuk oyun alanlarının çocuğa birçok faydaları vardır. Çocuk orada vücudunu kullanmayı, tehlikeyi tanımayı-yenmeyi ve korkuları ile başa çıkmayı öğrenmektedir. Çocuğun işbirliği ile dayanışma duygusu gelişir, konsantrasyon yeteneğini, yaratıcılık gücünü artırır, çocuk çevresine karşı girişken bir birey olur (Bal, 2005).

Pehlivan (2005) çalışmasında oyun alanları yoğun olarak kullanılan ve 1-14 yaş arası çocukların aktif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan açık alanlardır (Ünal, 2009).

Vergeront (1994) oyun alanları farklı yaş ve yetenekteki çocuklar için mekanlar yaratabilmeli, çocuk boyutunda, fantezi, sosyal, sessiz, aktif gibi çeşitli oyunlardan oluşan bir karmaşıklıkta olmalıdır. Bu alanlar çocuklara kendini test etme şansı verebilmeli, ışık,

mekân, doku, renk, biçim ve hareketli kısımların kullanımında yenilik sunarak yaratıcılığı desteklemeli, dayanıklı olmalı, bakım ve koruma kolaylığına sahip olmalıdır (Pepe ve Kırçık, 2005).

Aksoy (2001)'un çalışmasında Patton'a (1996) göre çocuk oyun alanlarının düzenlenmesinde bu alanlara yerleştirilecek oyun elemanları, yaş gruplarına göre sınıflandırılarak birbirlerinden ayrı alanlarda yerleştirilmelidir. Çünkü her yaş grubu çocuğun oyun oynamadaki fiziksel yeterliliği farklı olduğundan, çeşitli kazalara veya sakatlıklara neden olmamak için bu ayrımın kesinlikle yapılması gerekmektedir (Aydiner,2010).

Gür (2002)'e göre çocuk oyun alanları, çocukların oyun türlerine göre yapılmış, çevreden sınır ve engellerle yalıtılmış, sabit gereçlerin yer aldığı küçük yaştaki çocukların büyüklerin denetimi altında kullandığı açık alanlardır. Bu alanlar çocukların yaş gruplarına göre belirlenen oyun istek ve yeteneklerine göre cevap verebilecek nitelikte oyun elemanlarıyla donatılmış ya da donatılmamış, motorlu taşıt trafiğinden arındırılmış bir bölgede güvenli şekilde oyun oynayabilmeleri için yapılmalıdır (Uluğ, 2007).

Alqudah (2003) oyun alanı, çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimi ve eğitimi için esas olan aktivitelerini desteklemek için tasarlanmış bir eğitim çevresidir. Oyun alanı değişik etkinliklerle; yaratıcı oyunlar, doğal elemanlarla oyunlar, su ve kum oyunları, sessiz oyunlar, paylaşılan açık alan oyunları gibi oyunlara imkan sağlamalıdır (Ünal, 2009).

Çocuk oyun alanı, çocukların fazla enerjilerini oyun oynayarak boşalttıkları, bu esnada sosyal ilişkilerini arttırdıkları, fizyolojik gelişimlerini sağladıkları, içinde çeşitli oyun elemanlarının bulunduğu ve oyun amacına yönelik olarak tasarlanmış açık alanlardır (Acar, 2003).

Oyun oynamak için doğal bir güdüye sahip olan çocuklar, imkan bulduğu sürece her yerde oyun oynarlar. Çocukların mekansal ihtiyaçlarının ve isteklerinin belirlenmesi gerekir. Oynamak için geniş alana ve oyuna hız katacak karmaşıklığa ihtiyaç duyarlar. Kullanıcılar çocuk olduğu zaman tasarımla ilgili sorunlar karmaşık olmaktadır. Çocukların birey olarak psikolojik ve fiziksel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tasarım yapılmalıdır. Oyunla çeşitli tecrübe ve deneyim kazanan çocukların yaş gruplarını ve bu grupların ihtiyaçlarını karşılamak için farklı nitelik ve ölçüde açık alan gerekir. Tasarlanan mekanlar yetişkinlerin ve çocukların ihtiyaçlarını karşılamalıdır (Sivri, 1993).

Oyun alanları yapılırken, zemin kaplamaları, bitkilendirme, kullanılan oyun araç gereçlerinin güvenilirliğine dikkat edilmeli ve oyun alanı, planlama ve tasarım ilkeleri doğrultusunda yapılmalıdır (Ünal, 2009).

Aksoy (2001) kentsel alan içinde çocuk oyun alanları planlanırken, bu alanlar yalnızca çocuk oyun alanı olarak görülmemeli, parklara çocukların aileleri ile birlikte geldikleri ve bu nedenle bu dinlenme mekanı olarak değerlendirilmeleri gerektiği unutulmamalıdır (Aydiner, 2010).

Erdem (2003)'e göre çocuk oyun alanları, çocukların eğilim ve beklentilerine dikkat edilerek, yer seçimi, zemin kaplamaları, bitkilendirme, güvenlik vb. planlama ve tasarım ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirilmelidir. Tasarımlar, farklı yaş grupları ve engelli çocuklar da göz önüne alınarak yapılmalıdır. Tasarım süresi boyunca çocukların fikirlerini alarak hareket etmek, oyun alanlarının daha kullanışlı ve yararlı olmasını sağlayacaktır. Kent içerisinde çocuk oyun alanlarının dağılımı dengeli bir şekilde olmalı, mahalle, semt ve kent ölçeğinde imar kanununda belirtilen standartlara uyulmalıdır. Kentte yer alan ilköğretim okullarının bahçelerinde oyun alanlarına yer verilerek, çocuklara ders aralarında fiziksel ve psikolojik gelişim için yeni fırsatlar oluşturulmalıdır (Uluğ, 2007).

Bektaş (2003)'ün yaptığı çalışmaya göre çocuk oyun alanları, yapılarla dolan kentte, çocuğun doğayla buluştuğu, bir takım elemanlarla egzersiz yaparak kendini geliştirdiği alanlardır. Çocuklar kendilerine ayrılmış oyun alanlarında bulunan oyun elemanları ile kendilerine yeni oyunlar, yeni dünyalar oluşturmaktadırlar. Ayrıca bu mekanların ne kadar rahat mekanlar olduğunu algılayarak büyüdükçe bunu kendi yaşantısına geçirerek bu alanları ve çevresini korumak için daha duyarlı, yapıcı bireyler olurlar (Bal, 2005).

Oyun alanları tüm yıl boyunca kullanılabilir özellikte olmalıdır. Oyun alanlarında rüzgâr ve güneş önemli faktördür. Oyun alanlarına kış güneşi girmeli, oyun alanları yaz güneşinden ve kış rüzgârından korunmalıdır (Pepe ve Kırçık, 2005).

Heck ve ark.(2001)'nin yaptığı çalışmada iyi tasarlanmış ve iyi yönetilen oyun alanlarında oyun oynamak çocukta kendine güveni artırıp, fiziksel birçok yeteneğin yanında dil, iletişim kurma, yüksek beyin fonksiyonları ve sosyal yetenekleri geliştirmektedir. Türkan ve Önder'in çalışması iyi tasarlanmış çocuk oyun alanlarında, çocuğun oyun alanı içinde ve dışında yakın çevresi ile olan ilişkisinde emniyeti ve güvenirliliği önemlidir (Türkan ve Önder, 2011).

Çocukların bedensel ve ruhsal gelişmelerine göre oyun alanlarının tasarım ilkeleri ve içerecekleri oyun öğeleri değişmektedir. Çocukların gelişme özelliklerine göre oyun alanları 3 grupta toplanır (Yılmaz ve Bulut, 2002):

1. Çocuk Oyun Bahçeleri (Playlot): Oyun bahçeleri 6 yaşından küçük (özellikle 3-6 yaş grubu) çocuklar için düzenlenen yerlerdir. 100m. ile 800m. etki alanı içinde yer almaktadır. Çocuk oyun bahçelerinde üç yaş altı ayrılmalı ve onların kullanımına uygun aletler yerleştirilmelidir. Pasif oyunlar için (oturarak, seyrederek, okuyarak, dinleyerek yapılan eğlenceler gibi) gölgeli alanlar oluşturulmalıdır. Aynı zamanda ebeveynlerin çocukların denetimini sağlayabilmeleri için, oturma birimlerini de içeren mekanlar, yürüme alanları, çeşme, çöp kutuları vb. donatılar ile bitkilerin sağlanması gerekmektedir (Yılmaz ve Bulut, 2002). Bakan ve Konuk (1987) çalışmalarında kent çocuklarının sağlıklı büyümelerini amaçlayan çocuk bahçeleri, 0 ve 7 yaş grubunun kullanım mekânlarıdır. Çocukların temiz hava gereksinimi, oyun olanakları, buna bağlı sosyal ilişkiler geliştirmeleri bu mekânlar sayesinde sağlanır. Çocuk bahçelerinin donatımında kullanılan malzemeler, onların doğa ile tanışmalarını ve bütünleşmelerini sağlamalıdır (Aydiner, 2010).

2. Oyun Alanları (Playgrounds): Yılmaz ve Bulut (2002)'nin çalışmalarında oyun alanları 5-16 yaş gruplarındaki çocuklar için organize edilmiş oyunları içererek düzenlenmelidir. Oyun alanlarını 2 gruba ayırmak mümkündür:

- İlkokul öğrencileri için oyun alanları (6-12 yaş): Genellikle ilkokul çevresinde ya da içinde olan mini alanları içermektedir. Etki alanı 400-800m.'dir.
- Orta ve lise öğrencileri için oyun alanları (12-16 yaş): Oyun alanlarında kullanıcı yaşı yükseldikçe oyun alanlarının ölçüleri de gerçeğe yakın ölçülerde tasarlanır.

3. Oyun Arsaları: Dinç (1993)'e göre oyun arsaları, 13-19 yaş arası gençlerin ve yetişkinlerin rekreasyonel faaliyetlerini gerçekleştirdikleri alanlardır. Bu alanlara bisikletle veya yürüyerek kolayca ulaşılabilmesi gerekir. Yine oyun arsaları yüksek okullara yakın yerlerde bulunmalıdır. Her oyun arsası için alan donatıları hizmet vereceği nüfusa ve yöredeki yaş dağılımına göre değişmektedir. Oyun arsalarının 800-1000 kişiye hizmet verebilmesi için yaklaşık 4390-43900m.² alanı içermesi gerekir (Yılmaz ve Bulut, 2002).

Tekkaya (2001), Bal (2005), Pehlivan (2005) ve Ünal (2009) çalışmalarında oyun alanlarının oyun çeşitlerine göre sınıflandırılması:

1. Geleneksel oyun alanları: Kas aktivitesine ve motor gelişimine yöneliktir, çocukların ilgisini çeken ve çok güçlü oyun imajı yaratan aletlerden oluşan, ancak bilişsel

ve sosyal oyuna olanak sağlamayan oyun birimleridir. Emniyet açısından yetersiz olup bireysel oyuna ağırlık vermektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Geleneksel oyun alanı örneği, (Demirel, 2001)

2. Çağdaş (Heykelsi) oyun alanları: Genellikle mimar ya da peyzaj mimarı tarafından tasarlanan alanlarda su-fisikiyeler, tırmanma tepeleri, tüneller içinde yapılmış kayak yerleri vardır. Heykelsi oyun alanları bitki ve ağaçların kullanımına imkan sağlar. Geri çekilme, mahrumiyet, ortak kullanım vb. sorunlar çıkabilir (Şekil 2).

Şekil 2. Çağdaş oyun alanı örneği, (URL 1)

3. Macera oyun alanları: Hiçbir oyun aleti statik değildir. Bu oyun alanlarında “yönlendirilen oyun” yerine “katılımcı oyun” vardır. Gönüllü bir yetişkinin kontrolünde çocukların mekandaki aletleri kullanması ve çevrelerini yeniden şekillendirmesi beklenir.

Sosyal ve fiziksel gelişimin sağlandığı bu oyun alanları en az çekiciliğe ve estetiğe sahip olmasına rağmen çocukların en uzun süre kaldıkları oyun alanlarıdır (Şekil 3).

Şekil 3. Macera oyun alanları örneği, (URL 2-3)

4. Yaratıcı oyun alanları: Çocuklara kendi çevrelerini oluşturabilecekleri modüler bölümler önerir. Tekerlekli araç alanı, su-kum alanı, tırmanma, sallanma birimleri bulunabilir. Çocuklar el sanatları ve tiyatro gibi konularla ilgilenebilirler (Şekil 4).

Şekil 4. Yaratıcı oyun alanı örneği, (URL 4)

5. Özel oynama ve öğrenme alaları: Engelli çocuklara oyun oynama imkanı sunan, sosyal, fiziksel ve toplu oyun oynayabilmelerini sağlayan alanlardır (Şekil 5).

Şekil 5. Engelli çocuklar için oyun elemanı örneği, (URL 5-6)

6. Diğer oyun alanları: Çevresel alanlar, kendi kendine yap eğlence parkları, küçük çocuklar için oyun alanları ve yoğun oyun alanları da sayılabilir (Türkan ve Önder, 2011).

1.5.4. Çocuk Oyun Alanları ve Güvenlik Kavramı

Çocukların fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden sağlıklı gelişebilmeleri için oyun ve çocuk oyun alanları önemlidir. Çocukların özgüven duygusunu kazanması için oyun oynadığı yerde kendini güvende hissetmesi gerekir; yaralanma, kaçırılma, trafik gibi endişelerden uzak olarak oyun alanlarında oynamalıdır.

Özgüven oluşturmada harcanan çaba aile, çevre ve toplum zinciri ile kurgulandığında gerçekleşir. Çocuğun oynayarak, eğlenceli bir düzen içinde kendine güven duygusunu kazanması sağlanmalıdır (Bulut ve Kılıçaslan, 2009).

Oyun alanları mümkün olduğu kadar iskan alanlarının merkezi yerinde olmalıdır. Bu alanlar ağır trafik yolları, demir yolları, endüstri alanları yakınlarında olmamalıdır. Güvenlik, oyun alanlarında göz önünde bulundurulması gereken en önemli konudur. Çocuk oyun alanlarında meydana gelen kazaların nedenleri Yılmaz ve Bulut (2002)'nin yaptıkları çalışmaya göre:

1. Oyun alanlarının yer kaplamasının bozuk (aşırı derecede sert v.b.) ve kullanışsız olması,
2. Oyun alanlarının tasarımında yapılan hatalar,
3. Oyun elemanlarının yanlış yerleştirilmesi ve bakımsız olması,
4. Çocukların oyun elemanlarını yanlış kullanması
5. Oyun alanında trafiğe v.b. tehlikelere karşı önlem (kuşatma elemanı kullanımı v.b.) alınmayışıdır (Yılmaz ve Bulut, 2002).

Alanın güvenilir olması çocuklara güvence sağlayabileceği gibi kendilerine güvenmelerine ve sorumluluk kazanmasına yardımcı olur. Çocuklar böyle ortamlarda kendilerini bağımsız hissederler. Materyaller, çocuklar için kullanışlı olmalı, her yaş grubu çocuğa ayrı ayrı hitap etmelidir. Oyun elemanları sık sık kontrol edilmeli; hava koşulları düşünüldüğünde açık havadaki elemanların yıpranmaları söz konusu olduğundan bunlar tehlike arz etmemeli, paslanma, zincir kopması vb. sorunlara karşı bakımları yapılmalıdır.

Çocukların alandan içeri-dışarı doğru hareketlerinde veya alana ulaşım sırasında yakın çevrede yol, trafik, göl ve havuz gibi risk faktörlerinin olup olmadığına dikkat edilmelidir. Sıcak bölgelerde metal ve plastikten yapılmış oyun aletlerinin gölgeli mekanlarda olması ya da gölgeleme yapılması gerekir (Bulut ve Kılıçaslan, 2009).

Oyun alanını sınırlandırmak için bitkilerden yararlanmak mümkündür. Dikenli bitkiler oyun alanının güvenliğini (estetik kalitesinden ödün vermeden) geliştiren fiziksel engel oluşturmak için de kullanılabilir. Örneğin, yoğun *Berberis sp.* sırası çocukları tehlikeli bölgede gezinmekten koruyarak bir çit kadar etkili olabilir (Moore, 1993).

Akdoğan (1972)'in çalışmasına göre çocuk oyun alanlarının yerleşme özelliklerine ait prensipler;

- Mümkün olduğu kadar yerleşim alanlarının merkezi yerinde olmalı,
- Ağır trafik yolları, demir yolları, endüstri alanları ve meskûn olmayan yerler yakınında yer almamalı,
- Okul bahçelerine komşu olmalıdır (Aydiner, 2010).

Oyun alanlarının çocuklar için güvenli olması açısından yapılması gerekenler:

1. Zemin, asfalt, beton olmamalı. Bu malzemeler yerine malç, talaş, kum veya ince çakıl kullanılmalıdır.
2. Oyun elemanlarının yüzeye montesi sağlam ve yüzeyin altında kalacak şekilde yapılmalıdır. Çocukların yukarıda kalan bağlantı yerlerine takılıp düşmeleri böylelikle önlenir.
3. Salıncakların oturma yeri plastik veya kauçuk gibi hafif malzemelerden seçilerek çarpmalar absorbe edilmelidir.
4. Kaydırakların eğimi 30 dereceden fazla olmamalıdır.
5. Oyun elemanlarındaki basamaklar arası boşluk çocuğun kafasını geçirebileceği yükseklikten daha az olmalıdır.
6. Oyun alanları farklı yaş gruplarına göre mekanlara ve oyun elemanlarına ayrılmalıdır.

7. Büyüklerin çocukları rahat görüp kontrol edebilmesi, gerektiğinde müdahale edebilmesi için görüş alanlarının açık olması gerekmektedir.
8. Oyun elemanları arasında yeterli mesafe bulunmalıdır.
9. Oyun elemanları bakımsız olmamalıdır (Brody,2013).

Öztan (2002)'a göre güvenlik hem planlama hem de detay tasarımı konusudur. Çocuk oyun alanlarında yüzey, olabilecek darbelerden dolayı yumuşak malzemeden yapılmalıdır. Doğal malzemelerden çim yüzeyli alanlar, organik gevşek malzemelerden de talaş ve ağaç kabuğu maliyetlerinin düşük olması ve kolay döşenmelerinden dolayı avantajlıdır (Turgut ve Yılmaz, 2010).

Lastik veya kalın yer kaplamalı oyun alanları kirli ve çim zeminli alanlara tercih edilmelidir. Yer kaplamasının yumuşak lastik şilteli veya bol kumlu, ince çakıllı veya tahta talaşlı olması gerekir. Oyun alanında yüzey kalın ve yumuşak değilse, çocuğun yüksek olmayan oyuncularda oynaması sağlanmalıdır (Akkulah, 2008).

Çocuk oyun alanlarında planlama, tasarım ve yönetim zincirindeki hatalar, umursamazlıklar, görevi yerine getirme sırasındaki aksaklıklar ve hatalı uygulamalardan dolayı kazalar olmaktadır. Çocuk oyun alanlarında güvenliği sağlamak için dikkat edilmesi gerekenler: (U.S.Consumer Product Safety Commision) (Tüketici Ürün Güvenlik Komisyonu):

Erişilebilirlik, uygunluk: Çocuk oyun alanlarında uygun yüzey seçimi düşmelerden kaynaklanan kaza riskini azalttığı için çok önemlidir. Uygun oyun elemanlarının seçimi ve bunların konumlandırılması da çocuğu kazalardan koruyucu bir etmendir.

Yaş gruplarına göre ayırım: Çocuk oyun alanları, her yaş grubundaki çocuğa göre, kendi yaş grubuna uygun oyunu ve oyun mekânını içermelidir. Her grup, kendi oyun mekânında oyun oynadığında, gruplar arası oyunlardan kaynaklanan kaza riski en aza inecektir.

Çelişen Aktiviteler: Çocuk oyun alanlarında aktif fiziksel faaliyetler, pasif fiziksel faaliyetler, açık alanlar, diğer donatı elemanları ve diğer kullanımlar birbirinden ayrı ve güvenlik ilkesi göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır. Oyun elemanları arasındaki mesafe, kullanım yoğunlukları ve oyun için sıra bekleme durumlarına dikkat edilerek yapılmalıdır.

İşaretler ve bilgi panoları: Oyun alanlarının hangi yaş grubuna uygun olduğu bilgilendirme panolarında açıklanmalıdır.

Denetim: Her oyun elemanı aynı yaş grubunda olan çocuklar için dahi uygun olmayabilir. Oyun alanları, ailelerin çocuklarını görebileceği şekilde tasarlanmalı, ailelerin çocukları görememelerine sebep olacak görsel engeller en az seviyede olmalıdır (Bulut ve Kılıçaslan, 2009).

1.5.5. Çocuk Oyun Alanı Tasarım İlkeleri

Günümüzde çocuklar boş vakitlerinin büyük kısmını evde televizyon veya bilgisayar karşısında geçirmektedir. Erken çocukluk dönemi uzmanları çocukların serbestçe ve keşfederek en iyi biçimde öğrendiklerini belirtmektedir. Bunu sağlayan en önemli etmen oyun oynamaktır. Çocukların fiziksel, bedensel ve sosyal gelişmelerinde önemli bir yer tutan oyun için iyi planlanmış çocuk oyun alanlarına ihtiyaç vardır.

Çocuk oyun alanlarının güvenliği için bütün mekanları gürültüyü izole etmek için bitkilerle sınırlandırılmalı, oyun alanları konutlara yakın olmalıdır, ağır trafik yolları, demir yolları ve endüstri alanları yakınlarında olmamalıdır. Çocuk oyun alanlarında uçurtma uçurtmak, koşmak gibi etkinlikleri yapmak için açık alanlara ve sığınak, depo, tuvalet, çeşme, yürüyüş yolları vb. çok amaçlı malzeme ile kullanımlara ihtiyaç vardır. Çocuk oyun alanlarının tasarımı; alanın büyüklüğüne, topografyasına ve oyun tipine göre değişmektedir. Alanda büyük gölgeli ağaçlar, ilginç rölyef, yüzeye çıkmış kayalar ve dereler gibi doğal kaynaklar var ise bunlar muhafaza edilmelidir (Yılmaz ve Bulut, 2002).

Oyun alanı planlaması zor bir süreçtir, çocuklar yetişkinlerin de etkinlikler yaptığı ortamlarda olmayı isterler. Küçük çocuklar anne babalarının, evlerinin ve komşularının yakınlarında olmak istedikleri için oyun alanları planlanırken bu konular göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuk büyüdükçe büyüklerinin gözetimine olan ihtiyacı azalır, ilgi alanları yetişkinlerin ve kendilerine bir şeyler verecek olanların üzerinde yoğunlaşır. Bu yüzden çocukları yetişkinlerden soyutlayan oyun alanlarının yararı ve değeri yoktur (Sivri, 1993).

Phillips (1995) çalışmasına göre başarılı bir çocuk oyun alanının gelişmesi doğru tasarımıyla başlar. Oyun alanlarından beklenen birkaç özellikler; yumuşak bayırlar, iyi kent drenajı, taban suyu miktarının seviyesinin kontrolü ve bunların dışında güvenli olmasıdır (Bal, 2005).

Oyun alanlarının peyzaj planlama ve tasarım ilkelerine göre yapılması çocukların gelişim dönemlerinde sosyal, duygusal ve zihinsel olarak olumlu etkilemektedir (Aksoy, 2014).

Çocuk oyun alanları, çocukların fiziksel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Bu alanlar düzenlenirken;

1. Oyun alanlarının konutlara uygun mesafede ve uygun büyüklüğe sahip olmasına,
2. Çocuğun çok yönlü gelişimine katkı sağlamasına,
3. Oyun alanlarının çeşitli alan fonksiyonlarına ve oyun elemanlarına sahip olmasına,
4. Farklı yaş gurubundaki çocuklara cevap verebilmesine önem verilmelidir.

Arnold (2013)'a göre çocuk oyun alanlarının tasarımının esas noktaları:

1. Çocuk, farklı oyun türlerine ihtiyaç duyduğundan tasarımda fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimini tamamlayan fırsatların verilmesine dikkat edilmelidir.
2. Oyun liderleri ve öğretmenleri, oyun sırasında çocuklar ile beraber çalışmalıdır.
3. Yapılandırılmış oyunlar, yeni oyun yaratmak, su ve kum gibi doğal malzemelerle oynamak ve sessiz oyunlar için bölünmüş oyun alanlarını da içeren çeşitli aktivite alanları tasarlanmalıdır.
4. Başarılı oyun alanları; sadece oyun yapılarını değil, tüm oyun alanının görünümünü ve örgütlenmiş biçimine de bağlıdır.
5. Oyun alanları, çocuklara kendi çevrelerini yaratma olanağını sağlamalıdır.
6. Oyun alanlarında fantezi oyununu teşvik etmek için belirsizlik sağlamak, yaratıcı ve bilişsel oyun için esneklik sağlamak, benlik kavramının kuvvetli şekilde gelişimi için açık başarı noktaları sağlamak gerekir.
7. Küçük alanlar çeşitliliği sağlayıp yüzeyi değiştirir. Oturma katları, çalılık, bitkiler, renkler, dokular oyun alanlarının kullanılabilirliğini artırır.
8. Çocuk oyun alanına herkes ulaşabilmelidir.
9. Çocukların başarabildiği oyun hedeflerinde zorluk aşamaları sağlanmalıdır.
10. Çocukları mücadeleye ve heyecanlı durumlara hazırlamak için zemin üzerinde tırmanma alanları kullanmak gerekir (Arnold, 2013).

Gür (2002) çalışmasında;

1. Zemin drenajı çok iyi yapılmalı, zemin kaplama malzemesinin özelliği zamanla bozulmamalıdır.
2. Yeterli sayıda ve mesafede tuvaletler bulunmalıdır.

3. Kullanımdan doğacak kazaların önlenmesi için oyun alanı elemanları arasındaki süreklilik uygun zemin kaplama malzemeleri, köprü geçişleri gibi ilave elemanlarla sağlanmalı, salıncak gibi tehlikeli oyun elemanlarının alanı sınırlandırılarak özellikle arkadan yaklaşım engellenmelidir.
4. Aktif-pasif etkinliklere imkan sağlayacak büyüklükte olmalıdır.
5. Tasarım aşamasında ve oyun elemanları seçilirken çocukların katılımı sağlanmalıdır.
6. Ortopedik özürülüler için tuvaletler, rampalar, patikalar ve dönemeçler standartlara uygun yapılmalıdır.
7. Oyun elemanlarının çevresi ahşap, fiber ve kauçuk gibi malzemelerle çevrelenmelidir.
8. Oyun elemanları seçilirken sıkıcı yerler kaza riskini artırdığı için oyun değerinin yüksek olmasına dikkat edilmelidir.
9. Oyun elemanlarının yaş gruplarına statik ve dinamik antropometrik ölçülerine dikkat edilmelidir.
10. İklimsel özelliklerden dolayı plastik ve metal malzeme seçimlerinde gölgeleme elemanlarının olmasına dikkat edilmelidir (Uluğ, 2007).

1.5.5.1. Oyun Alanlarında Kullanılan Zemin Malzemeleri

Çocuk oyun alanlarının zemin malzeme seçimi organik ya da inorganik malzemelerden seçilebilir. Çocuklar oyun oynarken düşüklerinde yaralanmaların en aza indirildiği malzemeler seçilmelidir.

Sürmen (1998)'e göre döşeme malzemesinin seçiminde; teminde kolaylık, maliyetin ucuz olması, doku ve renk uygunluğu, gürültü ve ışığın yansıtılması, ısının yalıtımı, dayanıklılık, bakımında kolaylık, emniyet, yerinde sabitleme özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. En önemlisi de çocukların oyundaki düşmelerine, yaralanmalarına karşı emniyetli ve estetik olmalıdır. Zemin malzemesi;

1. Bölgenin iklimsel ve toprak özelliklerine,
2. Alan büyüklüğüne,
3. Kullanım kapasitesi ve yoğunluğuna,
4. Seçilecek oyun aletlerine,
5. Alanı kullanan yaş grubuna, göre farklılık gösterir (Bal, 2005).

Çocuklar doğal olarak ağaçların etrafında oynayacağından, ağacın kök sistemi için alınacak bazı önlemler ağacın büyümesini ve istikrarını sağlamak için gerekli olabilir. Ağaç tabanı etrafında yarım metre kalınlığında geniş talaş yayılarak sağlanabilir. Bu aynı zamanda bir çocuğun ağaçtan düştüğünde yaralanma olasılığını azaltmaya yardımcı olacaktır. Oyun alanının zemin malzemesine de dikkat edilmelidir. Tekerlekli sandalye kullanan çocukların yakındaki bitkilerle kalkmasına ve bitki odaklı oyuna katılmasına imkan bulması için sert yüzeyli yollar sağlamak gerekir (Moore, 1993).

Sipes ve Roberts (1994)'a göre 1991 yılında yayınlanan Birleşmiş Milletler Kullanıcı Güvenliği İçin Üretim Komisyonu standartlarına göre çocuk oyun alanlarının yüzey kaplamaları şunlardır:

1. Organik Gevşek Malzeme: Organik gevşek malzeme olarak en çok kullanılan; talaş ve ağaç kabuğu yongasıdır (Şekil 6). Döşeme yapıldıktan sonra tahrip olan malzeme yeniden sıkıştırılırsa zemin 3-5 seneye kadar sıkışarak yumuşak ve pürüzsüz olur. Bu tip yüzeylerde parçalar arasına hava dolduğunda zemin yumuşaktır ve çarpmalar için en uygun zemindir. Fakat nemli ve yağışlı havalarda su, hava boşluklarına girerek sıkışma yapar, zemin sertleşir ve yumuşaklık özelliği kaybolur. Yine bu materyal ayrışabilen ve kolayca dağılabilen yapıda olduğundan erozyonla ya da çocukların hareketleri ile kolayca yerinden çıkıp dağılabilir. Yonga için çabuk parçalanabilen odun tercih edilip 1.3-3.5cm.'lik yonga kullanılmalıdır. Organik gevşek materyal, bünyesinde zararlı mikro organizmaları kolayca barındırdığı için çok tercih edilmemektedir.

Şekil 6. Çocuk oyun alanında talaş zemin örneği, (URL 37)

2. İnorganik Gevşek Materyal: Çocuk oyun alanlarında özellikle ucuz ve kolay döşenen malzemeler kullanılmaktadır. Bu iki özelliği de taşıyan kum ve çakıl ülkemizde yoğun olarak tercih edilmektedirler. Kum kadar çabuk sıkışıp, sertleşmeyen çakıl, çok sıcak ya da çok soğuk iklime sahip bölgelerde oldukça kullanışlıdır. Kum da yine çok kullanılan, çocuklara daha fazla oyun olanağı sağlayan bir malzemedir. Her iki materyal de darbeleri azaltmada düşük özellik taşır ve diğer malzemelerin aksine herhangi bir harekette ve çarpmada dağılırlar. Bu malzemelerin yanı sıra granit ve kireç taşı da döşeme olarak kullanılan inorganik malzemelerdir. Bu materyalde sıkıştırma çalışmaları yapılmazsa kullanımı zorlaşmakta, sıkıştırılırsa da çarpmalardan doğan etkinin absorpsiyonu önemli ölçüde yok olmaktadır.

3. Sentetik Materyal: Sentetik materyal üç grupta toplanır:

- Gevşek Materyal: Genellikle parçalanmış kiremit içerir. Önceden çok kullanılan bu materyal, absorbe oranının yüksek olmasına rağmen kolayca bozulması, kötü koku yayması, vandalizme ve erozyona karşı hassas olmasından dolayı günümüzde pek tercih edilmemektedir.
- Modüler Birimler: Atık tuğlaların ısıtılarak yeniden kullanımıyla yapılır.
- Tek Parça Sentetik Materyal: Çeşitli renklerde üretilen malzeme (Şekil 7) her türlü iklim koşuluna da dayanıklı olup sarsıntı giderici özelliği vardır (Yılmaz ve Bulut, 2002).

Şekil 7. Sentetik oyun alanı zemin malzeme örneği, (URL 7-8)

1.5.5.2. Oyun Alanlarında Kullanılan Sınır ve Kuşatma Elemanları

Sürmen (1998)'in yaptığı çalışmaya göre kuşatma elemanları dış mekanlarla ilişkiyi sağladığı gibi sınırlandırma ve mahremiyet sağlama özelliğiyle ayırıcı, hakim ve mekan gelişimlerini vurgulayıcı özelliklere de sahiptirler. Kuşatma elemanları yeşil çit, ahşap çit, parmaklık ve paravanlar, doğal taşlardır. Kuşatma elemanları mümkün olduğu kadar sade, sağlam, basit, çevre ile uyumlu ve kolay temin edilebilmelidir. Kullanımı ve biçimlendirilmesinde işlevsel, estetik ve hatta psikolojik etkileri dikkate alınmalıdır. Çocukları ürküten, alanı boğan, yüksek veya dışarıdan görülmesi gereken alanları tamamen kapatan, düz, yüksek ve komple soğuk etki yaratan beton duvarlar öncelikli tercih edilmemelidir. Bu tür duvarların kullanılması halinde en azından duvara renk ve desen verilerek hareket kazandırılmalıdır. Bazı kuşatma elemanları şunlardır:

1. Bitkisel kuşatma: Doğa ile insan ilişkisinin güçlendirilmesinde önemli yeri olan bitkiler, doğal görünüşleri ile yumuşak doku sağlarlar. Bitki türlerinin seçiminde estetik ve işlevsel özelliklerinin yanı sıra çocuğa zarar vermemesine de önem verilmelidir.

2. Bordürler: Bordürler çocuk oyun alanlarında oyun elemanlarının alanını sınırlandırmak veya yaş gruplarına göre alanı ayırmakta kullanılmaktadır. Kum yüzey, yaya yolu sert döşemesinin, çim yüzeylerin uygun boyutlarda bordürlerle birbirinden ayrılması sık görülen uygulamadır.

3. Duvarlar: Genel olarak 45- 50cm. kalınlıkta ve 40cm. yükseklikte olan duvarlar, çocuk oyun alanlarında profil boru, paravan veya demir parmaklıklarla birlikte uygulanır. Üçe ayrılan duvarlar taş, tuğla ve beton duvarlardır (Bal, 2005).

Çocuk oyun alanının çevresi ahşap malzeme ile de çevrelenebilir (Şekil 8).

Dikenli bitkiler oyun alanının güvenliğini (estetik kalitesinden ödün vermeden) geliştiren fiziksel engel oluşturmak için kullanılabilir. Örneğin, yoğun *Berberis* sırası çocukları tehlikeli bölgede gezinmekten koruyarak bir çit kadar etkili olabilir (Moore, 1993).

Şekil 8. Çocuk oyun alanında sınır elemanı örneği, (Demirel, 2001)

1.5.5.3. Çocuk Oyun Alanlarında Gölge Elemanları ve Oturma-Dinlenme Birimleri

Sürmen (1998)'in çalışmasında açık alanlarda kısa veya uzun süreli dinlenme ve oyalanma ortamı sağlayan, özellikle sıcak iklim bölgelerinde güneşten ve diğer iklimik koşullardan koruyucu mekanlar oluşturan, mekana üçüncü boyutu sağlaması gibi bir çok değişik işlevi ile peyzaj düzenlemelerinde yerlerini alan, farklı türlerdeki yapısal elemanlardır. Tek veya modüler olarak, konsol, yapı saçağı, ahşap, çadır ve asma çelik konstrüksiyon olarak tasarlanabilirler. Kullanım alanlarında işlevlerine ve konstrüksiyon farklarına göre gölgeleme elemanları; pergolalar, tonozlar, çardaklar, gazebolar, kameriyeler, çadırlar, tenteler, kemer ve verandalar biçiminde uygulanabilir. Ebeveynlerin rahatça oturarak (Şekil 9) çocuklarını izleyebilecekleri ortamlar oluştururlar (Bal, 2005).

Şekil 9. Oturma elemanları, (URL 9-10)

1.5.5.4. Çocuk Oyun Alanlarında Aydınlatma Elemanları

Çocuk oyun alanlarının akşam saatlerinde kullanılabilmesi ve güvenli alanlar olabilmesi için yeterince aydınlatılması gerekmektedir.

Sürmen 1998'in yaptığı çalışmaya göre aydınlatma donatıları, mekan düzenlemelerinde, cadde, meydan, park, bahçe aydınlatmada estetik ve fonksiyonel olarak önemli bir kent mobilyasıdır. Aydınlatma elemanları günümüzde çok fazla form, desen, fonksiyonlardadır. Çocuk oyun alanlarında genellikle fonksiyonel amaçlı olarak yüksek ve spot ışık kullanılır. Oyun alanları planlanırken tasarım aşamasında aydınlatma, bitki, sulama sistemi konusu, oyun elemanları ile ele alınarak uygun bir teknik, estetik ve fonksiyon içinde olmalıdır. Oyunun aktivitesine göre aydınlatma yapılmalı, ışığın çocuğun gözüne direkt gelmesi engellenmelidir (Bal, 2005).

1.5.5.5. Çocuk Oyun Alanlarında Çöp Kutuları ve Tuvaletler

Oyun oynarken çocukların solunum, dolaşım, sindirim ve boşaltım sistemleri düzenli olarak çalışmaktadır. Bunun sonucunda çocukların boşaltım yapabilmeleri, rahat ve huzurlu oyun oynayabilmeleri için çocuk oyun alanlarında tuvaletlerin bulunması gereklidir. Ancak bu alanların rutin temizliği yapılmalıdır. Böylece tuvaletlerden bulaşabilecek mikroplardan dolayı hastalık kapılmaması sağlanmış olur.

Küçük yaşlarda çocuklara yaşanılan yere, çevreye ve doğaya saygıyı öğretmek, temiz bir alanda oyun oynatmak için uygun yerlerde ve sayıda çöp kutuları konulmalıdır. Çöp kutuları hayvan figürlerinde veya çizgi film karakterinde olduğu takdirde çocukların ilgisini çekecektir (Şekil 10).

Çöp kutuları her türlü kimyasal ve yanıcı çöpleri taşıyabilecek özellikte olmalarının yanında çocukların tırmanmalarına karşı da dayanıklı olmalıdır. Çöp kutuları kolayca görünebilir olmalı ve en çok ihtiyaç duyulan noktalara konulmalı; bankların yanı, yiyecek satılan yerler gibi (Yücel, 2006).

Parkta kullanılacak çöp kutusu sayısı, alanı kullanan kişi sayısına, biriken çöp miktarına ve alanın bakım durumuna göre değişir. Genel olarak 30m. aralıklarla yerleştirilen çöp kutuları yoğun kullanılan yerlerde daha kısa mesafelerde konulur. Çöp kutuları haftada 2 veya 3 defa boşaltılmalıdır, sıcak günlerde ve yoğun kullanımlarda ise

günlük olarak temizlenmelidir. Tuvaletler haftada en az beş defa temizlenmelidir (Yücel, 2007).

Şekil 10. Hayvan figürlü çöp kutusu örneği, (Demirel, 2001), (URL 11-12)

1.5.5.6. Çocuk Oyun Alanlarında Donatı Elemanları (Çeşme, Bitki Saksısı ve Kasalar, Kuş Kafesleri, İşaret, Tabela, Levha vb.)

Alanda su içme, el-yüz yıkama, oyun materyali olarak da kullanabilmek için çocukların ergonomik özellikleri de dikkate alınarak çeşme bulunmalıdır.

Sürmen (1998)'e göre çocuk oyun alanı tasarımında çocuğa yönelik elemanlar bulunduğu kadar bitkiler için de kasalar, kutular, saksılar ve özel yerleştirme kapları gibi gerekli olabilen yapısal üniteler de vardır. Bitki kutularının yeterli toprak sağlayabilecek hacimde olması gerekir. Bu nedenle içine konulması planlanmış bitkinin istediği miktarda toprağı sağlayacak yapıda olmalıdır. Bitki kutularının boyutlandırılması, çevre koşullarına bağlı olarak yetiştirilmesi düşünülen bitki cinsine ve kullanım amacına göre tespit edilir, genellikle iki kişi tarafından taşınabilir büyüklükte olmalıdır. Bunun için en büyük boyut 40x60x30cm. olarak verilebilir. Çok yıllık ve yer örtücü bitkiler için 25cm., çalı ve küçük ağaçlar için 25-60cm. toprak derinliği yeterlidir. Bitki kutusunun yeterli ve hızlı bir şekilde drenajı önemli olduğundan kutunun içinden bir boru ile suyun dışarıya çıkışı sağlanmalı, su çıkışının leke bırakmayacak yapıda olmasına önem verilmelidir. Bitki kutularının (Şekil 11) dibine drenajı sağlamak için çakıl konulmalıdır (Bal, 2005).

Şekil 11. Hayvan figürlü saksı örnekleri, (URL 13-15)

Kuş kafesleri (Şekil 12) oyun alanlarında sıklıkla kullanılmamaktadır. Doğadaki mevcut kuşlara barınak ve çocukların doğayla bütünleşmesine ortam sağlanabilir. Kuş barınakları kafes şeklinde kapalı olabileceği gibi evcil bazı kuşlar (güvercin, serçe) için ağaçlara veya bir sıruk üzerine yuva yerleştirilerek de yapılabilir (Bal, 2005).

Şekil 12. Kuş kafesi örnekleri, (URL 16-17)

Alanda kullanılan tabela, işaret ve levhalar alanın ismini, tarihini, alanda mevcut yapıların yerlerini gösterirler. Alanı tanıtmak, gelenlere bilgi vermek amacıyla olan bu donatılar; girişte, çatıda, duvarda, zeminde yer alırlar ve dikkat çekicidirler.

Bilgilendirme panolarında oyun alanlarının hangi yaş grubuna uygun olduğu açıklanmalıdır (Bulut ve Kılıçaslan, 2009).

1.5.5.7. Çocuk Oyun Alanlarında Kullanılan Yüzeysel Su Elemanları

Güneşli yerlere 0-35cm. derinlikte yapılan oyun havuzlarının kenarlarında kaymayı önlemek için etrafı düz ve taş döşenir. Yakın çevresine duş alma yerleri yapılır. Çocukların kayık yüzdürmek ve serinlemek amacıyla kullandığı oyun havuzları çocuk felci hastalığını yaydığı için daima hekim kontrolü altında bulundurulmalıdır. Suyu her gün ve azami haftada bir yenilenmelidir (Tanrıverdi, 1975).

Su, çocukların hayal dünyasında birçok farklı karaktere girmelerini sağlayan, toprağa ve kuma değişik formlar verebilmelerini olanak sağlaması açısından önemli bir oyun ögesidir. Sıcak iklim bölgelerinde serinletici etkisiyle eğlenceli bir oyun materyalidir (Şekil 13).

Şekil 13. Çocuk oyun alanında su elemanı, (URL 38)

1.5.5.8. Çocuk Oyun Alanlarında Oyun Elemanları

Tekkaya (2001)'e göre oyun elemanları değişik yaş ve yetenekteki çocuklar için bölüntüler yaratabilmeli, çocuk boyutunda, fantezi, sosyal, sessiz, aktif gibi oyun çeşitliliği sunabilen bir karmaşıklıkta, dayanıklı, çocuklara kendini test etme şansını verebilen, ışık, mekan, doku, renk, biçim ve hareketli kısımların kullanımında yenilik sunarak yaratıcılığı destekleyen özellikte, bakım ve koruma kolaylığına sahip olmalıdır. Bir oyun aktivitesi ne kadar uzun sürer ve çocuğun dikkatini çekerse oyun değeri o kadar yüksektir. Bir donatı da, ne kadar çok kullanılıyor, tercih ediliyorsa o kadar oyun değeri vardır. Oyun araçlarının güvenli olmasının yanında davet edici, heyecan verici olmalı ve geniş bir yaş grubuna da hitap edebilmelidir. Belirlenen on iki tür çocuk aktiviteleri aşağıdaki gibidir:

1. Amaçsız vücut dinlendirme (oturma, konuşma, yürüme gibi),

2. Amaçlı vücut dinlendirme (okuma, kart oyunları, bebekle oynama gibi),
3. Amaçlı hareket (A dan B ye yürüme, bisiklete binme gibi),
4. Araçsız hareket (koşma, saklanma, elim sende oyunu gibi),
5. Araçlı hareket (bisiklet, paten, kayak gibi),
6. Sabit çevre donanımıyla hareket (duvarda yürüme, çite tırmanma gibi),
7. Sabit oyun donanımıyla hareket (salıncak, tahterevalli, kaydırak gibi),
8. Top oyunu,
9. Taklit ve rol oyunları,
10. Temel malzemelerle aktivite (kum ve su gibi),
11. Hayvanlar ve bitkilerle oyun,
12. Saldırı oyunlarıdır (Bal, 2005).

Sürmen (1998) çalışmasında oyun alanı donatılarında aranılan özellikleri belirtmiştir:

1. Donatılar; sade, ayrıntıları az, iyi zımparalanmış, köşeleri yuvarlak ve küt olmalıdır.
2. Çok yönlü kullanılabilir nitelikte, çocuğun yaş, gelişim düzeyi ve boyuna uygun büyüklüklerde ve kullanışlı olmalıdır.
3. Dayanıklı, sağlam, bakım-tutum-onarımı kolay ve temizlenebilir nitelikte olmalıdır.
4. Yapı ve işleyiş bakımından kolay anlaşılır, çocuğun merakını uyandıracak ve ilgisini çekecek nitelikte, çocuğun hoşuna gidecek renkte ve yapıda olmalıdır.
5. Çocuğun kullanacağı her donatı kas kuvvetiyle orantılı, çocuğa zarar vermeyecek, büyüklükleri; çocukları tatmin edecek ve onların kullanabilecekleri büyüklükte olmalıdır.
6. Çocuğun sağlığına zarar vermeyecek boya ve verniklerle boyanmış olmalıdır.
7. Çocuğun özgürce oynamasının yanında çocukta gözlem, deneyim, keşfetme isteğini uyandırmalı, sosyal ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunmalıdır.
8. Donatı çocuğun yaşına, ilgisine, becerisine, gelişim düzeyine ve yeteneklerine uygun olmalıdır. Yetişkinlerin beğendiği donatılar her zaman çocukların hoşuna gitmeyebilir. Donatı, çocukta merak uyandırmalı, çevresini tanımasına yardımcı olmalıdır.
9. Çocuğun ihtiyaçlarına cevap vermeyen, fazla gösterişli ve uyumsuz donatılar çocuğun yaratıcılığını kısıtlayabileceği gibi bir süre sonra da etkisini

kaybedebilir. Çocuğun kendi kendine oynayabileceği oyun donatıları yanında yaşlılarıyla oynayabileceği donatılar da olmalıdır.

10. Donatılar paylaşma duygusunu geliştirici olmalıdır.

11. Çocuğun dil, zeka, yaratıcılık, beden ve kas gelişimine yardımcı olacak nitelikte olmalıdır (Bal, 2005).

Tanrıverdi (1975), Alqudah 82003), Sürmen (1998), Philips (1995)'e göre oyun alanlarında en çok kullanılan oyun materyalleri:

1. Kum havuzları: Küçük yaştaki çocukların hayal güçlerini harekete geçiren, en az 30cm. derinliğinde olan oyun alanıdır. Havuzun kenarı 20cm. yüksekliğinde sınır elemanıya çevrenmelidir. Basmalardan ve doğa olaylarının etkisiyle sıkışan kum, belli aralıklarla karıştırılmalı ve yılda bir değiştirilmelidir. Şekil 14'de kum havuzu örneği verilmiştir.

Şekil 14. Kum havuzu örneği, (URL 18-19)

2. Dönme zincirleri: Eksen vazifesi gören demir bir direk ve buna bağlı üç zincir halattan oluşup zincir halata tutunan veya oturan çocuklar direk etrafında dönerler (Bal, 2005).

3. Yaylı oyun tekerleği: Yaylı oyun tekerleği (Şekil 15) dönme zincirleri gibi bir eksen etrafında fakat yerden itibaren oluşturulan donatılardır. Çocuklara ayakta veya oturarak dönmeyi sağlamaktadırlar (Bal, 2005).

Şekil 15. Oyun elemanı örneği, (URL 20)

4. Atlı karıncalar: Alqudah (2003) düşey veya 5°'ye kadar eğimli bir eksen etrafında dönen, bir veya daha fazla kullanıcı yeri olan oyun elemanıdır (Şekil 16). Hareket düzlemi, tesis düzeyinin yukarısında veya aynı seviyede olabilir (Bal, 2005).

Şekil 16. Atlı karınca örneği, (URL 21)

5. Salıncaklar: Sürmen (1998) çocukların en çok sevdiği ve kullandığı muhtelif büyüklük ve şekillerde tek, ikili ve dördü olarak yapılan oyun elemanlarıdır. Güvenlik açısından salıncaklar, kum havuzlarıyla hareketli oyun aletlerinden uzak bir yere ve ebeveynlerle yakın ilişki içinde olarak yerleştirilmelidir. Çocuğun emniyetli oturabilmesi için oturma yerleri kolayca çıkılabilecek yükseklikte olmalıdır. Salıncaklar tek hareket veya farklı hareket yönlü olarak planlanabilirler (Bal, 2005). Salıncak örneği Şekil 17'te verilmiştir.

Şekil 17. Çizgi film karakterli salıncak örneği, (URL 22)

6. Kaydıraklar: Tanrıverdi (1975) Merdiven ve kayma sehpa olmak üzere iki kısma ayrılıp demir boru ve sacdan yapılırlar. Sehpa kum havuzu içine yerleştirilen kaydıraklar çocuklar tarafından çok sevilir ve kullanılır. Kaydıraklar genellikle 6 yaşındaki çocuklara yönelik olsa da, diğer çocuklar için de son derece zevkli bir oyun aletidir. Kayarken çocuğun rüzgarı hissetmesi, hoşlarına gitmektedir (Bal, 2005).

Sürmen (1998) bir kaydırağın yatay yüzey uzunluğu 25- 60cm.'den daha az olmamalı, zeminden yükseklik ise 25-30cm. olmalıdır (Bal, 2005). Salıncak örnekleri Şekil 18'da verilmiştir.

Şekil 18. Hayvan ve meyve karakterli oyun elemanları örneği, (URL 23-24, 39)

7. Barfiks: Sırt ve kol kaslarının gelişmesini sağlayan barfiks dikey iki boru üzerine birkaç tane yatay borudan oluşur.

8. Sürtünme tüneli: Tanrıverdi (1975) genellikle kum havuzlarına yerleştirilen büyük beton büzlerden tren, demir borulardan kafes şeklinde yapılırlar (Bal, 2005).

9. Tırmanma aletleri: Değişik formlarda yapılan tırmanma aletleri çocukların severek oynadıkları bir oyun aletidir (Şekil 19).

Şekil 19. Tırmanma oyun elemanı örneği, (URL 25)

10. Koşma Direkleri: Tanrıverdi (1975) büyük çocukların üzerinde koştuğu birkaç budaksız direğin uç uca bağlanması ile yapılır (Bal, 2005).

11. Tahterevalliler: Ortasından zemine monte edilen direk üzerinde bulunan ahşap veya demir direk uç bölümlerinde oturma yerleri olan oyun aletidir (Şekil 20).

Şekil 20. Tahterevalli örneği, (URL 26-27)

12. Masal hayvanları: Ahşap ve demir borulardan çeşitli masal hayvanları (dev, ejderha, dinazor, fil, aslan gibi) yapılır. Çocuklar bu hayvanlara tırmanarak oynarlar (Bal, 2005).

13. Çeşmeler: Çocukların suyu oyunun bir parçası olarak kullanabilmeleri, içebilmeleri, ellerini ve yüzlerini yıkamaları için alanda yeterli sayıda çeşme olmalıdır.

14. Trambolinler: Tanrıverdi (1975) çelik yaylarla gerilmiş bir bez üzerine veya içi su dolu plastik yataklarda sıçranarak akrobatik figürler yapmaya elverişli oyun aletleridir. Trambolinler (Şekil 21), değişik figürleri, renkli ve zıplamaya elverişli olması açısından çocukların zevkle oynadığı elemanlardır (Bal, 2005).

Şekil 21. Trambolin örneği, (URL 28)

15. Yaya Yolları, Yürüyüş Yolları: Philips (1995) çocukların, oyuncak arabaların, tekerlekli sandalyelerin, bebek arabalarının ve bisiklet gibi tekerlekli araçların alan içerisinde ilerlemesini sağlayan yollardır. Yollar 150cm.'den az bir genişliğe, 360cm.'den daha az bir uzunluğa ve engebeli olmayan zararları önleyici-koruyucu yüzeye sahip olmalıdırlar. Yoldaki engeller, çocukların sandalyelerinin tekerleklerine zarar verebilir. Tekerlekli sandalyelerin küçük tekerleklerin kolay dönüşlerine izin verecek özellikte olmalıdır (Bal, 2005).

1.5.5.9. Çocuk Oyun Alanlarında Drenaj Sistemleri

OCHS vd. (1983) drenajı, bitki gelişmesi için kuru bir toprak yüzeyi ve havadar bir kök bölgesi sağlamak amacıyla kaynağı ne olursa olsun topraktaki fazla suyun mekandan uzaklaştırılma olarak tanımlamaktadır. Bu suyun kaynaklarına; yağmur, eriyen kar, derine sızmalar, taşkın suları ve fazla sulama suları gösterilebilir (Çakmak ve Aküzüm, 1992).

Sürmen (1998)'e göre çocuk oyun alanlarının uzun süreli olması ve çocukların sağlıklı bir şekilde oynamaları için drenaj en önemli etkidir. Alanın fonksiyonunu yerine getirebilmesi için yüzey akışı teşvik edilmeli, kenarlarında farklı malzeme ile kanal oluşturulmalıdır (Şekil 22). Drenaj sistemleri alanda kullanılan zemin malzemesinin cinsine, yörenin yağış oranına, sıcaklığına ve taban suyu seviyesine göre farklılık gösterir (Bal, 2005).

Alanın eğimi ve drenaj durumu göz önünde bulundurularak yer seçimi yapılmalı, sağlıklı bir drenaj sistemi meydana getirilmelidir (Bulut ve Kılıçaslan, 2009).

Drenaj sisteminin yetersiz ya da olmaması durumunda meydana gelebilecek olumsuzlukları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

1. Yabancı bitkiler artar,
2. Toprağın sürülmesi güçleşir,
3. Toprağın hava alması zorlaşır, bitki kökleri yeterli oksijen alamaz,
4. Toprak daha soğuk olur, don olayı gerçekleşir,
5. Toprağın erozyona uğraması daha kolay olur (Ersin, 1987).

Şekil 22. Çocuk oyun alanında drenaj, (URL 40)

1.5.5.10. Çocuk Oyun Alanlarında Bitkisel Tasarım

Doğa sevgisi, çocuğa vakit geçirmekten mutlu oldukları oyun alanlarında kolayca aşılabilir. Çocuğun doğaya olan saygısını oluşturmak için çocuk oyun alanlarında yapılacak olan bitki tasarımında bu konu göz önünde bulundurulmalıdır. Bitkiler ve beraberlerinde getirdikleri yaban hayat çocukların onları tanıma isteklerini, merak duygularını uyandırır. Bitkilerin meyvelerini yerken bitkileri oyunun parçası olarak da kullanır, saklanmak, tırmanmak, sallanmak gibi.

Plansız kentleşme sonucunda gittikçe azalan yeşil alanlar çocukların doğayı tanıma imkanlarının azalmasına sebep olmaktadır. Oyun alanları çocukların doğayı tanımaları için önemli mekanlardır. Çocukların mevsimlerin değişikliklerini anlayabilmeleri, yaprakların renk değiştirmesi, yaprak dökme, yapraklanma, çiçek açma vb., doğa olaylarını gözlemleyebilmeleri için fırsat sunar. Kelebekler, arılar, kuşlar, sincaplar gibi hayvanlara yiyecek, barınak sağlamalarından dolayı çocukların yaban hayatla da iç içe olmalarını sağlar.

Kentlerde çocuk oyun alanları dört tarafı sınırlandırılmış ve standart oyun araçlarının bulunduğu, doğadan kopuk oyun alanları yapılmaktadır. Bu alanı yöneten kişiler de rant kaygısından çocuklar için yeterli özellikte açık alan ayırmamakta, mevcut çocuk oyun alanları da çocukların sürekli hareket etme isteğini karşılamakta yetersiz kalmakta ve çocuğun yaratıcılığı, doğayla iletişimi gelişmemektedir (Özgüner ve Şahin, 2009).

Çocukların ruhsal sağlığı için doğal çevre önemlidir. Çalışmalar, hayat boyu öğrenmede motivasyon için önemli olan merakın ve hayal gücünün gelişmesi için doğal çevrenin çocukluk dönemindeki deneyimlerle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Çocuklar doğal çevrede oynadıklarında etrafındakilere ve arkadaşlarına pozitif duygular besler (Stoecklin ve Ed, 2013).

Bitkilendirme oyun alanlarında birçok farklı şekilde tasarlanabilir, fakat bitkiler oyun alanlarında kendiliğinden de oluşabilir; ayrı ayrı, toplu veya kombine olarak insan yapımı öğeler. Toprak, kum, su ve bitkilerle birlikte değiştirilemeyen oyun araçları, statik oldukça farklı yönlendirici kurulumlar sağlar. Onların etkileyen özelliğinden, keşif ve keşfetme, dramatik oyun ve hayal güçlerini canlandıran bitki tasarımı kendiliğinden ilginç, açık uçlu ayarlar sağlar. Bitkilendirme tüm duyuları uyarır; dokunma, görme, tatma, koklama ve duyma. Ayrıca bitkiler güneş, gölge, renk, doku, koku ile çevreleyen yumuşaklığı, hayata huzurlu bir bakışı ve oyun alanlarında pozitif bir ortamı sağlar (Moore, 1993).

Peyzaj planlama ve tasarım çalışmalarında en önemli plan elemanlarından biri bitkidir (Yılmaz, 2006). Bitkiler kent ekolojisi, insan sağlığı ve yaşam kalitesi için önemli yer tutan açık ve yeşil alanların en önemli parçasıdır. İnsanlar, kentin oluşturduğu psikolojik baskıdan kurtulmak için bu alanlara yönelirler. Bitkilerin maksimum ölçüsünün, büyüme durumlarının, yaşam şartlarının ve birlikte oluşturdukları kombinasyonlarının belirlenmesi, bitkilendirme tasarımı olarak adlandırılır (Karaşah, 2006).

Çocuk oyun alanlarının güvenlik için trafikten ve gürültülü oyunların sessiz oynanan oyunlardan ayrılmış olması, yaşça büyük çocukların kendilerini bağımsız hissetmeleri için muhafaza edilmiş alanları, fantastik ve yaratıcı oyunlar için materyalleri, keşif ve macera için fırsatlar içermesi gerekir. Bütün bunlar bitkisel tasarımla sağlanabilir (Robinson, 2004).

Yaşadığımız, çalıştığımız, birlikte yapılan aktivitelerde güzel zaman geçirdiğimiz mekanlarda bitkisel tasarımın etkisi vardır. Bu mekanlar uygun ve ihtiyaçlarımızı kolaylaştıran alanlar gerektirir; yol, oturma yeri ve aydınlatma gibi belirli imkanlar, doğru miktarda boşluk, mikro klimayla sağlanır (Robinson, 2004).

Gültekin (1994)'e göre bitkisel tasarımlarda bitkilerin fonksiyonunun yanında estetik özelliklerinin de göz önünde bulundurularak tasarım ilkeleri doğrultusunda kullanılmaları önemlidir. Bitkisel tasarım ilke ve öğeleri mekanın büyüklüğüne, çevrenin fiziksel özelliklerine vb. koşullara göre uygulamalarda farklılık gösterebilir. Bitkilerin kullanımında doğru tercihin yapılmasında bitkilerin görsel algılama özelliklerinin tanımlanması ve kullanımlarındaki etkileri tartışılmalıdır (Erduran, 2010).

Çocuk oyun alanlarında kullanılacak bitki türü seçiminde doğal türlere öncelik verilmelidir. Doğal türler fiziksel olarak böcek ve hastalıklara karşı egzotik türlere göre daha dayanıklıdır.

Önder ve Memlük (1997)'ün yaptıkları çalışmaya göre oyun alanlarında bitki seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar:

1. Bitki seçiminde mekan oluşturma düşünülmelidir. Bitkilendirmede mümkün olduğunca geniş yapraklı ağaçlara yer verilerek sonbahar ve ilkbahar güneşinden faydalanılmalıdır. Hızla gelişen, fiziksel zararlara dayanıklı, herdem yeşil bitkiler de renk, kitle, boyut çeşitliliği dikkate alınarak bitkilendirmede kullanılmalıdır.
2. Yaprığı, meyvesi ve çiçekleri dikenli ve zehirli bitkiler tercih edilmemelidir.

3. Rüzgar perdesi ve kamuflaj için çalı türünden bitkiler kullanılmalı, güneşi engellememesi için çok geniş taçlı ağaçlar ve çalılar arka planda ebeveynlerin oturduğu alanlarda kullanılmalıdır. Oyun alanı içinde alçak boylu ve küçük taç yapan ağaç ve çalı türleri kullanılmalıdır.
4. Tozu ve gürültüyü engelleyen bitki tasarımı yapılmalıdır.
5. Çim alanlar üzerinde uygun oyunların oynanabileceği alanlar oluşturulmalıdır.
6. Çevreleme elemanları bitkilerle yapılmalı, alana görsel hareketlilik ve estetik kazandırılıp diğer açık mekanlarla uyumlu olmalıdır (Türkan ve Önder, 2011).

Özgüç (1998)'e göre çocuk oyun alanlarının bitkilendirilmesinde dikkat edilmesi gerekenler:

- Çevre koşullarına dikkat edilerek bitkilendirme yapılmalı, trafiğin yoğun olduğu yerlerde çitlerle sınır oluşturulmalıdır.
- Bitkilendirme yapılırken iklim koşulları göz önünde bulundurulmalıdır.
- Seçilen bitkilerde mekan yaratma olgusuna önem verilmelidir.
- Daha çok geniş yapraklı ağaçlar tercih edilmelidir.
- Sonbahar ve ilkbahar güneşinden yararlanılabilecek biçimde bitkilendirme yapılmalıdır.
- İri meyveli (*Aesculus hippocastanum*), dal düşüren (*Tilia sp.*) ağaçlar kullanılmamalıdır (Yılmaz ve Bulut, 2002).

Çocuk oyun alanlarındaki bitkilerin dikkatli bir şekilde yönetilmesi gerekir. Çocukla ilgili bitkilendirilmiş alanlar bakımsız olmamalıdır. Uzman bitki yönetimi, oynama ve öğrenme ihtiyaçlarına cevap veren budama rejimleri ve diğer bakım prosedürleri çocuklar tarafından kullanılan alanlarda sağlanmalıdır. Büyük, yaprak döken ağaçlar yaz mevsiminin güneşinden ve sıcaklıktan kaçma ihtiyacını sağlar. Örneğin, gölge tavanlı alanlar sessiz oyun aktiviteleri için veya çocuklar güneşli alanda oynarken yetişkinlerin oturabileceği yerler olarak tasarlanabilir. Sıcak iklimlerdeki çocuklar için gölge son derece önemlidir. Oyun alanlarındaki doğal gölge uzun yaz günlerinde alanı kullanmayı teşvik eder. Çok sıcak havaya maruz kalıp tehlikeli olabilen özellikle metal ekipmanlar için gölge önemlidir. Kış güneşinin geçişini sağlayan yapraklarını döken türlerin yaygın olması gölge sağlamak için en iyi yoldur. Ayrıca ağaçlar doğal tırmanma yapılarıdır. Her yaşta çocuklar ve hatta bazı yetişkinler büyük ağaç dalları arasında tırmanıp heyecan duymaktan ve meydan okumaktan hoşlanırlar. Ancak, sallanma ve tırmanma amaçlı dikilen ağaçlar uygun yere dikilmeli ve yönetilmelidir. Ağaçlar ve çalılar bilinçli seçilip dikildiğinde

mükemmel saklanma yerleri olurlar. Bu tür dikimler çocukların sevdiği yakalamaca ve saklambaç oyunlarını oynamaya imkan sağlar. Saklanma alanları oluşturmak için, yere yakın seyrek dallı ve geniş alan kaplayacak odunsu bitkiler kullanılmalıdır. Örneğin *Viburnum sp.* topluluğu, saklanmak için birçok alan oluşturur (Moore, 1993).

Geniş yapraklı ağaçlar, iğne yapraklı ağaçlara göre ısıyı daha çok kontrol ederler, yazın güneşi perdeler, kışın ise çıplak dalları arasında sıcak güneş ışınlarının süzülmesine izin verir (Yıldızcı, 1988).

Erozyon çocuk oyun alanlarında yaygın bir sorundur. Uygun önlemler alınmadıkça erozyon, toprak kalitesi ne olursa olsun, yoğun olarak kullanılan alanlarda sorun haline gelebilir. Bu amaçla geniş yapraklı, yaprak döken ağaçlar yoğun yağmura maruz kalan yüzeylerde yağışın direk etkisinin azalmasında etkili olabilir, böylece akış süresini uzatır ve toprağın suyu çekmesine daha fazla zaman verir. Sığ, yüzey kök sistemli bitkiler toprağın yağmurdan oluşan erozyona karşı tutulmasına yardımcı olabilir. Tüm bitkilendirme tasarımı için dikkat edilmesi gereken hususları Moore (1993) yaptığı çalışmayla şöyle sıralamıştır:

- Farklı yaprak dokusu: Herdem yeşil ile yaprak döken; parlak ile kaba; düzgün kenarlı ile tırtıklı; ince ile kalın
- Farklı form, boyut ve şekilde bitkiler
- Mevsimsel değişimi vurgulayan bitkiler seçmek: Zıt olan herdem yeşil ile yaprak döken; mevsimsel renk; erken yapraklanan; geç çiçeklenen; tohumlar, meyveler
- Ağaçların renk avantajlarını düşünmek, yer örtücü, sarmaşıklar, tek yıllıklar, çok yıllıklar
- Kokulu bitkileri seçmek
- Zanaat ve aşçılık faaliyetleri için bitki seçmek
- İşitsel uyarı için bitki seçmek: Bazı bitkiler, özellikle sonbaharda, rüzgarın esmesiyle kuru yapraklarında ilginç ses yaparlar. Bambu ve çam ağaçları gibi bitkiler yıl boyunca ses yaparlar (Moore, 1993).

Sorkun (1996) çalışmasında çocuk oyun alanlarında uygun yükseklik ve yoğunlukta kullanılan bitkiler gürültü kontrolünü sağlamasıyla birlikte bazı zararlı gazları emip, toz ve kir taneciklerini tutarak kirli havayı temizlediğini saptamıştır. Bitkiler psikolojik olarak da önemli fayda sağlamaktadır. Oyun elemanlarının etrafında güvenli alan oluşturmak için de kullanılabilirler. Birçok fayda sağlayan bitkilerin göz ardı edilmemesi gerekir. Alanda

çiçek tarhlarının olması çocukların büyük haz almalarına sağlayacaktır. Dikenli, zararlı meyve ve yapraklı türlerden kaçınılmalıdır (Uluğ, 2007).

Moore (1993)'a göre fonksiyonuna göre bitkiler aşağıdaki gibidir:

1. Duyusal Çeşitlilik: Koku etkisi olan bitkiler (Tablo 1) (Şekil 23), doku etkisi olan bitkiler (Tablo 2) (Şekil 24), rüzgar etkisi olan bitkiler (Tablo 3) (Şekil 25)

2. Oyun Tarzı: Tırmanma ve sallanma, saklanma yerleri, oyun araçları

3. Doğanın Sunduğu İmkanlar: Meyveler, otlar ve kabuklu yemişler

4. Mevsimsel değişim: Sonbahar rengi, kış meyveleri ve herdem yeşiller, kış yaprak şekli ve kabuğu, kış çiçekleri, ilkbaharı müjdeleyen bitkiler

5. Gölge Durumu

6. Manzara: Fiziksel bariyerler, rüzgar durumu ve görsel tamponlar

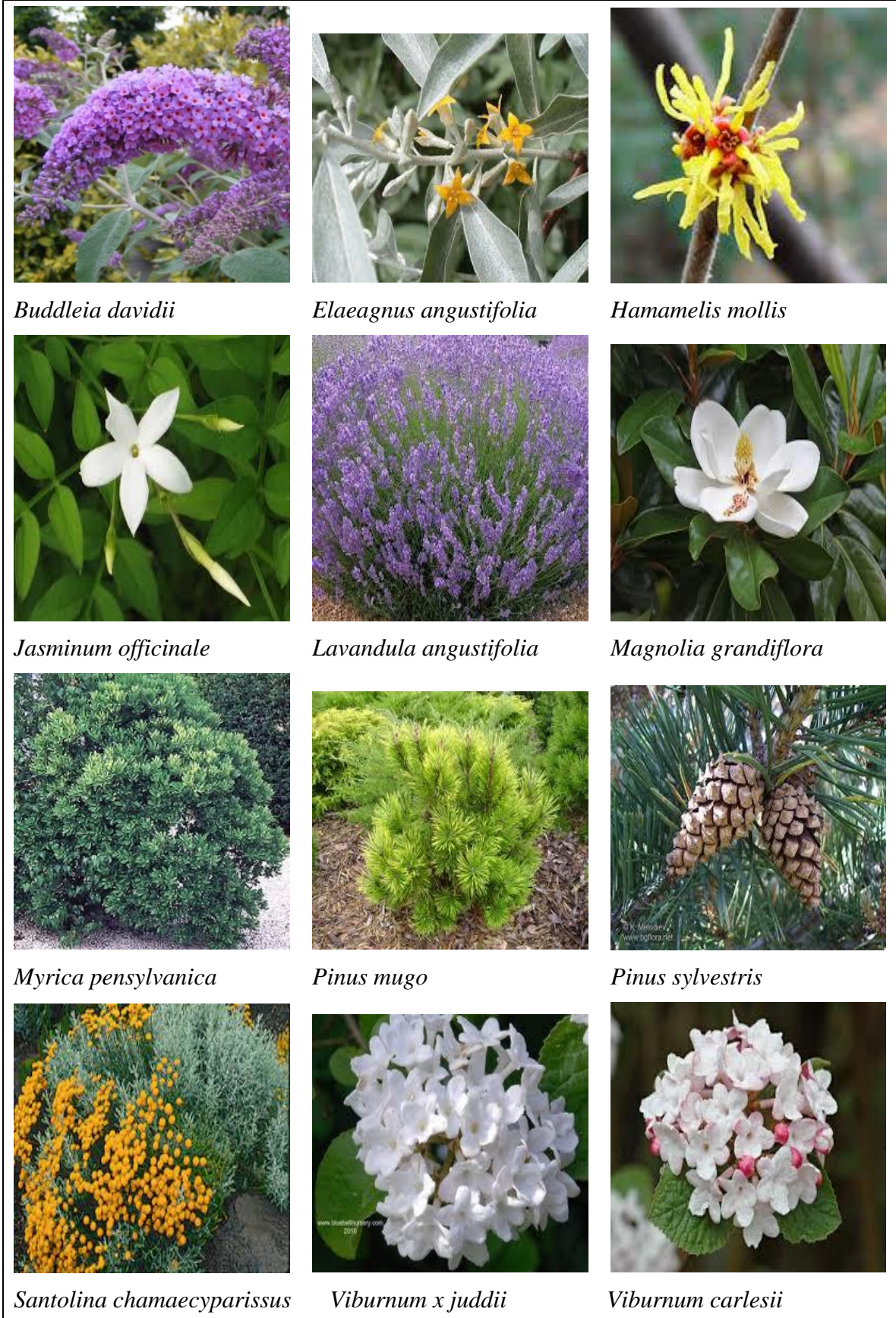
7. Yaban Hayatı Artırma

8. Erozyon Kontrolü

Duyu Çeşitliliği Sağlayan Bitkiler:

Tablo 1. Koku etkisi olan bitkiler

Botanik İsim	Kokan Parçası	Koku	Kokma Mevsimi
<i>Buddleia davidii</i>	Çiçek	Tatlı	Haziran
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	Gümüşü çiçek	Gardenya Gibi	Mayıs
<i>Hamamelis mollis</i>	Çiçek	Tatlı	Şubat-Mart
<i>Jasminum officinale</i>	Kuru tohum	Yasemin	Haziran-Ekim
<i>Juniperus chinensis "Hetzi"</i>	Yaprak	Sedir	Tüm yıl
<i>Juniperus chinensis "Pfitzerana"</i>	Yaprak	Sedir	Tüm yıl
<i>Juniperus chinensis var.sargentii</i>	Yaprak	Sedir	Tüm yıl
<i>Juniperus virginiana</i>	Kabuk, yaprak	Sedir	Tüm yıl
<i>Lavandula angustifolia</i>	Çiçek, yaprak	Lavanta	Tem.-Ağustos
<i>Magnolia grandiflora</i>	Çiçek	Tatlı	Mayıs- Temmuz
<i>Myrica pensylvanica</i>	Çürük yaprak	Baharatlı	Tüm yıl
<i>Pinus mugo</i>	İğneli yaprak	Çam	Tüm yıl
<i>Pinus nigra</i>	İğneli yaprak	Çam	Tüm yıl
<i>Pinus sylvestris</i>	İğneli yaprak	Çam	Tüm yıl
<i>Santolina chamaecyparissus</i>	Çürük yaprak	Adaçayı	Yaz
<i>Viburnum x juddii</i>	Çiçek	Tatlı	Nisan- Mayıs
<i>Viburnum carlesii</i>	Çiçek	Tatlı	Nisan- Mayıs

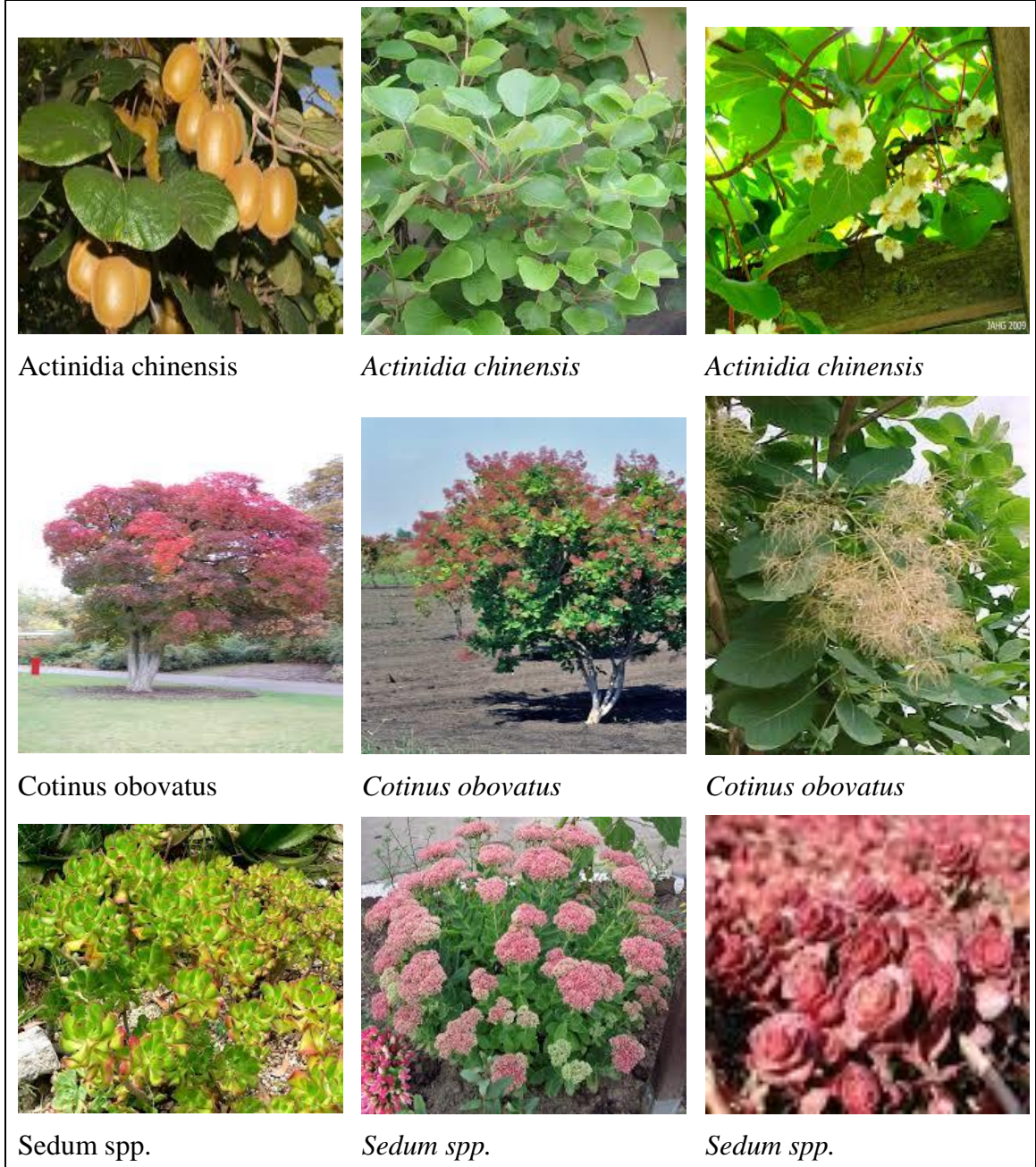

Şekil 23. Koku etkisi olan bitkiler

Tablo 2. Doku etkisi olan bitkiler

Botanik İsim	Bölüm	Doku	Etkili Mevsimi
<i>Actinidia chinensis</i>	Meyve	Sert süet	Yaz Sonbahar Gibi
<i>Cotinus obovatus</i>	Çiçek	Tüylü	Yaz
<i>Pennisetum setaceum</i>	Tüy	Yumuşak	Yaz Sonuna Kadar
<i>Sedum spp.</i>	Kuru Tohum	Odunsu	Kış Boyunca
<i>Salix caprea</i>	Huş Ağacı Gibi	Sert süet	Mart - Nisan Başı

Şekil 24. Doku etkisi olan bitkiler

Tablo 3. İşitme etkisi yapan bitkiler

Botanik İsim	Etkilenen Bölüm	Etki	Mevsim
<i>Acer palmatum</i>	Tohum	Hışırtı	Eylül - Ekim
<i>Betula nigra</i>	Yapraklar	Hışırtı	İlk ve Sonbahar
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	Yaprak	Hışırtı	İlkbahar - Yaz
<i>Gleditsia triacanthos</i> <i>var.inermis</i>	Yaprak	Hışırtı	İlkbahar - Yaz
<i>Koelreuteria paniculata</i>	Meyve, Yaprak	Hışırtı	Kış İlkbahar ve Sonbahar
<i>Lagerstroemia indica</i>	Kuru meyve, kapsül	Hışırtı	Kış boyunca
<i>Taxodium distichum</i>	Yapraklar	Hışırtı	İlk ve Sonbahar

Şekil 25. İşitme etkisi yapan bitkiler

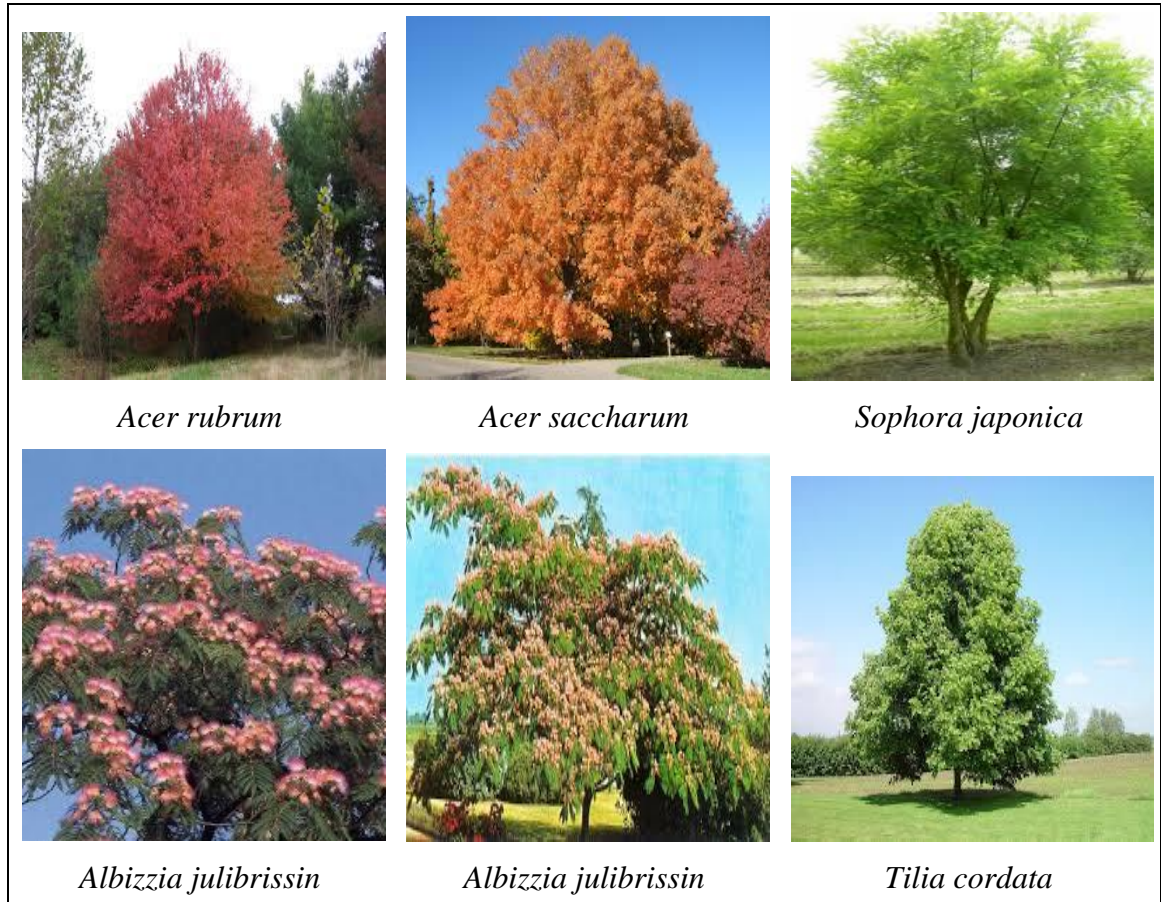
Tablo 4. Gölge amaçlı kullanılan bitkiler

Botanik İsim	Şekil	Gölge Kalitesi	Toprak Sıkıştırma Duyarlılığı
<i>Acer rubrum</i>	Oval yuvarlak	Orta	Dayanaklı
<i>Acer saccharum</i>	Oval yuvarlak	Yoğun	Hassas

Tablo 4'ün devamı

<i>Albizzia julibrissin</i>	Yuvarlak	Işıklı	Dayanaklı
<i>Betula lenta</i>	Yuvarlak oval	Orta	Hassas
<i>Gleditsia triacanthos</i> var. <i>İnermis</i>	Düzensiz yuvarlak	Işıklı	Dayanaklı
<i>Olea europaea</i>	Yuvarlak, yayvan	Orta	Dayanaklı
<i>Pistacia chinensis</i>	Oval yuvarlak	Orta	Orta
<i>Platanus occidentalis</i>	Yuvarlak	Orta ışıklı	Dayanaklı
<i>Sophora japonica</i>	Vazo	Işıklı	Orta
<i>Tilia cordata</i>	Oval yuvarlak	Yoğun	Hassas

Şekil 26. Gölge amaçlı kullanılan bitkiler

Zehirli bitkilerin karmaşık yapısı sebebiyle, oyun alanında onların hepsini yasaklamak en iyi yöntem değildir. Çoğu bitkilerin zehirleri sadece yutulursa ve yenme miktarına bağlı olarak reaksiyon verir. Örneğin elma (*Malus sp.*) tohumları zehirlidir, ama bir çocuğun ciddi hastalanması için elma tohumlarından çok sayıda yemesi gerekir. Bu

zehirli tohumlardan çocukları korumak için elmalardan çocukları uzak tutmak aşırı bir tepki olur. Çocukların açık oyun ortamlarında bitki türlerinin seçiminde ve yerleştirilmesinde makul önlemler alındığı takdirde dışarıdaki bitkilerden zarar görme riski minimize edilebilir. En iyi yaklaşım, zehirli özelliklere sahip bitkileri tanıtmak ve koruyucu tedbirler almaktır. Çocukları zehirli bitkilerden korumak için onlara zehirsiz olduğunu belirleyemediği herhangi bitki veya parçasını ağızlarına atmamasını öğretmektir. Ayrıca, görevli elemanlar oyun alanında zehirli bitkilerin farkında olmalı ve küçük çocukları onlardan uzak tutmalıdır (Moore, 1993).

Oyun alanını kullanacak olan çocukların yaşı, bitki seçiminde ve yerleştirmesinde dikkate alınmalıdır. Küçük çocuklar ve bebekler fırsat bulduğunda bitki parçalarını ağızlarına koyma olasılığından onların bulunduğu ortamlardaki zehirli bitkiler hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Bu yaş gurubunun ulaşabileceği küçük tohumlu ve meyveli, son derece zehirli bitkileri, özellikle zehirli meyve ve deri iltihabına neden olan bitkileri, dikmekten kaçınılmalıdır (Moore,1993).

Çocuklar çocukluğunun bazı bölümlerinde zehirli bitkilerle karşılaşacaklardır. Onların bu bitkilerin nasıl görüldüğünün ve tehlikesinin ne olduğunun farkında olmaması, kendilerinin bu tehlikelere maruz kalma ihtimalini artırır. Okullar ve diğer denetimli alanlar çocuklara zehirli bitkileri öğretmek için fırsat sağlar (Moore, 1993).

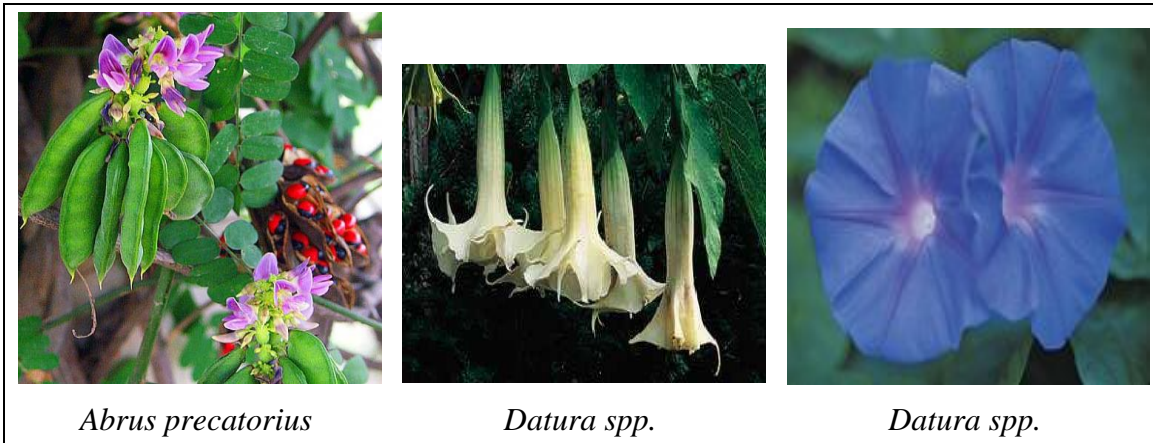
Bitkileri çok zehirli bitkiler (Tablo 5) (Şekil 27), orta derecede zehirli bitkiler (Tablo 6) (Şekil 28), az zehirli bitkiler (Tablo 7) (Şekil 29) olarak sınıflandırmak mümkündür.

Tablo 5. Çok zehirli bitkiler

Botanik İsim	Zehirli Bölümü
<i>Abrus precatorius</i>	Tohumlar
<i>Acokanthera spp. (Carissa spectabilis)</i>	Meyve ve bitki
<i>Aconitum napellus</i>	Her yeri
<i>Alocasia macrorrhiza</i>	Her yeri
<i>Conium maculatum</i>	Her yeri
<i>Convallaria majalis</i>	Her yeri
<i>Daphne spp.</i>	Meyve, kabuk
<i>Datura spp.</i>	Nektar, tohumlar
<i>Delphinium spp.</i>	Her yeri
<i>Dieffenbachia spp.</i>	Meyveleri
<i>Duranta repens</i>	Meyveleri
<i>Euphorbia spp.</i>	Özsuyu
<i>Gloriosa superba</i>	Her yeri, özellikle kök
<i>Ilex aquifolium</i>	Meyve ve yapraklar

Tablo 5'in devamı

<i>Ilex opaca</i>	Meyve ve yapraklar
<i>Jatropha spp.</i>	Tohumlar
<i>Kalmia spp.</i>	Her yeri
<i>Laburnum anagyroides</i>	Her yeri
<i>Lantana spp.</i>	Yeşil meyveleri
<i>Ligustrum spp.</i>	Meyve
<i>Lobelia cardinalis</i>	Her yeri
<i>Malus spp.</i>	Yaprakları, çok sayıda tohumları
<i>Melia azedarach</i>	Meyve, yaprak, kabuk ve çiçekler
<i>Nerium oleander</i>	Her yeri
<i>Nicotiana glauca</i>	Her yeri, özellikle yapraklar
<i>Prunus spp.</i>	Çekirdek, çiçek, yaprak, kabuk
<i>Rheum rhabarbarum</i>	Yaprak ayası
<i>Rhododendron spp.</i>	Yaprak
<i>Ricinus communis</i>	Tohumları
<i>Solanum dulcamara</i>	Her yeri
<i>Solanum nigrum</i>	Yeşil meyvesi
<i>Solanum pseudocapsicum</i>	Meyveler
<i>Solanum sodomium</i>	Meyve
<i>Solanum tuberosum</i>	Yeşil zarı
<i>Tabernaemontana divaricata</i>	Her yeri
<i>Taxus spp.</i>	Her yeri, özellikle kozadaki tohumları
<i>Thevetia peruviana</i>	Her yeri, özellikle çekirdekteki tohumları
<i>Wisteria spp.</i>	Tohum ve kozası
<i>Zantedeschia aethiopica</i>	Her yeri, özellikle yaprak ve sap suyu

Şekil 27. Çok zehirli bitkiler

Şekil 27'nin devamı

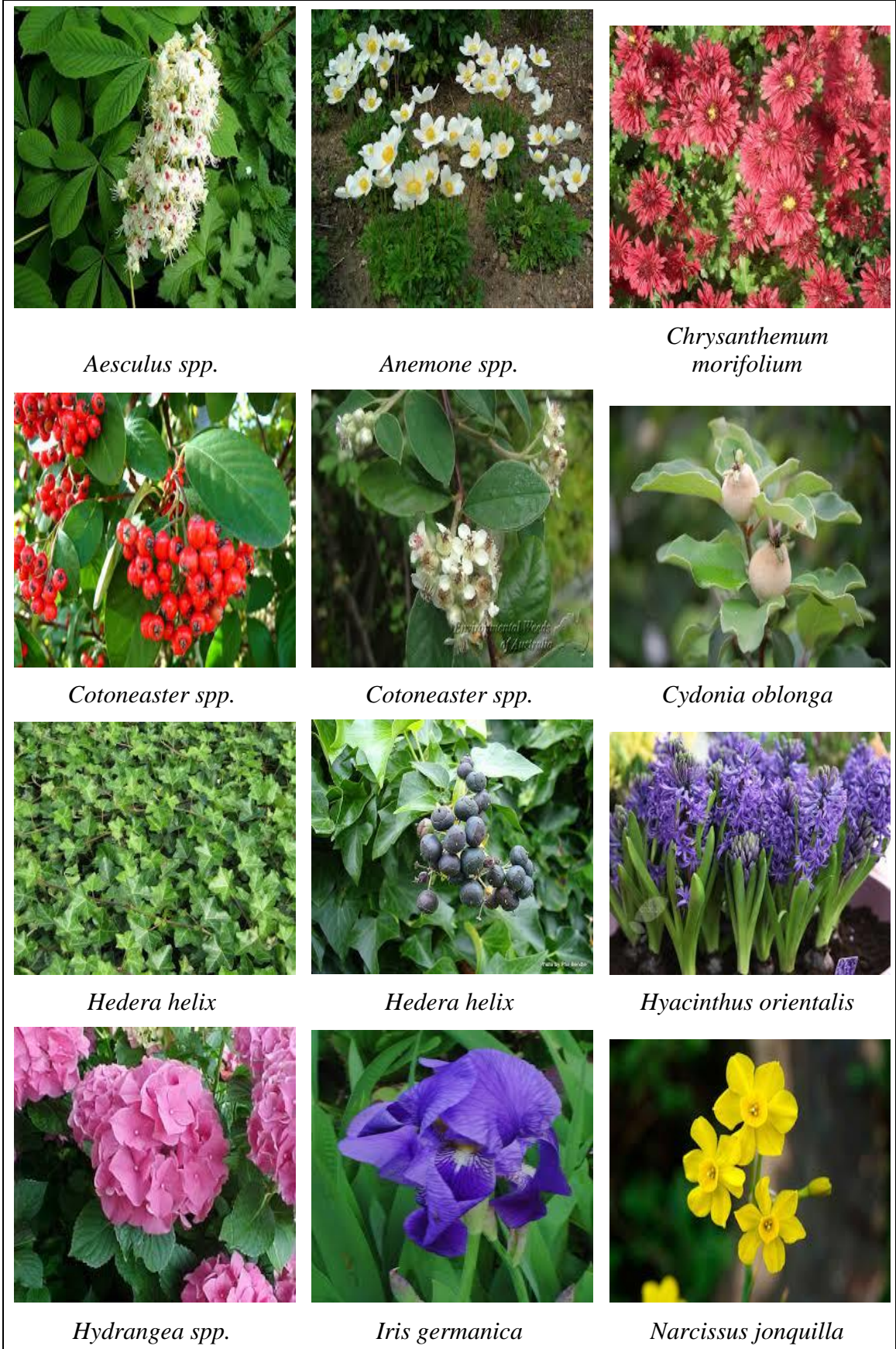
Tablo 6. Orta derecede zehirli bitkiler

Botanik İsim	Zehirli Bölümü
<i>Aesculus spp.</i>	Her yeri
<i>Aleurites fordii</i>	Meyve çekirdeği
<i>Allamanda spp.</i>	Meyve
<i>Amaryllis belladonna</i>	Soğanı
<i>Anemone spp.</i>	Her yeri
<i>Aquilegia spp.</i>	Tohumları

Tablo 6'nın devamı

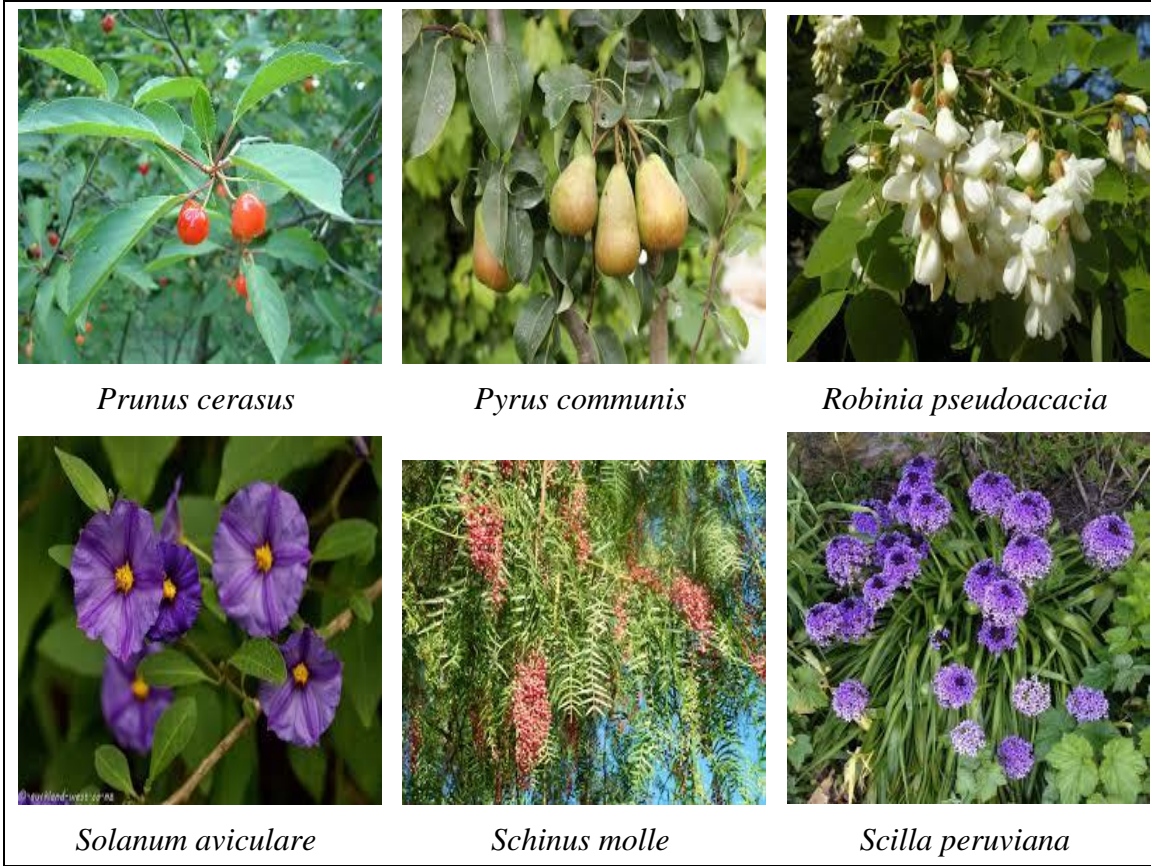
<i>Arum italicum</i>	Özsu, özellikle meyvenin
<i>Arum maculatum</i>	Özsu
<i>Asclepias fruticosa</i>	Koza
<i>Caladium spp.</i>	Her yeri
<i>Castanospermum australe</i>	Tohumlar
<i>Celastrus spp.</i>	Her yeri
<i>Cestrum spp.</i>	Her yeri, özellikle meyveler
<i>Chrysanthemum morifolium</i>	Her yeri
<i>Colocasia spp.</i>	Kök
<i>Colocasia esculenta</i>	Kök
<i>Cotoneaster spp.</i>	Meyve, çiçekler
<i>Cydonia oblonga</i>	Tohumlar, taze yapraklar
<i>Digitalis purpurea</i>	Her yeri
<i>Eriobotrya japonica</i>	Tohumlar
<i>Euonymus europea</i>	Her yeri, özellikle meyve ve tohumlar
<i>Gelsemium sempervirens</i>	Her yeri
<i>Hedera helix</i>	Her yeri, özellikle meyve
<i>Hura crepitans</i>	Her yeri
<i>Hyacinthus orientalis</i>	Her yeri, özellikle soğanı
<i>Hydrangea spp.</i>	Çiçekler
<i>Iris germanica</i>	Her yeri
<i>Lupinus spp.</i>	Tohum kozaları
<i>Manihot esculenta</i>	Yeni kökler
<i>Morea spp.</i>	Her yeri
<i>Narcissus jonquilla</i>	Özsuyu ve soğanı
<i>Narcissus pseudonarcissus</i>	Özsuyu ve soğanı
<i>Nerine spp.</i>	Soğanı
<i>Ornithogalum arabicum</i>	Soğan veya çiçek başağı
<i>Ornithogalum thyrsoides</i>	Soğan veya çiçek başağı
<i>Philodendron spp.</i>	Her yeri
<i>Physalis alkekengi</i>	Olgunlaşmamış meyve
<i>Physalis ixocarpa</i>	Olgunlaşmamış meyve
<i>Plumeria spp.</i>	Özsuyu
<i>Poinciana gilliesii</i>	Olgunlaşmamış tohum kozası
<i>Prunus cerasus</i>	Çekirdekleri
<i>Prunus laurocerasus</i>	Ezilmiş yapraklar
<i>Pyrus communis</i>	Tohumlar
<i>Rhamnus spp.</i>	Meyve
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Her yeri
<i>Solandra spp.</i>	Özsuyu, yapraklar, çiçekler
<i>Solanum aviculare</i>	Yeşil meyvesi
<i>Schinus molle</i>	Meyve
<i>Schinus terebinthifolius</i>	Meyve, çok miktarda
<i>Scilla peruviana</i>	Her yeri

Şekil 28. Orta derecede zehirli bitkiler

Şekil 28'in devamı

Tablo 7. Az zehirli bitkiler

Botanik İsim	Zehirli Bölümü
<i>Achillea millefolium</i>	Her yeri
<i>Agapanthus africanus</i>	Özsuyu
<i>Artemisia absinthium</i>	Her yeri
<i>Chrysanthemum coccineum</i>	Her yeri
<i>Chrysanthemum parthenium</i>	Her yeri
<i>Clematis spp.</i>	Her yeri
<i>Colchicum autumnale</i>	Çiçekleri
<i>Cosmos bipinnatus</i>	Her yeri
<i>Cotinus coggygria</i>	Özsuyu
<i>Cycas spp.</i>	Tohumlar, taze veya bozulmuş olanlar
<i>Dicentra spectabilis</i>	Her yeri
<i>Echium lycopsis</i>	Her yeri
<i>Helenium autumnale</i>	Her yeri
<i>Helianthus annuus</i>	Her yeri
<i>Monstera deliciosa</i>	Olgun meyve
<i>Primula obconica</i>	Her yeri
<i>Ranunculus spp.</i>	Her yeri

Tablo 7'nin devamı

<i>Rhus radicans</i>	Her yeri
<i>Rhus vernix</i>	Her yeri
<i>Rudbeckia hirta</i>	Her yeri
<i>Senecio cineraria</i>	Her yeri
<i>Tanacetum vulgare</i>	Her yeri
<i>Urtica spp.</i>	Her yeri

Şekil 29. Az zehirli bitkiler

Şekil 29'un devamı

Helianthus annuus

Primula obconica

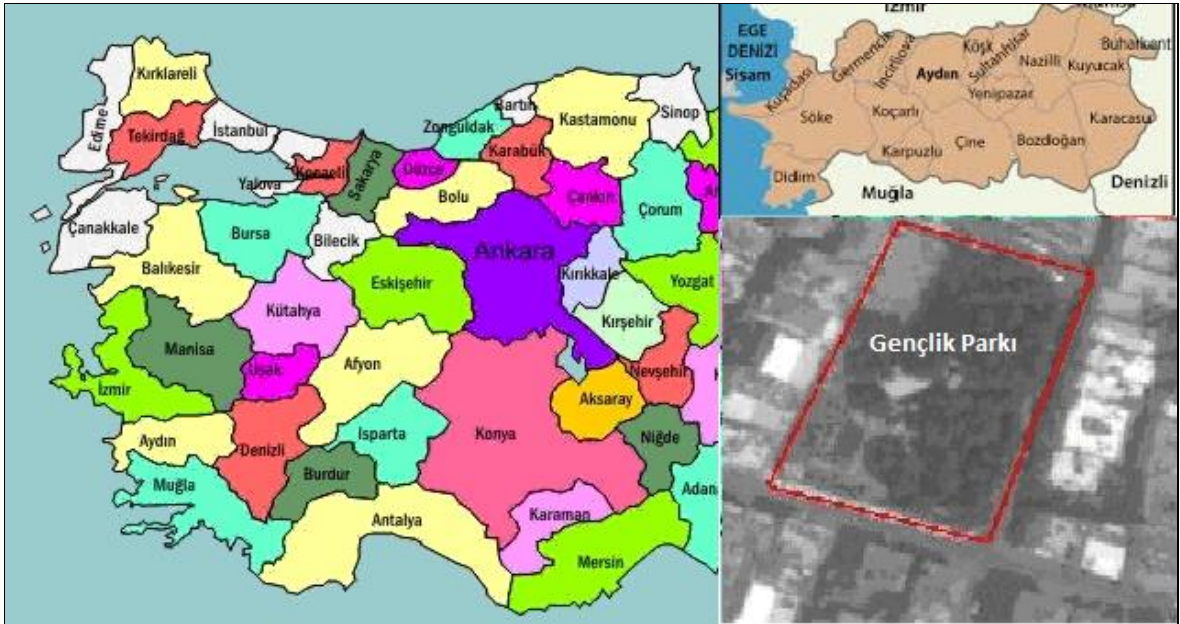
Ranunculus spp.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Materyal

Araştırmanın ana materyalini Aydın Kenti Gençlik Parkı'nda bulunan çocuk oyun alanı oluşturmaktadır. Çalışma alanı, Meşrutiyet Mahallesi Gençlik Caddesi'nde (Şekil 30) bulunmaktadır. Gençlik Parkı'nın çalışma alanı olarak belirlenmesinde;

1. Parkın kent merkezine yakın olması,
2. Parka ulaşımın kolay olması,
3. Parkın sınır elemanı ile çevrelenmiş ve güvenli olması,
4. Parkta farklı yaş grubundaki çocuklara hitap eden oyun alanlarının bulunması,
5. İnsanlara rekreatif etkinlikler için imkan sağlıyor olması,
6. Aydın kentinde bulunan diğer parklara göre farklı türde ve daha fazla sayıda bitkiye sahip olması,
7. Kentte bulunan diğer birçok parka göre daha bakımlı olması etkili olmuştur.

Şekil 30. Gençlik Parkı, (wikimapia, 2015)

Alanın mevcut durumu gözlemlenmiş, alanda bulunan çocuk oyun alanı ve içerdiği oyun donatıları incelenmiş, rekreatif alanlar, parktaki donatılar ile bitkilerin yerleri - türleri tespit edilmiştir. Bu çalışmaları yapabilmek için aşağıda belirtilen yardımcı materyallerden yararlanılmıştır.

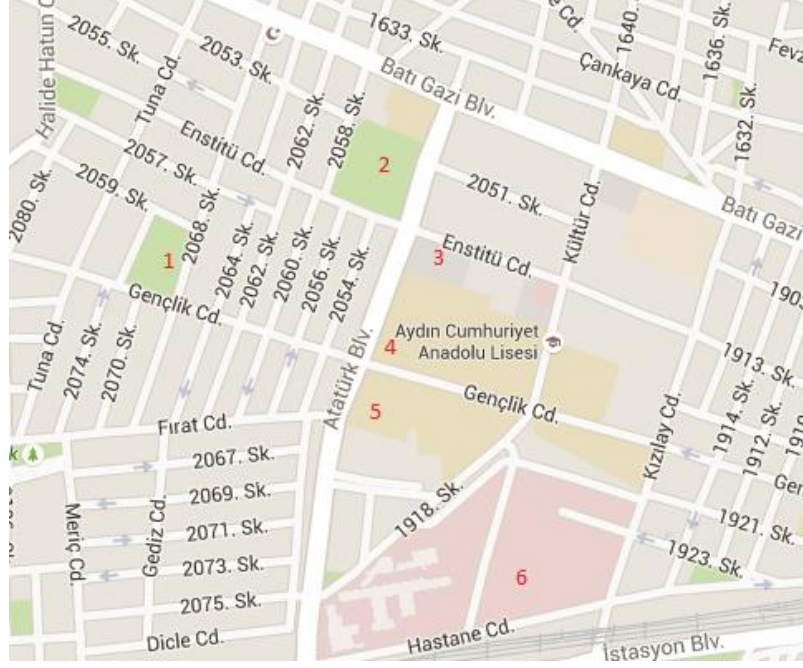
- Aydın Büyük Şehir Belediyesi'nden elde edilen Aydın Kent Planı,
- Araştırma alanını tanıtan plan ve fotoğraflar,
- Araştırma konusuyla ilgili yazılmış yerli ve yabancı kitaplardan elde edilen veriler,
- Araştırma alanının konusuyla ilgili daha önce yazılmış tezler, makaleler, dergiler,
- Araştırma konusuyla ilgili internet taramaları sonucu elde edilen bilgiler,
- Aydın Efeler Belediyesi'nden alınan dokümanlardan yararlanılmıştır.

Araştırma alanı ve yakın çevresinde çocuk oyun alanını kullanan çocukların kullandıkları oyun mekanları ile bu mekanlarda bulunan donatıların çocukların alandan yararlanma düzeylerini belirlemedeki etkililikleri ile Gençlik Parkı çalışma alanının çocuk oyun alanının yeterliliği ve tasarım ilkeleri yönünden uygunluğunu saptamada gözlemler yapılmıştır. Çalışma alanında, alanın kullanım potansiyeli, sahip olduğu değerler ve sunduğu olanaklar göz önüne alınarak çocuklara eşlik eden ve oyun sırasında onları izleyen alanı kullanan kişilerin (ebeveynler, bakıcı, arkadaşı, nine-dede, vd.) görüşlerinin alındığı, sosyal araştırma yöntemi anket çalışması (halk anketi/200 kişi), ayrıca alanın sahip olduğu değerleri bilimsel açıdan değerlendiren ve tanımlayan uzman görüşü (uzman anketi/35 kişi) dikkate alınarak anketler yapıldı.

Çocuklara eşlik eden ve oyun sırasında onları izleyen kişilerle (ebeveynler, bakıcı, arkadaşı, nine-dede, vd.), halk anketi çalışması yapılmıştır. Bunların dışında planlama ve tasarım meslek gruplarından oluşan bir grupla uzman anketi gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda çocuk oyun alanında yer alan bitkilerin tasarım potansiyelleri ve mekan oluşturmadaki rollerinin sorgulanmaları ile fonksiyonel özellikleri irdelenmiştir.

Kent parklarında yer alan çocuk oyun alanları için önemli etkileri olan iklim koşullarının etüdü için Aydın İli Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü'nden araştırma alanı ile 2008-2014 yılı rasat değerleri incelenmiştir.

Ayrıca bu araştırma kapsamında Gençlik Parkı çalışma alanının çevresinde (Şekil 31) yer alan mevcut kullanımlar ile bu varlıkların park ile olan etkileşimlerinin (olumlu-olumsuz) neler olduklarına yönelik gözlemler yapılmıştır.

Şekil 31. Gençlik Parkı ve çevresinde yer alan mevcut kullanımlar, (google earth, 2015)

1- Gençlik Parkı	4- Aydın Cumhuriyet Anadolu Lisesi
2- İsmet Sezgin Parkı	5- Ekrem Çifçi İlkokulu
3- Aydın Öğretmen Evi	6- Aydın Devlet Hastanesi

2.2. Yöntem

Çalışmanın yöntemi; literatür taraması, çalışma alanını tanımaya yönelik alan tespit çalışması, anket çalışmaları ve değerlendirmeden meydana gelmektedir. Literatür araştırmasının ilk aşamasında oyun ve çocuk kavramlarına ve bu kavramların birbiriyle olan ilişkilerini ortaya koyan tanımlara yer verilmiştir. Çocuk-çevre ilişkisi, oyun ve içeriği, oyunun çocuk gelişimi üzerindeki etkisi, oyunun sınıflandırılması, çocuk oyun alanlarının sınıflandırılması, oyun alanları tasarım ilkeleri kavramları konuyla ilgili kaynaklardan yararlanılarak açıklanmıştır.

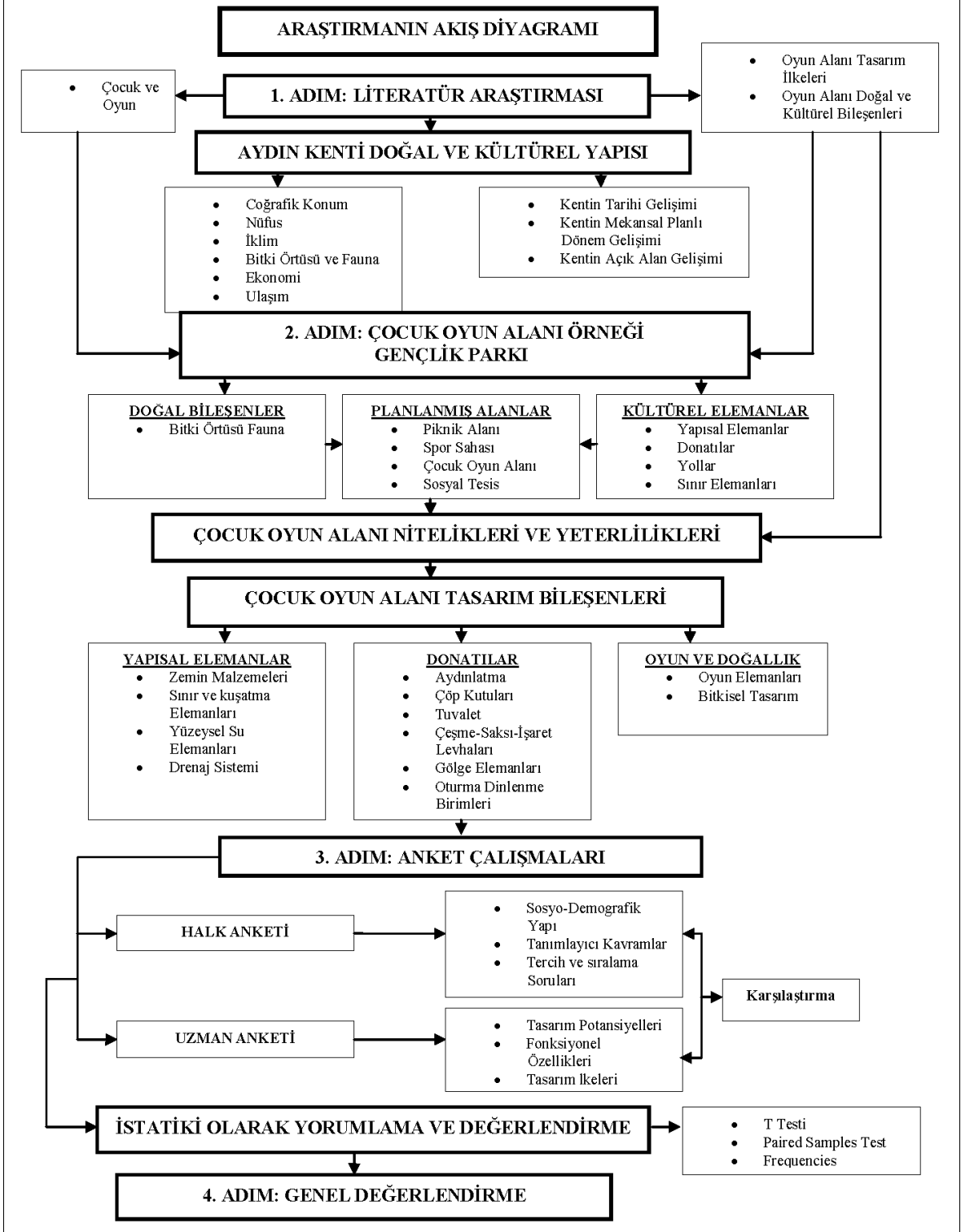
İkinci aşamada; çalışma alanının planı çıkarılmış olup alan içindeki mekanların, donatıların, bitkilerin yerleri tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma alanında gözlemler yapılmış ve fotoğraflar çekilmiştir.

Üçüncü aşamada; Aydın kentinde bulunan Gençlik Parkı'nın kullanıcılar tarafından parkın yeterliliğinin saptanmasına ve uzman kişiler tarafından tasarım ilkeleri yönünden değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bunun için halk anketi ve uzman anketi

çalışmaları, her iki grupta ortak sorular içeren, ve bu anketlerin değerlendirilmesi yer almaktadır. Anket çalışması halk ve uzman gruplardan oluşan iki farklı gruba uygulanarak elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir.

Dördüncü aşamada; literatür taraması, alan çalışması ve anketlerden elde edilen verilerin analizi ve değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Yöntem akış şeması Şekil 32'de verilmiştir.

Şekil 32. Yöntem akış şeması

2.2.1. Anketlerin Uygulanması

Anket çalışmaları, Aydın kenti Gençlik Parkı'nı kullanan halk grubu ile uzman kişilerden oluşan, farklı iki gruba algı ve gözlemlerine dayalı olarak uygulanmıştır.

Halk anketinde kapalı ve açık uçlu soru tipleri yer alırken uzman anketinde yalnızca kapalı uçlu sorulara yer verilmiştir. Gruplar arasında çalışmanın temelini oluşturan konularda ortak sorular yöneltilerek karşılaştırma yapılabilmesine imkan sağlayacak bir düzenleme yapılmıştır. Her iki gruba, yerleşim ölçeğinde (yoğun trafik), donatı ölçeğinde (oyun elemanları malzemesi, oyun alanı zemin malzemesi, aydınlatma elemanı, çöp kutusu, oturma birimleri, gölge elemanı), mekan ölçeğinde (farklı yaş gruplarına oyun imkanı) çalışma alanının algılanabilirliğini, yapısını ve tanınırlılığını belirlenmiş olan tanımlayıcı kavramlarla ortak sorular sorulmuştur. Halk ve uzman gruplarına sorulan tanımlayıcı ortak kavramlar yerleşim ölçeğinde, donatı ölçeğinde ve mekan ölçeğinde kendi içinde alt başlıklara da kimlik özelliğine bağlı olarak farklılık içermektedir. Halk grubuna parka geliş sıklıkları, parkta kalma süreleri, gün içinde parka gelmek için tercih ettikleri zaman aralığı, parka gelmek için tercih ettikleri aylar, parka nasıl ulaştıkları, parkta zamanlarını değerlendirme biçimleri, park tercihlerini belirleyici sorular, parkın yeterliliğini-donatı ve yeterliliğini araştıran sorular yöneltmiştir. Uzman gruba halk anketinden farklı olarak bitkisel tasarım öge-ilkeleri, bitkilerin fonksiyonel özellikleri ve bitkilerin semantik anlamlarıyla ilgili sorular yöneltmiştir.

2.2.1.1. Uzman Anketi Uygulaması

Çocuğu ileriki hayata hazırlayan en önemli faaliyetlerden olan oyun oynama, çocuğun kendini ifade etme yollarından biridir. Çocuk, oyun oynayarak insanlarla iletişim kurmayı, paylaşmayı, kendi varlığını göstermeyi, sosyalleşmeyi, bilmediklerini öğrenmeyi, soru sormayı öğrenir. Çocukların oynarken kendilerini güvende hissedecekleri alanlara ihtiyacı vardır. Çocuk oyun alanları çocukların gelişimlerinin farklılığından dolayı onların gelişimlerine uygun olarak düzenlenmelidir.

35 kişiden oluşan uzman gruba, üç bölümden oluşan anket formu hazırlanıp sorulmuştur. Birinci bölümde çalışma alanında bulunan bitkilerin tasarım ilkeleri ve tasarım öğeleri dikkate alınarak bitkilerin birbirleriyle olan uyumu ile bitkilerin mekanla olan uyumuna yönelik çalışma yapılmıştır.

Anket formunun ikinci bölümünde "5'li Likert Yöntemi" ile hazırlanan bitkilerin fonksiyonel özelliklerinin ve çocuk oyun alanı tasarım ilkelerinin incelendiği sorular yöneltilmiştir(Ek 1). Uzmanlara yönelik olarak yapılan ankette her bir ölçütün önem derecesi ile ilgili sorular yöneltilerek “kesinlikle katılıyorum (KK)”, “katılıyorum (K)”, “fikrim yok (FY)”, “katılmıyorum (Ka)” ve “kesinlikle katılmıyorum (KKa)” olmak üzere beş seçenekli yanıtlar sunulup birinin işaretlenmesi istenmiştir.

Uzman anketinin üçüncü bölümünde; bitkilerin semantik özelliklerini "5'li Likert Yöntemi" ile inceleyen, sıfat çiftlerinden oluşan sorular yer almaktadır.

Ankete katılan kişilere, anket formunu nasıl değerlendirmeleri konusunda ön bilgi verilmiştir. Katılımcılardan anketi cevaplamaya başlamadan önce alanı tanımaları için kısa süreli gözlem yapmaları istenmiş, alanın tamamını incelemeleri sağlanmıştır.

2.2.1.2. Halk Anketi Uygulaması

Anketlerin uygulanması için alana gidilerek aşağıdaki konulara dikkat edilmiştir.

- Yoğun talebin tatil günlerinde olmasından dolayı anketler ağırlıkta olarak resmi tatil günlerinde yapılmıştır.
- Anketlerde amaca ulaşmak için anketin anlaşılabilir olmasına dikkat edilmiştir.
- Katılımcıların özel hayatı ile ilgili ve yanıtlamaya çekindikleri sorulara anket formunda yer verilmemiştir.
- Anketler alanı kullanan ebeveynler-çocuklarla ilgilenen kişiler ve uzmanlarla yapılmıştır.

Halk grubu anketi yapılan kişilerin belirlenmesinde güvenilir sonuçlar alınması amacıyla çalışma alanını kullanan ve iyi tanıyan kişiler olmasına dikkat edilmiştir.

Halk grubu anket çalışmalarında kişi sayısını belirlemek için Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2014 tarihli Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına dayanarak Aydın kentinin nüfusu 270.835 kişi olup bu bilgi de "Toplumun büyüklüğü (N)" olarak kullanılmıştır.

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{N \cdot m^2 + t^2 \cdot p \cdot q}$$

n : Anket yapılacak kişi sayısı

N : Toplumun büyüklüğü

t : Güven katsayısı

m : Hata yüzdesi

p,q : Varyans katsayısı

N : 270.835

t : 2 (% 95 güvenle çalışılmıştır)

m : % 10

p,q : 0.7 , 0.7 (Toplumun homojen bir toplum olduğu düşünülmüştür)

$$n = \frac{270835 \cdot 2^2 \cdot 0.7 \cdot 0.7}{270835 \cdot 0.1^2 + 2^2 \cdot 0.7 \cdot 0.7} = \frac{530836,6}{2710,31} = 195 \text{ adet anket}$$

Anket çalışması, rastlantısal örnekleme tekniğiyle Aydın kentinde 270.835 nüfus üzerinden % 95 güvenle ve 0,07 hata payı ile 195 kişi hesaplanmış ve 200 adet halk anketi uygulanmıştır.

Anket soruları halkın sosyo-demografik yapısı ile ilgili sosyo-ekonomik yaşam çemberini tanımlayıcı içerikte soruların yanında, katılımcıların parkın kullanımı ve park yeterliliği-donanımı ve yeterliliği başlıklarını da içermektedir.

3. BULGULAR

3.1. Aydın İli ile İlgili Genel Bilgiler

3.1.1. Tarih

Aydın kenti, Büyük Menderes Deltası'nın verimli tarım potansiyeli, deltaya hayat veren Büyük Menderes Nehri ve elverişli iklimin olduğu bir coğrafyada bulunmaktadır. Kentin geçmişi, sahip olduğu bu değerlerin etkisiyle binlerce yıl öncesine kadar uzanmaktadır (Deniz, 2005). Aydın, tarihin bilinen devirlerinden beri çeşitli uygarlıkların merkezi olmuş, antik çağın Afrodisias, Milet, Alinda, Didyma, Nisa, Prien, Magnesia gibi önde gelen kentlerinde sayısız bilgin ve bilge kişiler yetiştirmiştir (URL-29).

Aydın, M.Ö. 13. yy.'da Batı Anadolu kıyılarına yayılan Thrakların, kentin kuzeyinde bulunan Top Yatağı sırtına Tralleis kentini (Şekil 33) inşa etmesiyle kurulmuştur (URL-29).

Şekil 33. Tralleis Antik Kenti, (URL-30)

M.Ö. 12. yy.'da Kayralılar Aphrodisias ve Kindya kentlerini onarmışlar, M.Ö. 8. yy.'da Frigler Nysa ve Magnesia (Şekil 34) kentlerini kurmuşlar ve Tralleis'i onarmışlardır (URL-29).

Şekil 34. Magnesia Antik Kenti, (URL-31)

M.Ö. 7. yy.'da İon uygarlığı süresince bölgede kurulan Miletos, Didyma ve Priene antik kentleri dönemin uygarlık merkezi olmuştur. M.Ö. 546 yılında başlayan Pers saldırısına kadar Lidya egemenliğinde olan Aydın, M.Ö. 334 yılında Büyük İskender'in Persleri yenmesiyle başlayan Helenistik Dönem O'nun ölümünden sonra generalleri arasında başlayan paylaşım savaşları sebebiyle güçsüz kalmış ve M.Ö. 281'de Suriye Kralı Seleukos'un egemenliğine girmiştir (Taşer, 2011).

1171-1270 yılları arasında Selçuklular zamanında Türk Uygarlığı'nın kültür varlığı ve eserleriyle donatılan Aydın, sosyal hizmetler, tarım ve mimaride uygar günlere sahip olmuştur. 1270-1307 yılları arasında Mentешеoğulları, 1307-1390 yılları arasında Aydınoğulları egemenliğine giren kentin adı Aydın Güzelhisar iken daha sonra Aydın olmuştur. 1390-1922 yılları arasında Osmanlı döneminde Yıldırım Beyazıt'ın şehzadesi Ertuğrul Bey'in Aydın'a vali olarak atanmasıyla eyalet, 1426 yılında sancak, 1811 yılında eyalet, 1850 yılında İzmir'e bağlı sancak olmuştur. 1919 yılına kadar sancak şeklinde devam eden bu yönetim şekli, 25 Mayıs 1919-7 Eylül 1922 yılları arasında 40 aya yakın süren işgalden sonra ve Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasıyla 1923 yılında müstakil vilayet olmuştur (URL-29).

Bu tarihi dönemlerin ürünü olarak, 1.021 tescilli kültür varlığı olan Aydın'da 8 müze ve 21 ören yeri vardır. Afrodisias (Karacasu), Alabanda (Çine), Alinda (Karpuzlu),

Apollon Tapınağı (Didim), Gerga (Çine), Harpasa (Nazilli), Magnesia (Germencik-Ortaklar), Mastaura (Nazilli), Milet (Didim), Nysa (Sultanhisar), Priene (Söke), Tralleis (Aydın-Merkez) u ören yerlerinden en önemlileridir (Genç, 2014).

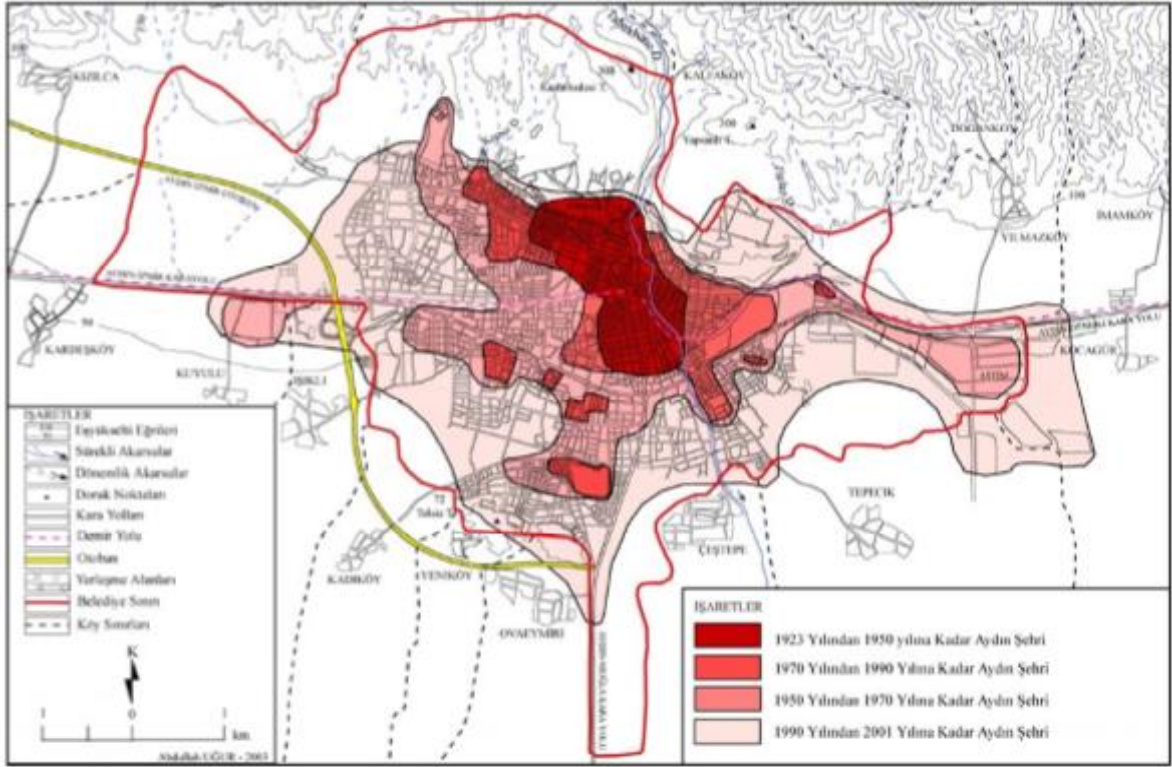
3.1.1.1. Kentin Mekansal ve Planlı Dönem Gelişimi

Aydın kenti, Orta Menderes Ovasının kuzeyinde, Aydın Dağları'nın güney yamacında depremlerden dolayı ve bölgeye hakim olan devletler tarafından birçok kez yakılıp yıkılmıştır. Kentin Anadolu'yu Ege Denizi'ne bağlayan bir kavşak noktasında olmasından, zengin bir tarım potansiyelinin bulunmasından dolayı her defasında yeniden kurularak M.Ö. 1200'lerden itibaren, Tralles Antik kenti ile başlayarak, Menteşe ve Aydınolu beyliklerine, Osmanlı Devleti'ne ev sahipliği yapan kent, yerleşim yeri olarak günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. 1451 yılında Fatih Sultan Mehmet döneminde tahrir defterinde, Aydın'ın yedi mahalleden oluşan 970 nüfuslu bir kasaba olduğu belirtilmektedir. 16. yy.'ın sonu 17. yy.'ın başlarında Aydın'ın kentsel gelişimi artmış, mahallelerinin sayısı 17. yy.'ın ikinci yarısında yirmiye çıkmıştır. Aydın'da yaşanan iki büyük deprem, Osmanlı zamanındaki isyanlar ve Birinci Dünya Savaş'ı kentin büyüyüp gelişmesini geciktirmişse de Aydın-İzmir arasında yapılan demiryolu ticaretin canlanmasını sağlamıştır. Aydın şehrinin kuruluşundan 1923 yılına kadar gelişimi Şekil 35'de görülmektedir (Uğur, 2003).

KÖMÜRÇÜ tarafından hazırlanan imar planı, 1959 yılında bu gelişmeler sebebiyle yenilenmiştir. Orta Mahalle sınırları içinde Aydın Tekstil'in kurulması burada Osman Yozgatlı Mahallesi'nin kurulmasını sağlamıştır. Kentin güneyindeki bu alanda kaçak yapılaşma ve gecekondulaşma giderek artmış, bu gelişmeler 1968 yılında imar planının güncellenmesine sebep olmuştur. 1965'li yıllarda özellikle Almanya ve Fransa'ya işçilerin gitmesiyle azalan nüfus artan gecekondulaşmanın ıslah edilmesine imkan sağlamış gecekondulu önleme alanları (Ilıcabaşı, Kanlıkavak, Kemer, Meşrutiyet Mahalleleri'nde) kurulmuştur. 1971 yılında 2. ve 1978 yılında 3. sanayi sitesinin açılmasıyla kentsel gelişme artmış Girne, Efeler ve Ata Mahalleleri kurulmuştur. 1970-1990 yılları arasında hızlı nüfus artışı, şehrin kuzeyinin dağlık ve sit alanı, güneyinde tarım topraklarından olması nedeniyle kent dikey yönde yapılaşma göstermiştir. Bu dönemde kat artışlarına imkan veren imar düzenlenmiştir. Ata ve Osman Yozgatlı Mahallelerinde plan dışı oluşumlar devam ederken 1983 yılında Esat TURAK tarafından yeni bir imar planı hazırlanmış ve kentin yayılma alanı 1150 hektara çıkmıştır. 1984 yılında İzmir-Denizli karayolunun gelişimine paralel biçimde Yedi Eylül Mahallesi, ASTİM, şehrin Muğla yönünde 1989 yılında Adnan Menderes Mahallesi kurulmuştur. 1991 yılında Adnan Menderes Üniversitesi merkez kampüsünün kentin kuzeyindeki Kepez mevkiinde kurulması, bu yöndeki gelişmeyi hızlandırmış, 1992 yılında Ilıcabaşı Mahallesi, Osman Yozgatlı içinde İstiklal Mahallesi, 1996 yılında da kentin kuzeybatısına gelişimi yönlendirmek için Mimar Sinan ve güneybatıya yönlendirmek için Zeybek Mahallesi kurulmuştur. 2001 yılında Fatih Mahallesi'nin de eklenmesiyle mahalle sayısı 24'e ulaşmıştır. Şekil 36'de 1923-2001 arası Aydın şehrinin gelişimi görülmektedir (Uğur, 2003).

Şekil 36. 1923-2001 Döneminde Aydın kentinin gelişimi, (Uğur, 2003)

Türkiye’deki genel kentleşme özellikleri ve sorunları yanında Aydın kenti kendine özgü kentleşme özelliklerine sahiptir. Aydın, göçlerle hızlı ve o ölçüde de plansız biçimde kentleşen, sınırları içinde büyük bir alüvyal ovanın, geniş tarım alanlarının yer aldığı, aktif fay hatları ve jeotermal alanlar üzerinde yerleşmiş, Kuşadası, Didim gibi önemli turizm alanlarına sahip bir kenttir. Aydın kenti ve Aydın kentsel alanı tanımı içinde yer alan yerleşim yerlerinin hemen hepsi Denizli-Aydın-İzmir karayolunun etrafında, ana ulaşım hattına yakın konumda bulunan ve Menderes Nehri'nin kuzeyinde, nehir ve Aydın Dağları arasındaki bölgede yer almaktadır (Genç, 2014).

3.1.2. Aydın Kentinin Geçmişten Günümüze Kentsel Açık Alan Gelişimi

Aydın ilinin nüfus yoğunluğu ve şehirleşme oranı Türkiye ortalamasının üstünde olup il genelinde km^2 'ye düşen nüfus 120 kişi, nüfus artış hızı % 0,9'dur. İl merkezinde ise km^2 'ye düşen nüfus 358 kişidir. Aydın ili, sosyo-ekonomik nedenlerle, dışarıdan sürekli olarak göç aldığından dolayı şehirleşme oranı artmakta ve buna bağlı olarak yeşil alanlar azalmaktadır (URL-32).

Artan gecekondü mahalleleri ve dolayısıyla kentsel yayılma olgusu, tarım arazilerinin amaç dışı kullanılmasına sebep olmaktadır. Aydın ilinde tarım arazilerinin bir bölümü sanayi kuruluşlarına, çeşitli devlet kurumlarına ve yerleşim yerlerine tahsis edilmiştir (URL-32).

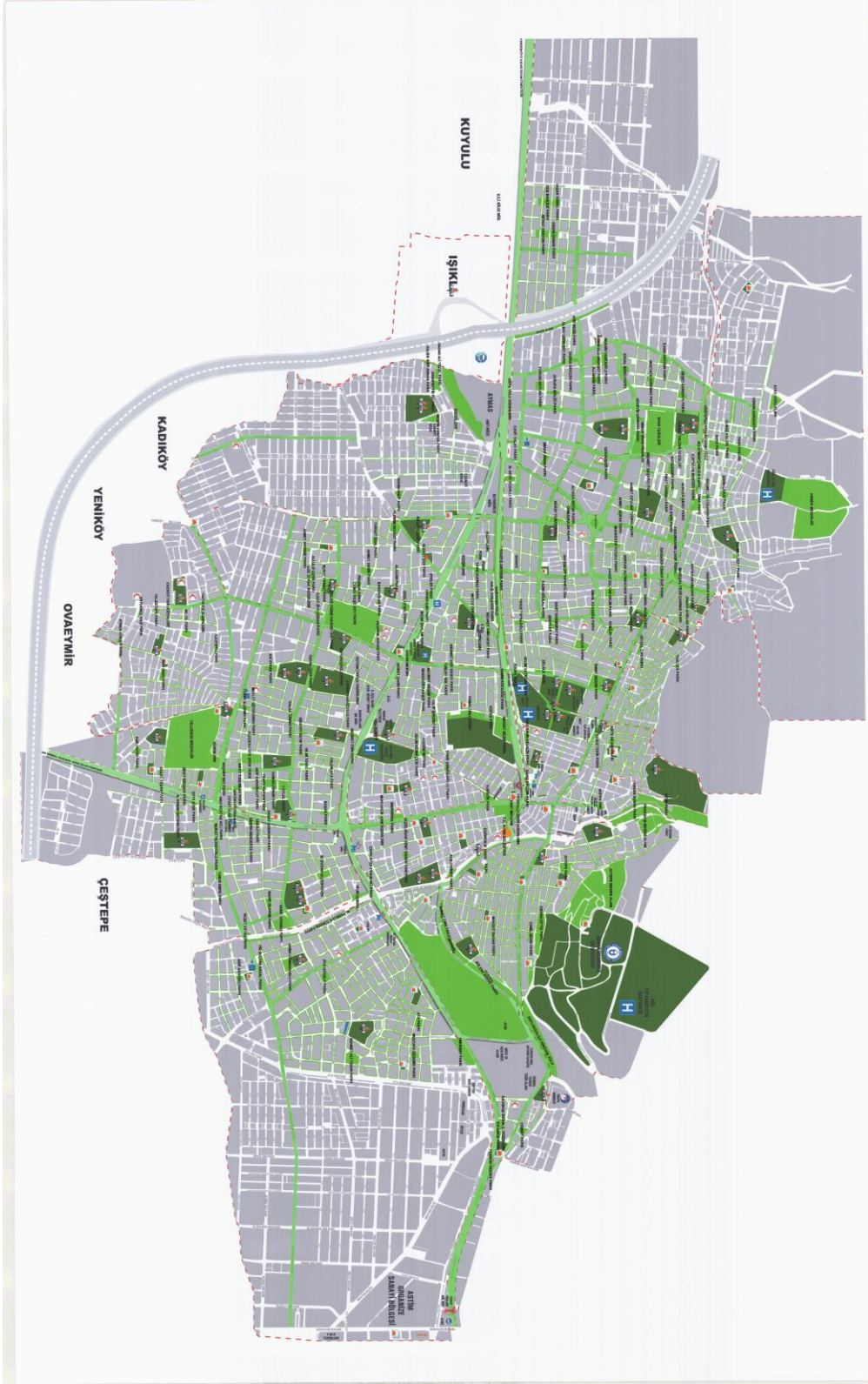
Kırsal yerleşik alanlar, ilçe merkezleri dışındaki tüm beldeler ve köyleri kapsamaktadır. Aydın'da kırsal yerleşim alanları sahil ve iç bölgelerde bulunan yerleşimler olarak mekansal gelişim açısından iki farklı grupta toplanmaktadır. Aydın'ın sahildeki turistik ilçeleri Kuşadası ve Didim'e bağlı kırsal yerleşimler ile iç kesimlerdeki yerleşimler arasında belirgin bir gelişmişlik farkı vardır. Arazi kullanımında kentsel yerleşim alanları kırsal alanlara göre daha fazla olup Aydın'da 1/100000 ölçekli Aydın-Muğla-Denizli Çevre Düzenleme Planı ile kırsal alanlarda yerleşik alan dışındaki konut gelişimlerine yönelik mekansal gelişmeler dağınık ve düzensiz gelişmeyi önlemek amacıyla kısıtlandırılmış ve böylece tarım toprakları üzerindeki bu yöndeki yapılaşma baskıları da engellenmiştir (URL-32).

Kentsel gelişme sürecinde Aydın'da hem kent içindeki boş alanlarda yapılaşma artmış hem de kent İzmir-Aydın-Denizli Karayolu çevresindeki verimli tarım alanlarını yerleşim, ticaret ve sanayi alanı haline dönüştürerek, saçaklanmalar yaparak bu güzergahtaki ilçe merkezi, belde belediyesi, köylerle giderek yaklaşarak gelişmiştir (Genç, 2014).

1990'lı yıllardan sonra Aydın kentinde sanayi ve hizmet sektöründe meydana gelen ilerlemeler kente göçü artırmıştır. Artan nüfus doğayı kente taşımayı ve insanların rekreasyon ihtiyaçlarına cevap vermek için irili ufaklı birçok parkın yapılmasını beraberinde getirmiştir. 2004 yılında 143 olan park sayısı yapılan yeni parklarla artmaya devam etmektedir. Kent genelindeki uygulamada yol kenarında yapılan yeşillendirme çalışmaları ve bazı sitelerin sokağa bakan ceplerinde yapılan küçük çaplı düzenlemeler de park statüsünde değerlendirilmektedir (Eşbah, 2006).

Şekil 37'de Aydın kenti yeşil alan planı verilmiştir.

Şekil 37. Aydın kenti yeşil alan planı, (Efeler Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, 2015)

Tablo 8. Aydın kentindeki çocuk oyun alanlarını içeren parkların listesi

Meşrutiyet Mahallesi	
İsmet Sezgin Parkı	Kazım Gürdal Parkı
Gençlik Parkı	Şehit Nahit Danışman Parkı
Şehit Kubilay Parkı	İsmail Kocabaş Parkı
Alt Efeler Mahallesi	
Yusuf Ziya Uzman Parkı	Orhan Esin Parkı
Şehit Erol Uysal Parkı	Alaçam Parkı
Yıldırım Beyazıt Parkı	Şehit Nusret Şen Parkı
Turgut Özal Parkı	Şehit Recep Özder Parkı
Bankacılar Parkı	Fidanlık Parkı
Şehit Ahmet Demir Parkı	Şehit Ahmet Akdeniz Parkı
Şehit Murat Cebeci Parkı	Em. Öğrt. Ali Ulvi Çetin Parkı
Mimar Sinan Mahallesi	
Düş Bahçesi	Ali Narin Parkı
AB Parkı	Erdal İnönü Parkı
Şehit Mustafa Korkmaz Parkı	Sabiha Gökçen Parkı
Aydınoğlu Umur Bey Parkı	Türkan Saylan Parkı
Albay Şefik Bey Parkı	Kenan Duman Parkı
Muhsin Yazıcıoğlu Parkı	Aziz Nesin Parkı
Şehit Hüseyin Uzunova Parkı	Şehit Polis Cavit Talay Parkı
Mimar Sinan Parkı	Şehit Neşet Sarıkaya Parkı
Kemer Mahallesi	
Necmettin Erbakan Parkı	Şehit Şahin Çavuş Parkı
Ayko Parkı	Maraşel Fevzi Çakmak Parkı
Şehit Önder Ayıklar Parkı	Şehit Hakkı Uyar Parkı
Yazar Mahmut Özay Parkı	Şehit Adnan Karakaya Parkı
Girne Mahallesi	
Yazar Ali Rıza Ertan Parkı	Gökkuşığı Parkı
Fevziye Ortekin Koşu Parkı	Yazar İskender Cenap Ege Parkı
M. Nevit Kodallı Parkı	Şehit Ali Özdemir Parkı
Şehit Yavuz Topaloğlu Parkı	Şehit Fırat Lokmacı Parkı
Şehit Ahmet Bursa Parkı	Şehit İsa İrem Parkı
Şehit Abdurrahim Çakır Parkı	Şehit Muharrem Tutucu Parkı
Şehit Mehmet Başarıcı Parkı	Girne Parkı
Şehit A. Ceylani Tuğrul Parkı	Şehit Öğretmen Şenol Akar Parkı
Şehit Nasuh Yılmaz Parkı	Şehit Celal Pülhan Parkı
Yavuz Sultan Selim Parkı	
Zafer Mahallesi	
Şehit Cemil Gider Parkı	Orhan Çiftçi Parkı
Pınarbaşı	Aytepe Parkı
Efeler Mahallesi	
Orman Fidanlığı Arkası İsimsiz Park	

Tablo 8'in devamı

Orta ve Cuma Mahallesi	
Ahmet Emin Eryakın Parkı	Egemenlik Parkı
Mahsut Doğan Parkı	
Güzelhisar Mahallesi	
Kuş Cenneti Parkı	Atatürk Meydanı
G.Hisar Semt Sahası Yanı(46. Sok)	
Kurtuluş Mahallesi	
Şehit Selim Kerim Çeri Parkı	Şehit Tarık Şengüroğlu Parkı
Cumhuriyet Mahallesi	
Şehit Mehmet Erdem Parkı	Yazar Samim Kocagöz Parkı
Şehit Talip Şekerci Parkı	Tuncay Işık Parkı
Kemal Ünlü Parkı	Nevzat Biçer Parkı
Zeybek Mahallesi	
Halide Edip Adıvar Parkı	Müşfik Kenter Parkı
Güven Önüt Parkı	Sabahattin Ali Parkı
Hasan Efendi Mahallesi	
Fuat Şahin Erlaçın Parkı	
Veysipaşa Mahallesi	
Şehit Erkan Duran Parkı	
Üst Efeler Mahallesi	
Şehit Tekin Durmaz Parkı	Muzaffer Bakış Parkı
Yazar Halil Kocagöz Parkı	
Mesudiye Mahallesi	
Şehit Veysel Can Parkı	
Ata Mahallesi	
Tralleis Parkı	Şehit Mustafa Özdemir Parkı
Şehit Ahmet Altınel Parkı	Arif Aksekili Parkı
Ziya Gökalp Parkı	Saime Cambazoğlu Parkı
Ata Parkı	M. Ali Tosun Parkı
Pir Sultan Abdal Parkı	
Adnan Menderes Mahallesi	
Enerji Parkı	Mahir Yıldırım Parkı
Berrin Menderes Parkı	Güliz Bosnalı Parkı
M. Doğan Uluergüven Parkı	A. Adnan Saygun Parkı
Hacı Bektaş Veli Parkı	Yunus Emre Parkı
510-533 İsimsiz Park	Hilmi Uçmaklı Parkı
Cuma Mahallesi	
<i>Özgecan Parkı</i>	
Fatih Mahallesi	
Koyuncuoğlu Parkı	Cevat Aldemir Parkı
Şehit Levent Karaçulu Parkı	Şehit Tolga Özmen Parkı
Şehit Özcan Özer Parkı	Ahi Evran Parkı
İstiklal Mahallesi	
Kızıl Teyfik Parkı	

Tablo 8'in devamı

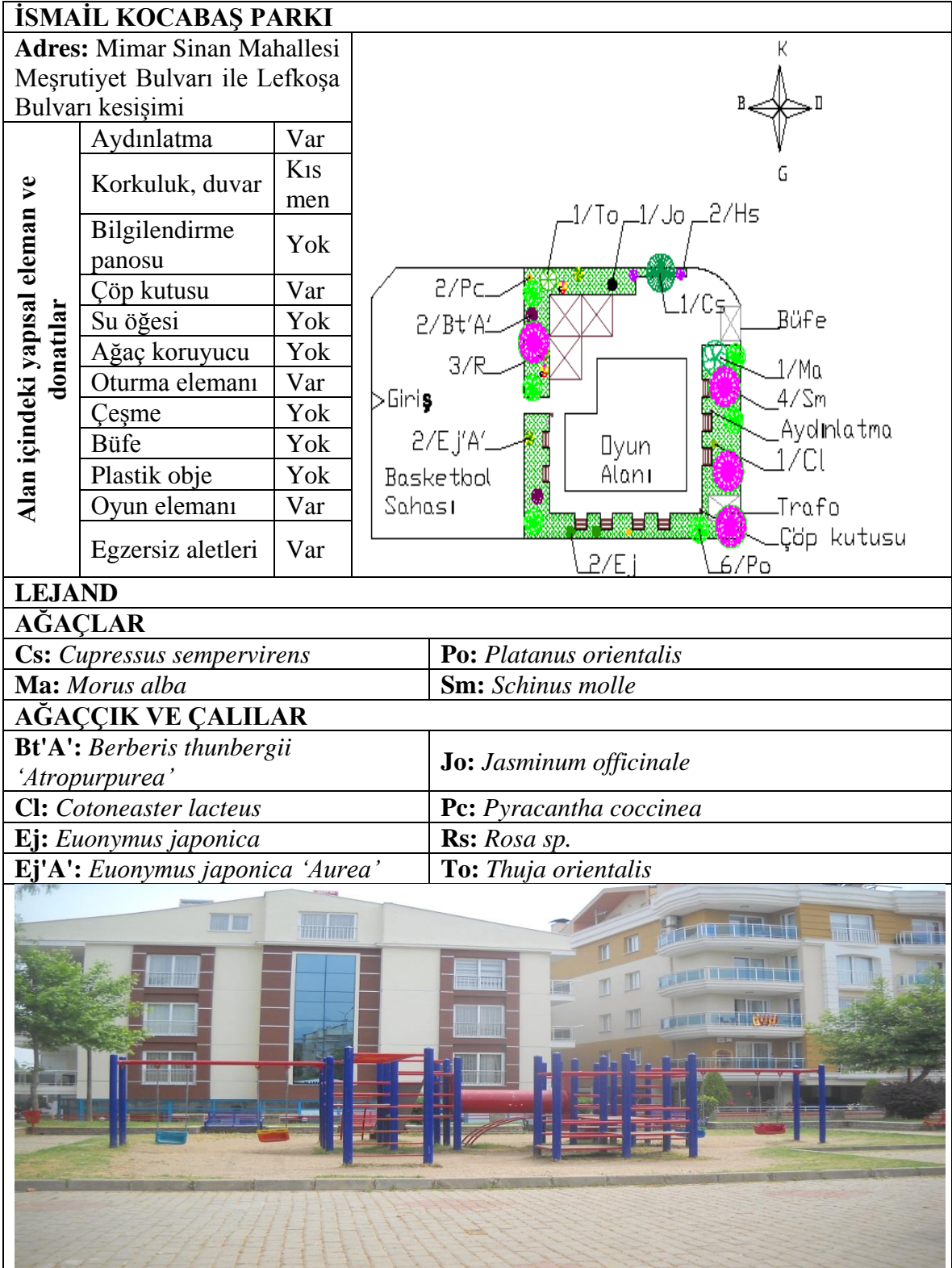
Yedi Eylül Mahallesi	
Başak Parkı	Şehit Rıfat Tunçbilek Parkı
Hidayet Sayın Parkı	Şehit Osman Zengin Parkı
7 Eylül Parkı	Yalçın Ata Parkı
Şehit Akif Karabulut Parkı	
Osman Yozgatlı Mahallesi	
Telsiztepe Parkı	90 Yıl Parkı
Nuri Şanlı Parkı	Teras Park
<i>İlçabaşı Mahallesi</i>	
<i>İlçabaşı Parkı</i>	<i>Cennet Parkı</i>

Aydın kentinde bulunan parklardan seçilen birkaç park örnekleri:

- * Muhsin Yazıcıoğlu Parkı (Şekil 38)
- * İsmail Kocabaş Parkı (Şekil 39)
- * Turistik Park (Şekil 40)
- * Şehit Piyade Uzman Çavuş Tuncay Işık Parkı (Şekil 41)

Şekil 39. İsmail Kocabaş Parkı kimlik kartı

TURİSTİK PARK			
Adres: Kurtuluş Mahallesi Cumhuriyet Caddesi			
Alan içindeki yapısal eleman ve donatılar	Aydınlatma		Var
	Korkuluk, duvar		Yok
	Bilgilendirme panosu		Yok
	Çöp kutusu		Var
	Su ögesi		Yok
	Ağaç koruyucu		Yok
	Oturma elemanı		Var
	Çeşme		Yok
	Büfe		Yok
	Plastik obje		Yok
	Oyun elemanı		Var
	Egzersiz aletleri		Yok
	LEJAND		
AĞAÇLAR			
Bv: <i>Bauhinia variegata</i>	Gr: <i>Grevillea robusta</i>		
Ca: <i>Cupressus arizonica</i>	Po: <i>Platanus orientalis</i>		
Cs: <i>Cupressus sempervirens</i>	Pp: <i>Pinus pinea</i>		
Ea: <i>Eleagnus angustifolia</i>	Tt: <i>Tilia tomentosa</i>		
AĞAÇÇIK VE ÇALILAR			
Ac: <i>Acacia cyanophylla</i>	Pt: <i>Pitosporum tobira</i>		
Ca: <i>Citrus aurantium</i>	Rs: <i>Rosa sp.</i>		
Ej: <i>Euonymus japonica</i>	Vt: <i>Viburnum tinus</i>		
No: <i>Nerium oleander</i>	To: <i>Thuja orientalis</i>		
Pc: <i>Pyracantha coccinea</i>	Yf: <i>Yucca flamentosa</i>		

Şekil 40. Turistik Park kimlik kartı

3.1.2.1. Çalışma Alanı/Gençlik Parkı

Çalışma alanı Aydın kenti Gençlik Parkı, Meşrutiyet Mahallesi Gençlik Caddesi'nde bulunmaktadır. Parkın toplam alanı 2.109,36 m² ve yeşil alan 1.657,00m²'dir. Parkın çevresinde bulunan binaların zemin katları işyeri olup üst katlar mesken olarak kullanılmaktadır.

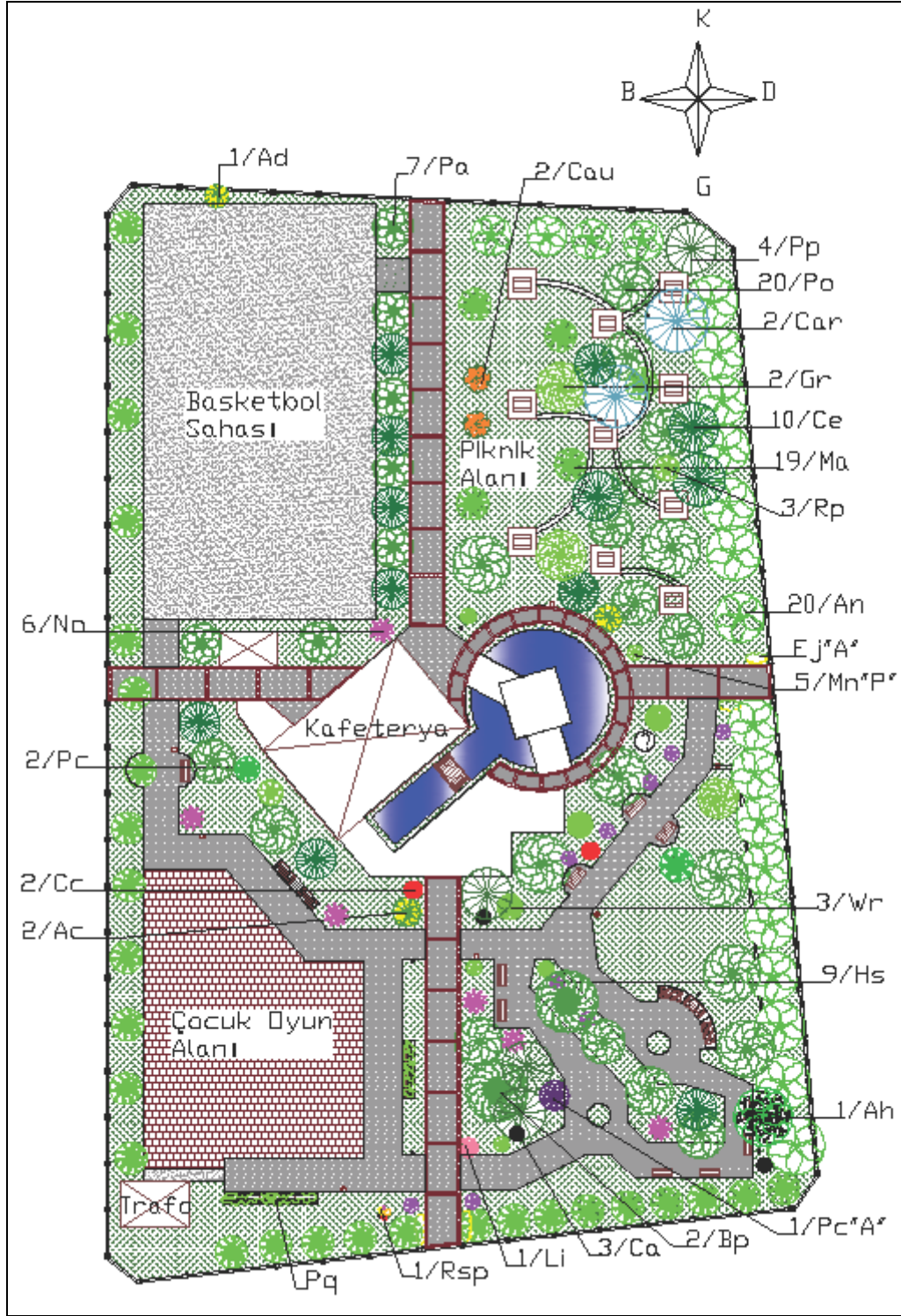
Park, Aydın kent merkezine yürüyerek 15 dakikalık bir mesafede bulunmaktadır. Yakın çevresinde Aydın Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu, Aydın Öğretmen Evi, Aydın Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Ekrem Çifçi İlkokulu, Gazipaşa Ortaokulu, Aydın Devlet Hastanesi, Adnan Menderes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi gibi önemli kurumlar ile Şehitler Parkı, Şehit Kubilay Parkı, Şehit İsmail Kocabaş Parkı ve İsmet Sezgin Parkı yer almaktadır. Gençlik Parkı'na yakın olan parkların; sınır elemanına, yeterli donatı ve oyun elemanlarına olmaması ve bitkilendirmesinin yeterli olmaması Gençlik Parkı'nın tercih edilmesini sağlamıştır.

Çocuk oyun alanı parkın güney tarafında yer almaktadır. Oyun alanında 2 adet tahterevalli, 1 adet salıncak ve 1 adet oyun kompleksi vardır. Alanda bulunan oyun aletleri plastik malzemedir. Çocuk alanında 0-3 yaş arası çocukların oynayabileceği kum havuzu ve küçük yaştaki ergonomiğine uygun oyun aletleri ile 6-12 yaş arası çocuklar için oyun elemanları bulunmamaktadır. Bu yaş grubundaki çocukların alanda mevcut olan oyun aletlerini kullandıkları gözlenmiştir. Bu durumun özellikle 0-3 yaş arası çocukların kaydırdıktan kaydıklarında yaralanma ihtimallerinin artacağı düşünülmektedir.

Aydın kenti kış mevsiminde yağmur almaktadır. Kent diğer mevsimlerde güneşli sıcak günlere sahiptir. Çocuk oyun alanı, çocukların verimli olarak kullanabilmeleri için gün içinde yeterli gölgeye sahip değildir. Alan çevresinde bulunan ağaçlar dekoratif amaçlı kullanılıyor olup gölgeleme yapmamaktadır. Bu yüzden alanın gün içinde daha çok öğleden sonra az da olsa sabah saatlerinde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Çocukların alanı gün içinde istedikleri vakitte kullanabilmeleri için, bahar ve yaz aylarında gölge amaçlı, yağmurlu aylarda çocukları yağmurdan korumak ve yağmurun hızını ibreli ağaçlara göre daha çok kestiği için geniş yapraklı ağaçların oyun alanı çevresinde dikilmesi durumunda alının kullanma potansiyelinin artacağı düşünülmektedir. Gençlik Parkı'nın genel olarak bitkilendirmesine bakıldığında gölge yapan boylu ağaçların alanın piknik yapılan bölümlerinde, çay bahçesi çevresinde ve ebeveynler ile parka dinlenme amaçlı gelen

Şekil 43. Gençlik Parkı bitkilendirme planı (Ölçeksiz)

GENÇLİK PARKI		
Adres: Meşrutiyet Mahallesi Gençlik Caddesi		
Alan içindeki yapısal eleman ve donatılar	Aydınlatma	Var
	Korkuluk, duvar	Var
	Bilgilendirme panosu	Yok
	Çöp kutusu	Var
	Su öğesi	Var
	Ağaç koruyucu	Yok
	Plastik obje	Yok
	Çeşme	Yok
	Büfe	Var
	Oturma elemanı	Var
	Oyun elemanı	Var
	Gölge elemanı	Var
	Basketbol sahası	Var
	Tuvalet	Var
	Piknik alanı	Var
	Yürüyüş yolu	Var
Bisiklet yolu	Yok	
Bisiklet parkı	Yok	
Egzersiz aletleri	Var	

1- Gençlik Parkı
2- İsmet Sezgin Parkı
3- Aydın Öğretmen Evi
4- Aydın Cumhuriyet Anadolu Lisesi

5- Ekrem Çifçi İlkokulu
6- Aydın Devlet Hastanesi

Şekil 44. Gençlik Parkı kimlik kartı

Park dört yönden de yollarla çevrilidir. Bu yollardan en yoğun olarak kullanılabilecek güney yönünde bulunan Gençlik Caddesi'dir. Parka girişler doğu, batı, güney ve kuzey

(Şekil 46) yönlerinde birer adet olmak üzere dört adet olup ana giriş güney (Şekil 45) yönündendir.

Şekil 45. Gençlik Parkının ana giriş kapısı (Orijinal, 2014)

Park içinde çocuk oyun alanı, oturma bankları, pergolalar, kafeterya, süs havuzu, tuvalet, piknik alanı, basketbol sahası ve saha içine konulmuş olan egzersiz aletleri, çöp kutuları, aydınlatma elemanları, yürüyüş yolları (Şekil 47) ile yeşil alanlar bulunmaktadır. Parkta yeterli sayıda aydınlatma elemanı ve çöp kutuları mevcuttur.

Giriş yönlerindeki yürüyüş yollarında ve süs havuzunun çevresinde doğal taş ile kırmızı parke taşlarının birlikte kullanılarak zemin kaplanırken diğer yollarda yalnızca doğal taş tercih edilmiş. Çocuk oyun alanının zemin malzemesi kauçuk olup basketbol sahasının zemini betondur.

Basketbol sahası içinde bulunan egzersiz aletlerini kullanan insanlar için, basketbol oynayan çocukların toplarından kaynaklanabilecek yaralanma riskinden dolayı her iki aktivitenin aynı mekanda bulunmalarının riskli olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 46. Kuzey giriş kapısı zemin örneği (Orijinal, 2014)

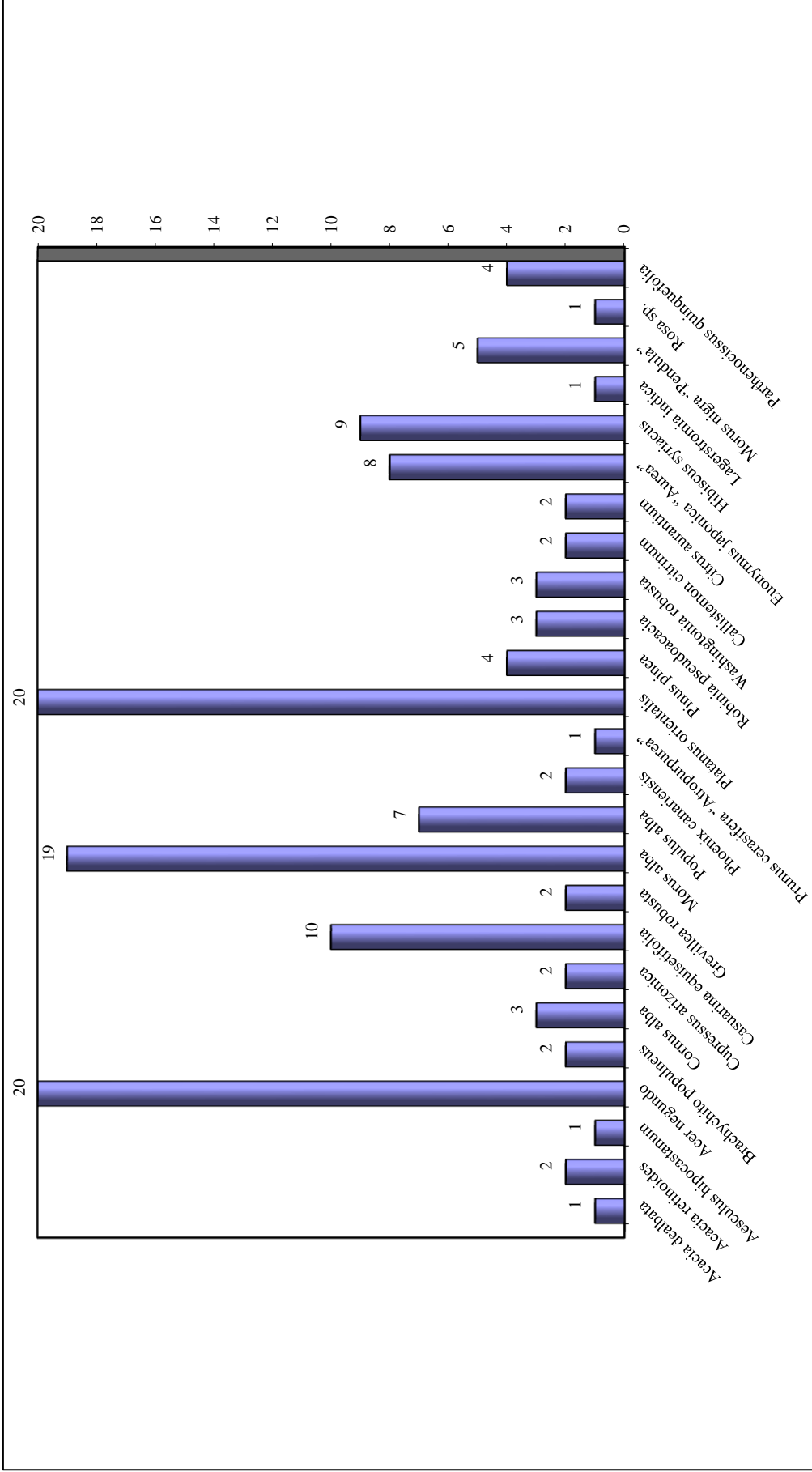

Şekil 47. Parkta bulunan yürüyüş yolundan bir kesit (Orijinal, 2014)

Tablo 9. Gençlik Parkı'nda bulunan bitkilerin listesi

AĞAÇLAR		
SİMGE	LATİNCE ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Ad</i>	<i>Acacia dealbata</i>	<i>Gümüşi akasya</i>
<i>Ac</i>	<i>Acacia retinoides</i>	<i>İzmir akasyası</i>
<i>Ah</i>	<i>Aesculus hippocastanum</i>	<i>At kestanesi</i>
<i>An</i>	<i>Acer negundo</i>	<i>Dişbudak yapraklı akçaağaç</i>
<i>Bp</i>	<i>Brachychito populneum</i>	<i>Japon kavağı</i>
<i>Ca</i>	<i>Cornus alba</i>	<i>Kızılcık</i>
<i>Car</i>	<i>Cupressus arizonica</i>	<i>Arizona servisi</i>
<i>Ce</i>	<i>Casuarina equisetifolia</i>	<i>Demir ağacı</i>
<i>Gr</i>	<i>Grevillea robusta</i>	<i>Gravilya</i>
<i>Mo</i>	<i>Morus alba</i>	<i>Dut</i>
<i>Pa</i>	<i>Populus alba</i>	<i>Ak kavak</i>
<i>Pc</i>	<i>Phoenix canariensis</i>	<i>Hurma</i>
<i>Pc”A”</i>	<i>Prunus cerasifera “Atropurpurea”</i>	<i>Kırmızı yapraklı erik</i>
<i>Po</i>	<i>Platanus orientalis</i>	<i>Çınar</i>
<i>Pp</i>	<i>Pinus pinea</i>	<i>Fıstık çamı</i>
<i>Rp</i>	<i>Robinia pseudoacacia</i>	<i>Yalancı akasya</i>
<i>Wr</i>	<i>Washingtonia robusta</i>	<i>Palmiye</i>
AĞAÇÇIK VE ÇALILAR		
<i>Cc</i>	<i>Callistemon citrinum</i>	<i>Fırça çalısı</i>
<i>Cau</i>	<i>Citrus aurantium</i>	<i>Turunç</i>
<i>Ej”A”</i>	<i>Euonymus japonica “Aurea”</i>	<i>Altuni taflan</i>
<i>Hs</i>	<i>Hibiscus syriacus</i>	<i>Hatmi</i>
<i>Li</i>	<i>Lagerstromia indica</i>	<i>Oya çalısı</i>
<i>Mn”P”</i>	<i>Morus nigra “Pendula”</i>	<i>Ters dut</i>
<i>Rsp</i>	<i>Rosa sp.</i>	<i>Gül</i>
SARILICILAR		
<i>Pq</i>	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	<i>Amerikan sarmaşığı</i>

Şekil 48. Gençlik Parkında bulunan bitki türleri

3.1.3. Coğrafi Konum

37°-44' ve 38°-08' kuzey enlemleriyle 27°-23' ve 28°-52' doğu boylamları arasında yer alan Aydın İli, Ege Bölgesi'nin güney bölümündedir. Rakım 65 m., kıyı şeridi uzunluğu 150 km. olup il topraklarının büyük bir kısmını dağlık arazi oluşturmaktadır. Yüzölçümü 8007 km²'dir. (Şekil 49) Aydın İlının doğusunda Denizli, batısında Ege Denizi, kuzeyinde İzmir ve Manisa, güneyinde de Muğla bulunmaktadır (Azazi, 2003).

Şekil 49. Aydın Kenti ve komşu illeri, (URL-33)

Batısında Akdağ, kuzeyinde Aydın Dağları, güneyinde Menteşe Dağları vardır. Büyük Menderes Irmağı'nın taşıdığı alüvyonların yığılmasıyla oluşan Büyük Menderes Ovası'nın yanı sıra ilde Aydın Ovası, Koçarlı Ovası, Söke Ovası, Çerkez Ovası, Çine Ovası, Karpuzlu Ovası ve Balat Ovası bulunmaktadır. Büyük Menderes Vadisi, diğer Ege ovaları gibi batıda denize doğru açılan oluk şeklindedir. Bu yüzden denizin ıltııcı etkisi ve yağış getiren rüzgarlar iç kısımlara kolayca ulaşmaktadır. Bu sayede ovada incir, zeytin ve portakal bahçeleri büyük alanlar kaplamaktadır. Akdeniz iklimi bitki örtüsü, sert yapraklı, kurağa dayanıklı makilerin yanı sıra kocayemiş (*Arbutus andrachne*), mersin (*Myrtus communis*), defne (*Laurus nobilis*), zeytin (*Olea europea*), menengiç (*Pistacia terebinthus*), çeşitli çam ağaçları, kestane (*Castanea sativa*), çınar (*Platanus sp.*), dişbudak (*Fraxinus sp.*), ıhlamur (*Tilia sp.*), zakkum (*Nerium oleander*) ve bunlar arasında kekik (*Thymus*), nane (*Mentha*), lavanta çiçeği (*Lavandula sp.*) gibi kokulu bitkiler, bitki örtüsünü oluşturur (Azazi, 2003).

Kentin coğrafi bilgileri Tablo 9'daki gibidir.

Tablo 10. Aydın kentinin coğrafi bilgiler tablosu

Yüzölçümü	8007 km ²
Rakım	65 m
İlin En Yüksek Noktası	1891 m
Kıyı Şeridi Uzunluğu	150 km
Ortalama Sıcaklık	18°/yıl
Ortalama Yağış Miktarı (mm)	678 mm/yıl
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	81 gün/yıl
Orman Arazisi	298.000 ha
Tarım Arazisi	395.494 ha
Göl Bataklık	14.271 ha
Çayır Mera	47.466 ha
Sulanabilir Arazi	252.486 ha
Yeraltı Su Kaynağı	292 milyon hm ³
Yer Üstü Su Kaynağı	3 milyon 800 bin m ³

3.1.4. Nüfus

1940'lerden itibaren hızlı nüfus artışı olan Aydın'da 1935 yılında nüfus 261.078 iken, özellikle kentin tarım potansiyeli nedeniyle aldığı göçlerle ve 1992'de Adnan Menderes Üniversitesi'nin açılmasıyla birlikte artarak 2000'de 950.757 olmuştur. Yerleşim özellikleri de değişen Aydın ilinde; 1940'lı yıllarda nüfusun yaklaşık %18'i kent merkezinde yaşarken, 2000 yılında nüfusun yaklaşık %70'i kent merkezinde yaşar hale gelmiştir (Genç ve Özgür, 2009). İlin toplam şehirleşme oranı % 60 civarında olup bu oran Merkezde (% 74,8), Didim'de (% 79,2), Kuşadası'nda (% 77,1), Nazilli'de (% 75,2) % 70'in üzerinde değerler alırken Karpuzlu (% 17), Koçarlı (% 25,2), Kuyucak (% 26,4), Bozdoğan (% 27,6) ilçelerinde % 28'in altındadır (URL-33, 2015). Aydın ili TÜİK verilerine göre 2013 yılı itibariyle 1.020.957 kişilik nüfusuyla Ege Bölgesi'nin büyük illeri arasındadır. İl genelinde km²'ye düşen nüfus 120 kişi, nüfus artış hızı ise % 0,9 iken il Merkezinde km²'ye düşen nüfus 358 iken, Nazilli'de 218, Söke'de 148, Kuşadası'nda 262 ve Didim'de 96'dır. Yaz aylarında turizm faaliyetlerinden dolayı Kuşadası ve Didim ilçelerinin deniz kıyısında olmaları nedeniyle nüfus yoğunluğu daha da artmaktadır (URL-34, 2015).

2014 yılı sonu itibariyle açıklanan adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre ilin nüfusu toplam 1.041.979 kişi, nüfus yoğunluğu 131/km²'dir. Nüfusun % 49,90'ı erkek (519.900), %50,10'u (522.079) kadındır (URL-35, 2015). Tablo 11'e göre Aydın Büyükşehir Belediyesi'nin en kalabalık ilçesi 270.835 kişi ile Efeler' dir.

Tablo 11. İlçelere göre Aydın ili nüfusu, (URL-35), (Genç, 2014)

Yıl	İlçe	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus	Yüzölçümü (km ²)
2014	Efeler	135.270	135.565	270.835	
2014	Nazilli	73.889	75.927	149.816	666
2014	Söke	58.255	57.681	115.936	988
2014	Kuşadası	50.956	50.663	101.619	226
2014	Didim	37.327	36.058	73.385	334
2014	Çine	25.198	25.387	50.585	915
2014	İncirliova	23.051	23.081	46.132	215
2014	Germencik	21.498	21.758	43.256	409
2014	Bozdoğan	17.340	17.236	34.576	860
2014	Kuyucak	13.545	13.960	27.505	499
2014	Köşk	13.718	13.287	27.005	146
2014	Koçarlı	11.886	11.973	23.859	470
2014	Sultanhisar	10.219	10.691	20.910	237
2014	Karacasu	9.621	9.915	19.536	796
2014	Yenipazar	6.233	6.730	12.963	194
2014	Buharkent	6.120	6.338	12.458	102
2014	Karpuzlu	5.774	5.829	11.603	254

Turizm ve tarımda istihdam olanaklarına bağlı olarak il merkezine ve ilçelere yoğun göç alan Aydın ili nüfusunun 693.976 kişinin Aydın ili nüfusuna, il nüfusunun % 30,5'inin ise farklı bir ilin nüfusuna kayıtlıdır. Aydın ili dışında Denizli (20.496), İzmir (18.081), Ağrı (17.884), Bitlis (15.239), Konya (13.579), Muş (13.526), Afyon (11.977), Erzurum (10.420), Muğla (10.205), Siirt (9.217), Manisa (7.367) nüfusuna kayıtlı nüfusun yoğunluğu dikkat çekmektedir. Buna göre, Aydın'a göçün bir kısmı İzmir ve Denizli'den, ve yoğun olarak Ağrı, Bitlis, Muş, Siirt, Konya, Erzurum kaynaklıdır. İlin aldığı göçün yanı sıra önemli ölçüde nitelikli göç veren ilden çoğunlukla çevre illere ve İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlere; İzmir (84.879), İstanbul (25.157), Muğla (23.203), Denizli (15.315), Ankara (10.534), Antalya (6.482), Manisa (4.712), Bursa (3.646), Balıkesir (2.844), Kocaeli (2.297)'ye göç vermektedir (URL-34, 2015).

3.1.5. İklim

Ege Bölgesi'nde dağlar denize dikey uzanmaktadır. Bu nedenle bölgenin iç kesimlerine kadar Akdeniz İklimi hüküm sürmektedir. Aydın ilinde tipik Akdeniz İklimi görülür; yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer. Yüksek kesimlerde kış mevsimi

soğuk ve kar yağışlıdır. İl merkezinde yağışlar genellikle yağmur şeklindedir. Son 35 yılda ısının en çok 44,6°C, en az -5,2°C aralarında olduğu saptanmıştır. Bazı ilçe ve köylerde hiç don olayı görülmediği halde iç kısımlarda ve yükseklerde bazen 10-13 gün don olayı olduğu saptanmıştır. Büyük Menderes Vadisi, diğer Ege ovaları gibi batıda denize doğru açılan bir oluk biçiminde olduğu için denizin ılıtıcı etkisi ve yağış getiren rüzgarlar, iç kısımlara kadar kolaylıkla ilerlerler. Rüzgar yönü, genellikle ilkbahar ve yaz mevsiminde güney batı (Lodos), sonbahar ve kış mevsiminde doğu yönündedir. İl, batıdan, özellikle Ege denizinden gelen hava akımlarının etkisindedir (URL-34).

Aydın kentinin iklimsel değerleri Tablo 12 ve Tablo 13, Aydın kenti iklim diyagramı Şekil 50'de verilmiştir.

Tablo 12. Aydın kenti aylık yağışın 01 mm ve yüksek olduğu gün sayısı

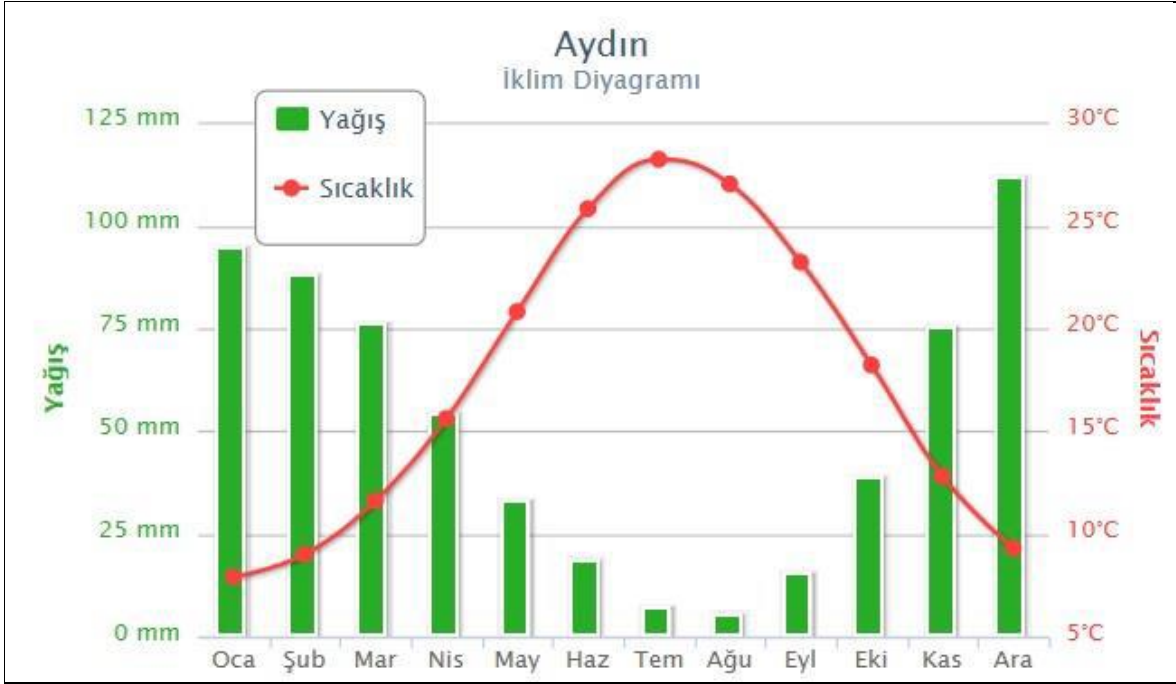
Ay Yıl	Oca.	Şub.	Mart	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Agu.	Eyl.	Ekim	Kas.	Ara.
2008	6	3	13	7	3	-9999	-9999	-9999	7	4	11	9
2009	15	16	16	6	6	1	-9999	1	5	8	7	14
2010	17	14	10	9	7	6	-9999	-9999	3	13	4	15
2011	10	10	6	15	12	2	-9999	1	2	7	1	11
2012	15	13	6	7	8	9	-9999	-9999	-9999	6	6	20
2013	15	12	10	7	7	1	-9999	-9999	1	2	7	7
2014	10	6	8	11	8	13	-9999	-9999	3	8	10	18

Not: -9999: Yağış yoktur.

Tablo 13. Aydın kenti aylık ortalama sıcaklık (°C)

Ay Yıl	Oca.	Şub.	Mart	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Agu.	Eyl.	Ekim	Kas.	Ara.
2008	6,6	8,7	14,5	16,9	21,1	27,4	29,0	29,4	23,8	18,6	14,9	10,2
2009	9,2	9,4	11,3	16,1	21,3	26,7	29,3	27,7	23,3	20,5	13,2	11,6
2010	10,0	11,8	13,4	17,1	21,9	24,9	28,7	29,8	24,6	17,8	16,4	11,3
2011	7,7	9,6	11,4	14,5	19,6	25,0	28,4	27,8	24,9	16,3	10,3	9,1
2012	5,6	7,2	11,4	17,3	20,6	27,5	30,4	29,2	24,6	21,0	15,4	10,1
2013	8,7	10,6	13,4	17,0	22,7	26,0	28,3	28,7	23,8	17,1	14,2	7,4
2014	11,0	11,2	12,9	16,7	20,7	24,9	28	28,7	23,8	19,6	13,6	11,7

Şekil 50. Aydın kenti iklim diyagramı, (URL-36)

3.1.6. Bitki Örtüsü ve Fauna

Akdeniz bitki coğrafyasına giren Ege Bölgesi'nde ve Aydın ili bitki örtüsünde yaygın orman ağacı kızılçam (*Pinus brutia*) ve karaçam (*Pinus nigra*)'dır. Kızılçamlar Aydın ve Menteşe Dağlarının güney yamaçlarında 800 m. ye kadar yükselirler. Bu dağların kuzey yamaçlarında karaçam ve kestane (*Castanea sativa*) toplulukları bulunmaktadır. Fıstık Çamı (*Pinus pinea*) özellikle Koçarlı ilçesinde ve özel ağaçlandırma sahalarında bulunur. Aydın Dağları'nda Gedik mevkiinde 400-1000m. arasında kestane toplulukları bulunur. Bu ormanların içinde sarı çiçekli kızılcık (*Cornus mas*), kırmızı meyveli kızılcık (*Cornus sanguinea*), keçi söğüdü (*Salix caprea*), aksöğüt (*Salix alba*), meşe türleri (*Quercus frainetto*, *Q. cerris*, *Q. pubescens*, *Q. infectoria*) ile böğürtlen (*Rhus fruticosus*), akçakesme (*Phlyrea latifolia*), sandal (*Arbutus andrachne*) gibi maki türleri de bulunmaktadır. Ayrıca kestanelerin arasında akçaağaç yapraklı üvez (*Sorbus terminalis*), fındık (*Corylus avellana*) ve ihlamur (*Tilia argentea*) görülmektedir (URL-32).

Aydın'da yer alan Dilek Yarımadası- Büyük Menderes Deltası Milli Parkında, 255 tür kuş yaşamakta ve 70 kuş türünün kuluçkaya yatmaktadır. Memelilerden, yaban domuzu, vaşak, tilki, tavşan, sansar, çakal, sırtlan, yaban kedisi, yabani atlar yaşamaktadır.

Kuş türlerinden kızıl şahin, akkuyruklu kartal, şahin, angıt, keklik, küçük kerkenez ve ötücü kuş türleri ilde yaşayan önemli kuş türleridir (URL-32).

Aydın ilinin dağlık kesimlerinde özellikle Çine ilçesinin çevresindeki yüksek dağ orman alanlarında kuş göç mevsiminde ötücü kuş konaklama ve barınma alanları tespit edilmiştir. Bafa Gölü yakınında Beşparmak Dağları'nda nesli tükenme sınırında olan akkuyruklu kartal yaşamaktadır. Bafa Gölü'ndeki adacıklarda kaşıkçı kuşu yuva yapmaktadır. Dünyada nesli tükenme sınırında olan ve dünyadaki toplam sayıları 3000 olduğu tahmin edilen tepeli pelikan Karina lagünündeki adacıklarda kuluçkaya yatmaktadır. Bu adacıklar ayrıca, küçük akbalıçıl, gri balıçıl, suna, gümüş martı, sumru, deniz kırlangıcı, yalıçapkını türlerinin üreme alanıdır. Flamingolar her kış deltada konaklamaktadır (URL-32).

3.1.7. Ekonomi (Tarım, Sanayi-Ticaret, Turizm)

Aydın il merkezi hizmetler ve birbirleriyle eşgüdüm oluşturan tarım ve tarıma dayalı sanayinin ön planda olduğu bir kenttir. Aydın ilinin sanayi yapısı; tarım bölgesi olması sebebiyle tarıma dayalı işlenmiş ürünler (tekstil), bitkisel ürünler (zeytin, zeytinyağı, tütün, yaş sebze ve meyve, vb.), kimyevi maddeler ve mamulleri (selüloz) ve sanayi mamullerinden (otomotiv endüstrisi, makine ve makine ekipmanları) oluşmaktadır (URL-32).

İlde faaliyet halinde olan Aydın I. (Umurlu) Organize Sanayi Bölgesi, Aydın II. (ASTİM) Organize Sanayi Bölgesi, Nazilli Organize Sanayi Bölgesi ve Ortaklar Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere 4 adet organize sanayi bölgesi mevcuttur. Çalışmaları devam eden Söke Organize Sanayi Bölgesi, Çine Organize Sanayi Bölgesi, Buharkent Organize Sanayi Bölgesi ile Çine (Akçaova) Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere dört adet organize sanayi bölgesi projesi bulunmaktadır. 2011 yılı itibariyle Aydın I., Astim, Nazilli, Ortaklar Organize Sanayi Bölgeleri'nde bulunan toplam fabrika sayısı 138 adet olup istihdam edilen toplam personel sayısı 5988 kişidir (URL-31).

İlin önemli sanayi kuruluşları Ege Söke Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Söktaş Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş., Uğur Soğutma Makineleri Tekstil Serigrafi Baskı Maden ve Mermer Sanayi ve Ticaret A.Ş., Gabay Dış Ticaret ve Gıda Sanayi A.Ş., Osman Akça Tarım Ürünleri İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'dir. Jeotermal elektrik üretiminden arta kalan atık sudan meşrubat ve gazlı içecek sanayinde kullanılmak üzere sıvı

karbondioksit imalatı yapabilen Hollanda sermayeli Linde Gaz A.Ş. de ilde faaliyet gösteren kuruluşlardandır. Çine Ak Maden A.Ş., Kaltun Madencilik A.Ş. ve Esan Eczacıbaşı A.Ş. seramik alanında, MB holding jeotermal alanında ilde faaliyet göstermektedir (Genç, 2014).

Ege Bölgesi'nin tarım ve turizm bakımından önemli illerinden biri olan Aydın ilinde, madencilik de yoğun olarak yapılmaktadır. Metalik madenler bakımından altın, bakır, kurşun, çinko, civa ve demir oluşumları bulunmaktadır. Bakır, kurşun, çinko cevherleşmeleri; Aydın il merkezinde, Söke, Çine ve Koçarlı ilçelerinde, küçük civa zuhurları; Nazilli ve Germencik ilçelerinde, demir tenörü Söke-Koçarlı-Salhane'de bulunmaktadır. Metalik maden yataklarının yanı sıra endüstriyel hammaddeler; barit, diyatomit, grafit ve kuvarsın yanında seramik sanayinin olmazsa olmazı olan feldispat yataklarından üretilen madenler dünya pazarına ihraç edilmektedir (URL-32).

Aydın ilinde, günümüze kadar birçok medeniyetlerin (Frigya, Lidya, Pers, Roma, Bizans, Selçuklular, Osmanlı İmparatorluğu) yaşamış olmasından dolayı tarihi-kültürel turizm, yaklaşık 240 gün olan güneşli gün sayısı nedeniyle deniz turizmi, yeraltı kaynak sularının (Germencik- Alangüllü, Kuşadası- Davutlar, Sultanhisar- Salavatlı, Ortaklar-Gümüşköy Kaplıcaları) bulunmasından dolayı termal turizm yapılmaktadır (Azazi, 2003).

Gelişmişlik sıralamasında 19. sırada yer alan Aydın, 2010 ve 2011 yılı içerisinde ülke genelinde yapılan kamu yatırımları açısından sırasıyla 25. ve 37. sırada yer almaktadır. Kamu yatırımlarının sektörel dağılımına bakıldığında; yatırımların sırasıyla tarım, diğer kamu hizmetleri, enerji, eğitim ve sağlık alanlarında yoğunlaşmaktadır (URL-34, 2015). Bünyesinde barındırdığı 11 fakülte, 6 yüksekokul, 3 enstitü, 16 meslek yüksekokulu, 17 araştırma ve uygulama merkeziyle Adnan Menderes Üniversitesi sanayiye ve üretime her alanda destek vermektedir (Genç, 2014).

3.1.8. Ulaşım

Aydın, coğrafi konumu ile demiryolu, deniz ve hava taşımacılığı imkanlarına sahip bir il olmasına rağmen ticari yük ve yolcu taşımacılığında ağırlık karayolundadır (URL-29).

İzmir-Aydın-Denizli Karayolu güzergahında yer alan İl Merkezi, karayolu ve demiryolu ulaşımı açısından kolay ulaşılabilir bir noktadadır. Aydın'da 1993 yılında faaliyete geçen 1435m. pist uzunluğuna sahip Çıldır Havaalanı küçük uçakların inip

kalkmasına elverişli olmasına rağmen tarifeli uçak seferleri yapılmamaktadır. Aydın'a en yakın havaalanı, 115km. mesafede İzmir ilinde bulunan Uluslararası Adnan Menderes Havalimanı'dır (URL-32).

769km. uzunluğundaki Aydın ili yol ağını; İzmir-Aydın otoyolunun il sınırları içerisinde bulunan 73km.'si, 319km. uzunluğundaki devlet yolu ve 377km. il yolu oluşturmaktadır. Ayrıca 233km. turistik yol ağı mevcuttur.1866 yılında ülkemizde ilk olarak inşa edilen 135km. uzunluğunda demiryolu ağı vardır. Aydın-İzmir arasındaki demiryolu hattında 145km/saate kadar hız yapabilecek trenler mevcuttur. İki hattı bulunan demiryolunun birinci hattı Buharkent-Ortaklar Demiryolu olup bu hattın uzunluğu 112km.'dir. İkinci hat ise Ortaklar-Söke demiryoludur ve bu hattın uzunluğu da 23km.'dir. Birinin uzunluğu 264m. Diğ erinin uzunluğu 1435m. olan iki iskeleden oluşan Kuşadası Limanı yat ve yolcu gemisi trafiği yönünden önemli bir hudut kapısı olma niteliğini taşımakta, yaz sezonu boyunca binlerce turist gemi ve yat ile giriş-çıkış yapmaktadır. Kuşadası Limanı'nın gemi kabul kapasitesi 2.400 gemi/yıldır (URL-29).

3.2. Uzman Anketi Uygulaması ve Değerlendirmesi

Bitkilerin tasarım potansiyeli açısından değerlendirilmesi; bitkilerin mekanla olan uyumu ve bitkilerin birbirleri ile olan uyumu olarak iki ayrı bölümde değerlendirilen uzman anketine katılan kişilere ait bilgi Tablo 14'te verilmiştir. Bitkilerin mekanla olan uyumunun tasarım ilke ve ögesine göre incelenmesi Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 14. Uzman anketine katılan kişiler

Ankete katılan kişiler		
Meslek Grubu	Sayı	Yüzde (%)
Peyzaj mimarı	15	42,8
Mimar	10	28,5
Ziraat mühendisi	5	14
Şehir ve bölge planlama	5	14

Tablo 15. Bitkilerin mekanla olan uyumu

Bitkilerin Mekanla Olan Uyumu		
Gruplar	Tasarım İlkesi ve Ögesi	Yüzde (%)
1- Çok	Biçim-Tekrar	97,1
2- Orta	Çizgi-Çeşitlilik	48,6
3- Az	Koram-Vurgu	2,9

Bitkilerin mekanla olan uyumunun araştırılması ile ilgili yapılan çalışmada tasarım ilke ve öğelerinde biçimde tekrar %97,1 oranıyla ilk (çok) sırada yer almıştır. En belirgin üç özellik olarak çıkan biçimde tekrar, çizgide çeşitlilik ve koramda vurgu çok, orta, az başlıkları altında nitelendirilmişlerdir. Çizgide çeşitlilik %48,6 oranı ile ikinci (orta) sıradayken koramda vurgu %2,9 oranıyla üçüncü (az) sırada yer aldığı saptanmıştır.

Tablo 16. Bitkilerin birbirleriyle olan uyumu

Bitkilerin Birbirleri ile Olan Uyumu		
Gruplar	Tasarım İlkesi ve Ögesi	Yüzde (%)
1- Çok	Renk-Tekrar	85,7
2- Orta	Vurgu-Çeşitlilik	45,7
3- Az	Nokta-Denge	11,4

Bitkilerin mekanla uyumu açısından değerlendirilmesinde renkte tekrar %85,7 (çok) oranını alırken, vurguda çeşitlilik %45,7 (orta) ve noktada denge %11,4 (az) oranlarını aldığı belirlenmiştir (Tablo 16).

Tablo 17. Bitkilerin fonksiyonel özellikleri ve oyun alanı tasarım ilkeleri

Bitkilerin Fonksiyonel Özellikleri			
Sorular		Kişi Sayısı	Yüzde
Gürültü perdeleyici	KKa	25	71,4
	Ka	6	17,1
	FY	1	2,9
	K	2	5,7
	KK	1	2,9
Görüntü perdeleyici	KKa	15	42,9
	Ka	10	28,6
	FY	2	5,7
	K	6	17,1
	KK	2	5,7

Tablo 17'nin devamı

Rüzgar perdeleyici	KKa	16	45,7
	Ka	10	28,6
	FY	6	14,3
	K	2	5,7
	KK	1	2,9
Kirlilik perdeleyici	KKa	16	45,7
	Ka	8	22,9
	FY	4	11,4
	K	5	14,3
	KK	2	5,7
Gölgeleyici	KKa	2	5,7
	Ka	1	2,9
	FY	1	2,9
	K	10	28,6
	KK	21	60,0
Oyun elemanı	KKa	11	31,4
	Ka	5	14,3
	FY	2	5,7
	K	9	25,7
	KK	8	22,9
Güvenlik koridoru	KKa	10	28,6
	Ka	7	20,0
	FY	14	40,0
	K	4	11,4
	KK	0	0,0
Sınırlayıcı	KKa	5	14,3
	Ka	10	28,6
	FY	4	11,6
	K	11	31,4
	KK	5	14,3
Alle	KKa	18	51,4
	Ka	5	14,3
	FY	7	20,0
	K	5	14,3
	KK	0	0,0
Bölücü	KKa	6	17,1
	Ka	18	51,4
	FY	3	8,6
	K	7	20,0
	KK	1	2,9

Tablo 17'nin devamı

Mekan oluşturucu	KKa	3	8,6
	Ka	5	14,3
	FY	4	11,4
	K	19	54,3
	KK	4	11,4
Psikolojik olumlu etki yapıcı	KKa	3	8,6
	Ka	5	14,3
	FY	10	28,6
	K	14	40,0
	KK	3	8,6
Estetik-dekoratif (yaprak,çiçek vb.)	KKa	7	20,0
	Ka	7	20,0
	FY	8	22,9
	K	9	25,7
	KK	4	11,4
Doğa ile bütünleştirici	KKa	3	8,6
	Ka	4	11,4
	FY	4	11,4
	K	21	60,0
	KK	4	11,4
Doğal türlerin devamlılığını sağlama	KKa	3	8,6
	Ka	7	20,0
	FY	16	45,7
	K	8	22,9
	KK	1	2,9
Yağmurdan koruyucu	KKa	5	14,3
	Ka	12	34,3
	FY	8	22,9
	K	9	25,7
	KK	1	2,9
Yönlendirici	KKa	3	8,6
	Ka	9	25,7
	FY	6	17,1
	K	14	40,0
	KK	3	8,6
Oyun Alanı Tasarım İlkesi			
Mekanda farklı oyun imkanı vardır	KKa	9	25,7
	Ka	9	25,7
	FY	2	5,7
	K	10	28,6
	KK	5	14,3

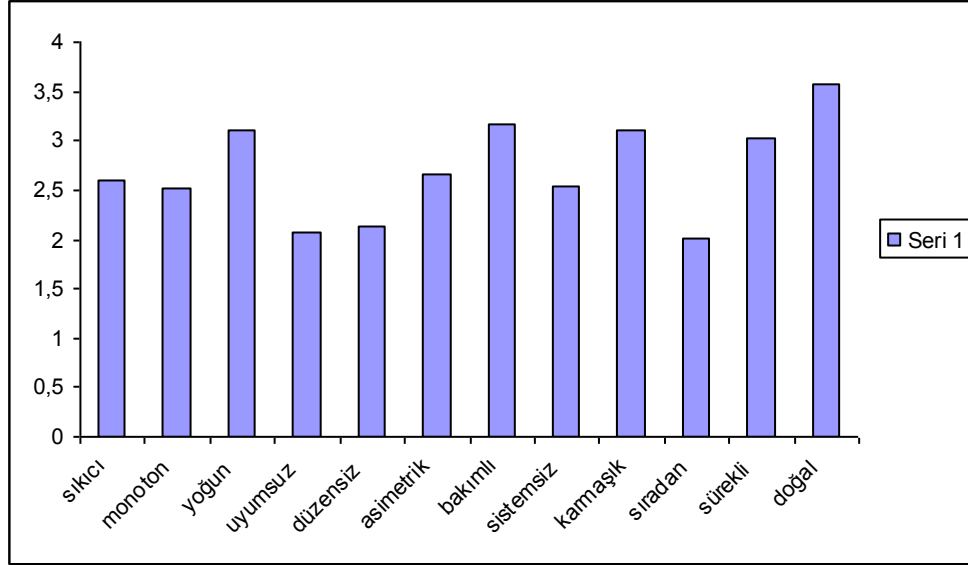
Tablo 17'nin devamı

Alana ulaşım kolaydır	KKa	2	5,7
	Ka	3	8,6
	FY	3	8,6
	K	22	62,9
	KK	5	14,3
Çocuk oyun alanı güvenlidir	KKa	6	17,1
	Ka	10	28,6
	FY	4	11,4
	K	14	40,0
	KK	1	2,9
Oyun elemanı malzeme tercihi doğrudur	KKa	3	8,6
	Ka	8	22,9
	FY	3	8,6
	K	15	42,9
	KK	6	17,1
Oyun alanı zemin malzeme tercihi doğrudur	KKa	4	11,4
	Ka	3	8,6
	FY	2	5,7
	K	17	48,6
	KK	9	25,7
Mekanda yeterli sayıda aydınlatma, çöp kutusu, oturma ve gölge elemanı vardır	KKa	7	20,0
	Ka	13	37,1
	FY	4	11,4
	K	10	28,6
	KK	1	2,9
Alan yoğun trafikten uzaktır	KKa	5	14,3
	Ka	9	25,7
	FY	6	17,1
	K	14	40,0
	KK	1	2,9
Alan bakımlıdır	KKa	6	17,1
	Ka	8	22,9
	FY	6	17,1
	K	12	34,3
	KK	3	8,6

Tablo 17'de bitkilerin fonksiyonel özellikleri ile oyun alanı tasarım ilkeleri değerlendirme sonuçlarını içermektedir.

Çalışma alanında uzman kişilerle yapılan anket çalışmasının son aşamasının bilgisayar ortamına aktarımını kolaylaştırmak ve analizin daha kolay değerlendirilebilmesi için " KKa- Ka- FY- K- KK" değerleri " 1-2-3-4-5 " rakamlarına çevrilmiştir. Çalışma alanında bulunan bitkilerin tasarım değerleri açısından öne çıkanları saptamak amacıyla

Paired Samples Testi uygulanmıştır. Bu analizi belirlemede SPSS 21 istatistiksel veri analizi programıyla yapılmış ve bulunan veriler Microsoft Excel programı ile grafiğe dönüştürülmüştür (Şekil 51).

Şekil 51. Gençlik Parkı'nda bulunan bitkilerin sıfat çiftleri dağılımı

Gençlik Parkı için seçilen 12 adet sıfat çiftleri (sıkıcı-ilginç, monoton-hareketli, seyrek-yoğun, uyumsuz-uyumlu, düzensiz-düzenli, asimetrik-simetrik, bakımsız-bakımlı, sistemsiz-sistemli, sade-karmaşık, sıradan-sıra dışı, süreksiz-sürekli, yapay-doğal) için yapılan T Testi sonucunda önemli farklılık ortaya çıkmamıştır. Katılımcıların verdiği cevaplar sonucunda sıfat çiftleri arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Elde edilen veriler sonucunda sıfat çiftleri puanlamaları sıkıcı (Mean: 2,60), monoton (Mean: 2,51), yoğun (Mean: 3,11), uyumsuz (Mean: 2,08), düzensiz (Mean: 2,14), asimetrik (Mean: 2,65), bakımlı (Mean: 3,17), sistemsiz (Mean: 2,54), karmaşık (Mean: 3,11), sıradan (Mean: 2,02), sürekli (Mean: 3,02), doğal (Mean: 3,57) olarak değişim göstermektedir. Elde edilen istatistik verilerine göre çalışma alanı bitkilerin anlamsal özellikleri ile ilgili olarak; sıradan, düzensiz, monoton, yoğun, uyumsuz, asimetrik, bakımlı, sistemsiz, karmaşık, sıradan, sürekli ve doğal olarak nitelenmiştir.

3.3. Halk Anketi Değerlendirmesi

Aydın Kenti Gençlik Parkı'nda yapılan halk anketinde parkı kullanan kişilerin ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla bu tür araştırmalarda yaygın teknik olarak bilinen anketlerden faydalanılmıştır. Halk anketine seçilen kişiler parkı ziyaret eden 200 kişi tesadüfi olarak belirlenmişlerdir. Ankete başlamadan önce bireylere anket formunu nasıl değerlendirmeleri konusunda bilgi verilmiştir. Ankette birinci bölüm; katılan kişilerin yaş, cinsiyet, meslek, eğitim, gelir düzeyi ve ikamet edilen mahalleyi inceleyen sosyo-ekonomik durumu, ikinci bölüm; parka gelme sıklığını, parkta kalma süresini, gün içinde tercih edilen zaman dilimini, parka gelmek için daha çok hangi ayların tercih edildiğini, parka gelmekte tercih edilen ulaşımı, çocuğun parka kiminle geldiğini, parkta çocuk oyun oynarken kişinin parkta nasıl zaman geçirdiğini araştıran park kullanımı bölümünü, üçüncü bölüm ise; park yeterliliği-donanımı ve yeterliliğini inceleyen sorulardan oluşmaktadır.

Parkı ziyaret eden kişilerin yaş, cinsiyet, meslek, eğitim, gelir düzeyi ve ikamet edilen mahalleyi inceleyen sosyo-ekonomik durumuna ait sorulara verilen cevaplardan alınan sonuçlar Tablo 18'de verilmiştir.

BÖLÜM 1

Tablo 18. Halk anketine katılan kişilerin özellikleri

Katılımcıların Özellikleri	Sayı	Yüzde (%)
YAŞ		
15-25	12	6,0
26-35	77	38,5
36-45	71	35,5
46-55	28	14,0
56-65	12	6,0
CİNSİYET		
Bayan	143	72,5
Erkek	57	27,5
MESLEK		
Ev hanımı	95	47,5
Memur	64	32,0
İşçi	7	3,5
Diğer	34	17,0

Tablo 18'in devamı

EĞİTİM		
İlkokul	35	17,5
Ortaokul+lise	72	36,0
Ön lisans	24	12,0
Lisans	69	34,5
GELİR DÜZEYİ		
800 ve altı	2	1,0
801-1500	49	24,5
1501-2500	91	45,5
2501 veya üstü	52	26,0
Belirtmeyen	6	3,0
İKAMET EDİLEN MAHALLE		
Meşrutiyet Mahallesi	187	93,5
<i>Diğer</i>	13	6,5

Ankete katılanların yaş aralıklarının yüzdesi; 15-25yaş aralığı %6; 26-35 yaş aralığı %38,5; 36-45 yaş aralığı %35,5; 46-55 yaş aralığı %14; 56-65 yaş aralığı %6 olarak belirlenmiştir.

Ankette 200 kişi içinde bayan sayısı 143 yüzde değeri %72,5; erkek sayısı 57 olup yüzde değeri %27,5'tur.

Meslek gruplarında ev hanımı %47,5; memur %32 kişi, işçi %3,5; diğer %17 olduğu belirlenmiştir.

Katılanlardan %17,5'i ilkokul, %36'sı ortaokul+lise, %12'si ön lisans, %34,5'i lisans mezunudur.

Gelir düzeyleri sorusuna verilen cevaplar; %1'i 800TL ve altı, %24,5'i 801-1500TL, %45,5'i 1501-2500TL, %26'sı 2501 veya üstü, %3'ü gelir durumunu belirtmemiştir.

Halk anketine katılan kişilerden %93,5'inin Meşrutiyet Mahallesinde, %6,5'inin diğer mahallelerde ikamet ettiği saptanmıştır.

Gençlik Parkı'na gelen kişilerin park kullanımını ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar Tablo 19'da verilmiştir.

BÖLÜM 2

Tablo 19. Park kullanımı

Soru	Seçenek	Sayı	Yüzde (%)
7-Parka hangi sıklıkla geliyorsunuz? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)	Her gün	34	17,0
	Her hafta sonu	30	15,0
	Haftada birkaç kez	92	46,0
	İki haftada bir	36	18,0
	Ayda bir	6	3,0
	Üç ayda bir ya da daha nadir	2	1,0
8-Bu alanda ne kadar süre kalıyorsunuz? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)	1 saat kadar	31	15,5
	1-2 saat	127	63,5
	2-4 saat	42	21,0
	4-6 saat	0	0,0
	Tam gün	0	0,0
9-Bu alana gelmek için daha çok tercih ettiğiniz zaman aralığı hangisidir? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)	Sabah	12	6,0
	Öğle	0	0,0
	Öğleden sonra	109	54,5
	Akşamüstü	70	35,0
	Akşam	9	4,5
	Diğer	0	0,0
10- Bu alana daha çok hangi aylarda gelmeyi tercih ediyorsunuz? (Önem sırasına göre ilk üç seçeneği 1'den 3'e kadar numaralandırarak işaretleyiniz)	1- Haziran	85	42,5
	2-Temmuz	85	42,5
	3- Kasım-Aralık	196	98,0
11-Park alanına ne şekilde ulaşıyorsunuz?(Tek bir seçenek işaretleyiniz)	Yaya	184	92,0
	Özel oto	15	7,5
	Motosiklet	1	0,5
12-Çocuğunuz parka en çok kiminle gider?(Tek bir seçenek işaretleyiniz)	Yalnız	1	0,5
	Arkadaşıyla	7	3,5
	Anne-baba	106	53,0
	Bakıcısıyla	35	17,5
	Nine-dede	48	24,0
	Diğer	3	1,5
13-Parkta çocuğunuz oyun alanında oynarken siz zamanınızı nasıl değerlendirirsiniz? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)	Yürüyüş ve koşu yapmak	18	9,0
	Arkadaşlarımla sohbet etmek	125	62,5
	Parkın spor alanında egzersiz yapmak	57	28,5
	Çay bahçesinde oturmak	136	68,0
	Kitap-dergi okumak	60	30,0
	Köpek gezdirmek	2	1,0
	Diğer	55	27,5

Soru 7- Parka hangi sıklıkla geliyorsunuz? (Tek bir seçeneği işaretleyiniz)

Ankete katılanların verdiği cevaplarda en fazla yüzdeye sahip olan cevap %46,0 ile haftada birkaç kez en ilk sırada yer alırken bu cevabı %18,0 ile iki haftada bir ikinci sırada, %17,0 ile her gün cevabı üçüncü sırada izlemiştir.

Soru 8- Bu alanda ne kadar süre kalıyorsunuz? (Tek bir seçeneği işaretleyiniz)

Anket yapılan kişiden tek seçeneği işaretlemesi istenmiştir. Buna göre alanda 1-2 saat kalan kişiler %63,5; 2-4 saat kalan kişiler %21,0 ve 1 saat kadar kalan kişiler % 15,5'tir.

Soru 9- Bu alana gelmek için daha çok tercih ettiğiniz zaman aralığı hangisidir? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)

Gençlik Parkı'nda anket yapılan kişilerin verdiği cevaplardan tercih edilen zaman dilimleri oranları %54,5 ile öğleden sonra, %35,0 ile akşamüstü, %6,0 ile sabah olduğu tespit edilmiştir.

Soru 10- Bu alana daha çok hangi aylarda gelmeyi tercih ediyorsunuz? (Önem sırasına göre ilk üç seçeneği 1'den 3'e kadar numaralandırarak işaretleyiniz)

Anket yapılan kişilerin parka gelmek için tercih ettikleri ayı sorgulamak amacıyla sorulan soruya önem sırasına göre ilk üç seneği 1'den 3'e kadar işaretlemeleri istenmiştir. Bu doğrultuda alınan cevaplar parka gitmek için en çok tercih edilen birinci ay % 44,5 ile haziran ayı, ikinci sırada %44,5 ile temmuz ayı ve gitmek için en az tercih edilen ay %98 ile kasım-aralık ayları olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Soru 11- Park alanına ne şekilde ulaşıyorsunuz? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)

Kullanıcıların parka gitmek için ulaşım tercihleri %92,0'ı yaya, %0,0'ı bisiklet, %7,5 özel oto, %0,0 minibüs , % 0,5 motosiklet, %0,0 diğer olarak saptanmıştır.

Soru 12- Çocuğunuz parka en çok kiminle gider? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)

Anket yapılan kişiden tek bir seçeneği işaretlemesi istenmiştir. Seçenekler arasında bulunan anne-baba %53,0; nine-dede %24,0; bakıcı %17,5 değerlerini almıştır.

Soru 13- Parkta çocuğunuz oyun alanında oynarken siz zamanınızı nasıl değerlendirirsiniz? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Anket yapılan kişilerden alınan cevaplarda en fazla tercih edilen ilk üç aktivitelerin oranları, çay bahçesinde oturmak %68,0; arkadaşlarımla sohbet etmek %62,5; kitap-dergi okumak%30,0 oldukları tespit edilmiştir.

Gençlik Parkı'nı kullanan kişilerin park yeterliliği-donanımı ve yeterliliğinin araştırıldığı üçüncü bölümde yer alan sorular ve kullanıcıların verdiği cevaplar aşağıdaki gibidir.

BÖLÜM 3

Soru 14- Yaşadığınız semtte sizin bildiğiniz kaç tane park var?

Ankete katılan kişilerden Gençlik Parkı'ndan başka bildikleri parkların öğrenilmesi için sorulan bu soruya en yaygın olarak bilinen ilk iki parkın İsmet Sezgin Parkı %44,5 oranla, ardından Şehitler Parkı %24,0 oranla olduğu saptanmıştır (Tablo 20).

Tablo 20. Halk anketine katılanların bildiği parkların adı

Park Adı	Sayı	Yüzde (%)
İsmet Sezgin Parkı	89	44,5
Şehitler Parkı	48	24,0
Nevzat Biçer Parkı	1	0,5
Gençlik Parkı	5	2,5
Yanıt yok	8	4,0
Selim Kerim Çeri Parkı	1	0,5
İsmet Sezgin Parkı+Kubilay Parkı+ İsmail Kocabaş Parkı	1	0,5
İsmet Sezgin Parkı+ Turistik Park	1	0,5
İsmet Sezgin+ Şehitler Parkı	28	14,0
İsmet Sezgin Parkı+ Nevzat Biçer Parkı	7	3,5
İsmet Sezgin Parkı+ Gençlik Parkı	3	1,5
İsmet Sezgin+ Kubilay Parkı	1	0,5
Şehitler Parkı+ İsmail Kocabaş Parkı	1	0,5
İsmet Sezgin Parkı+ Şehitler Parkı+ İsmail Kocabaş Parkı	1	0,5
İsmet Sezgin Parkı+ Şehitler Parkı+ Nevzat Biçer Parkı	4	2,0
İsmet Sezgin Parkı+ Şehitler Parkı+ Kubilay Parkı	1	0,5

Soru 15- Evinize en yakın parkın ismi nedir?

Ankette evinize en yakın parkın ismi nedir diye parka gelen kişilere sorulmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda en yüksek üç oran Gençlik Parkı %58,0; İsmet Sezgin Parkı %21,5; Şehitler Parkı 18,5 olarak ortaya çıkmıştır (Tablo 21).

Tablo 21. Ankete katılan kişilerin evine en yakın park

Park Adı	Sayı	Yüzde (%)
İsmet Sezgin Parkı	43	21,5
Şehitler Parkı	37	18,5

Tablo 21'in devamı

Nevzat Biçer Parkı	1	0,5
Gençlik Parkı	116	58,0
Turistik Park	1	0,5
Kubilay Parkı	1	0,5
Selim Kerim Çeri Parkı	1	0,5
Yanıt verilmedi	3	1,5

Soru 16- Hangi parka daha sık gidirsiniz? (Tek bir park ismi yazınız)

Yapılan ankette anket yapılan kişilere hangi parka daha sık gittikleri soruldu. Gençlik Parkı %90,0 oranla ilk sırada yer alırken, İsmet Sezgin Parkı %5,5 oranla ikinci, Şehitler Parkı %4,5 oran üçüncü sırada yer almıştır (Tablo 22).

Tablo 22. Anket yapılan kişilerin sık gittiği parkın incelenmesi

Park Adı	Sayı	Yüzde (%)
Gençlik Parkı	180	90,0
İsmet Sezgin Parkı	11	5,5
Şehitler Parkı	9	4,5

Soru 17- Bu parkı seçme nedeniniz nedir? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Yeterli sayıda oturma ve dinlenme alanı bulunması
- Yaşadığınız yere yakın olması
- Parkın bakımlı olması
- Parkın güvenli olması
- Parkın içinde spor alanının olması
- Park içinde yürüyüş yollarının bulunması
- Park içinde gölge oluşturan büyük ağaçların olması
- Park içinde tuvalet bulunması
- Park içinde çay bahçesi ve büfe gibi işletmelerin olması
- Parkın sessiz ve sakin olması
- Parkta çocukların farklı yaş gruplarına göre donanımların olması
- Diğer

Yapılan ankette parka gelen kişilere birden fazla seçeneği işaretleyebileceği Gençlik Parkı'nı seçme sebepleri sorulmuştur. Böylelikle parkın tercih edilmesinde etken olan

faktörler saptanmıştır. Parkın tercih edilme nedenlerinde %50'nin üstünde işaretlenen seçeneklerin oranları; parkın güvenli olması %63,0; parkın bakımlı olması 94,5; yaşadığınız yere yakın olması %86,5; park içinde çay bahçesi ve büfe gibi işletmelerin olması %77,0; yeterli sayıda oturma ve dinlenme alanı bulunması 70,5; park içinde gölge oluşturan büyük ağaçların olması %65,5; parkın sessiz ve sakin olması %51,5 olarak belirlenmiştir. Anket yapılan kişilerin parka gelme nedenleri içinde parkı güvenli bulmaları ilk sırada yer almaktadır. Gençlik Parkı'nın sınır elemanı ile çevrili olması ve farklı rekreasyonların yapılması sebebiyle تنها olmaması parkın güvenliği açısından etken sebepler arasındadır (Tablo 23).

Tablo 23. Anket yapılan kişilerin Gençlik Parkı'nı tercih etme sebepleri

Seçenek	Sayı	Yüzde (%)
Yeterli sayıda oturma ve dinlenme alanı bulunması	141	70,5
Yaşadığınız yere yakın olması	173	86,5
Parkın bakımlı olması	189	94,5
Parkın güvenli olması	126	63,0
Parkın içinde spor alanının olması	71	35,5
Park içinde yürüyüş yollarının bulunması	28	14,0
Park içinde gölge oluşturan büyük ağaçların olması	131	65,5
Park içinde tuvalet bulunması	81	40,5
Park içinde çay bahçesi ve büfe gibi işletmelerin olması	154	77,0
Parkın sessiz ve sakin olması	103	51,5
Parkta çocukların farklı yaş gruplarına göre donanımların olması	63	31,5
Diğer	1	0,5

Soru 18- En sık kullandığımız çocuk parkını göz önüne alarak aşağıdaki cümleleri yanıtlayınız.

Tablo 24. Anket katılımcılarının çocuk oyun alanının güvenliğine dair cevaplarının oranları

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanını yeterince güvenli buluyorum.	Evet	126	63,0
	Kısmen	48	24,0
	Hayır	26	13,0

Gençlik Parkının güvenli olup olmamasına verilen cevapların oranları " evet %63,0; kısmen%24,0; hayır %13,0" olarak ortaya çıkmıştır (Tablo 24).

Tablo 25. Çocuk oyun alanı içinde oturma-dinlenme alanlarının yeterlilik oranları

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı içinde oturma-dinlenme alanları yeterlidir.	Evet	128	64,0
	Kısmen	68	34,0
	Hayır	4	2,0

Ankete katılan kişilere parkta yeterli sayıda oturma ve dinlenme alanını sorulduğunda oranlar "evet %128,0; kısmen %68,0; hayır %2,0" olarak saptanmıştır (Tablo 25).

Tablo 26. Çocuk oyun alanı uzak olduğu için gidemiyorum sorusunun oranları

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı uzak olduğu için gidemiyorum.	Evet	1	0,5
	Kısmen	15	7,5
	Hayır	184	92,0

Gençlik Parkı'na gelen kişilere çocuk oyun alanının uzaklığının parka gelmelerinde ne kadar etkili olduğuna yöneltilen soruda "evet %0,5; kısmen %7,5; hayır %92,0" oranları elde edilmiştir. Gençlik Parkı'na gelen kişilerin parka yakın mesafede oturanların ağırlıkta olduğu saptanmıştır (Tablo 26).

Tablo 27. Çocuk oyun alanının bitkisel elemanlar açısından incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı bitkisel elemanlar açısından oldukça zengindir.	Evet	98	49,0
	Kısmen	78	39,0
	Hayır	24	12,0

Ankete katılanlara çocuk oyun alanının bitkisel elemanlar açısından yeterliliğinin ölçüldüğü soruda "evet %49,0; kısmen %39,0; hayır %12,0" oranları belirlenmiştir (Tablo 27).

Tablo 28. Çocuk oyun alanı çevresindeki trafiğe ait oranlar

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanının çevresinde yoğun trafiğin olması beni rahatsız ediyor.	Evet	39	19,5
	Kısmen	80	40,0
	Hayır	81	41,5

Alınan cevaplardan ankete katılan kişilerin çocuk oyun alanı etrafındaki trafikten yüksek oranda rahatsızlık duymadıkları sonucu elde edilmiştir. Buna göre "evet%19,5; kısmen 40,0; hayır %41,5" oranları elde edilmiştir (Tablo 28).

Tablo 29. Çocuk oyun alanındaki gölge veren elemanların incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında gölge veren elemanlar (pergola, çardak, ağaçlar vb.) yeterlidir.	Evet	108	54,0
	Kısmen	87	43,5
	Hayır	5	2,5

Çocuk oyun alanındaki gölge veren elemanların incelendiğinde "evet %54,0; kısmen %43,5; hayır %2,5" oranları saptanmıştır (Tablo 29).

Tablo 30. Çocuk oyun alanında aydınlatmalar yeterlilik oranları

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında aydınlatmalar yeterlidir.	Evet	123	61,5
	Kısmen	68	34,0
	Hayır	9	4,5

Parka gelen kişilerin genel olarak aydınlatmaların yeterli bulunduğu sonucu elde edilmiş olup oranlar "evet% 61,5; kısmen %34,0; hayır %4,5" olarak elde edilmiştir (Tablo 30).

Tablo 31. Çocuk oyun alanında çöp kutuları yeterlilik oranları

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında çöp kutuları yeterlidir.	Evet	98	49,0
	Kısmen	90	45,0
	Hayır	12	6,0

Gençlik Parkı'nda anket yapılan kişilerin alandaki çöp kutularının yeterli olup olmadığına yönelik verdikleri cevaplarda "evet %49,0; kısmen %45,0; hayır %3,0" oranları elde edilmiştir (Tablo 31).

Tablo 32. Çocuk oyun alanı mahalleimde bulunduğu için kendimi güvende hissediyorum sorusunun incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı mahalleimde bulunduğu için kendimi güvende hissediyorum.	Evet	158	79,0
	Kısmen	34	17,0
	Hayır	8	4,0

Ankete katılan kişilerin oyun alanının ikamet ettikleri mahallede olmasından dolayı kendilerini güvende hissetmelerinin incelemesinde "evet %79,0; kısmen %17,0; hayır %4,0" oranları çıkmıştır (Tablo 32).

Tablo 33. Çocuk oyun alanını çocuğun arkadaşlarından dolayı tercih edilmesinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanını çocuğumun arkadaşlarının kullandığı yer olmasıyla tercih ediyorum.	Evet	172	86,0
	Kısmen	19	9,5
	Hayır	9	4,5

Anket yapılan kişilere Gençlik Parkı'nı tercih etmelerinde çocuğunun arkadaşlarının ne kadar etkili olduğunun saptanmasına yönelik soruda "evet %86,0; kısmen %9,5; hayır %4,5" oranları saptanmıştır (Tablo 33).

Tablo 34. Diğer semtlerdeki çocuk oyun alanlarına duyulan güvenin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanını evime yakınlığı nedeniyle seviyorum ve diğer semtlerdeki çocuk oyun alanlarında kendimi huzursuz hissediyorum.	Evet	94	47,0
	Kısmen	88	44,0
	Hayır	18	9,0

Çocuk oyun alanını evime yakınlığı nedeniyle seviyorum ve diğer semtlerdeki çocuk oyun alanlarında kendimi huzursuz hissediyorum seçeneğine anket yapılan kişilerin verdikleri cevaplardan "evet %47,0; kısmen %44,0; hayır %9,0" oranları belirlenmiştir (Tablo 34).

Tablo 35. Çocuk oyun alanı çevresinde rahatsız edici bir biçimde gürültü ve hava kirliliği, koku vb. olumsuz çevre şartları olduğu için gitmiyorum seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı çevresinde rahatsız edici bir biçimde gürültü ve hava kirliliği, koku vb. olumsuz çevre şartları olduğu için gitmiyorum.	Evet	5	2,5
	Kısmen	16	8,0
	Hayır	179	89,5

Anket yapılan kişilere park çevresinde olumsuz çevre şartlarının kendilerini rahatsız edip etmediğine yönelik soruda "evet %2,5; kısmen %8,0; hayır %89,5" oranları saptanmıştır (Tablo 35).

Tablo 36. Çocuk oyun alanı çocuğumun arkadaş edinmesi ve sosyalleşmesi açısından çok uygun bir alandır seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı çocuğumun arkadaş edinmesi ve sosyalleşmesi açısından çok uygun bir alandır.	Evet	168	84,0
	Kısmen	31	15,5
	Hayır	1	0,5

Çocuk oyun alanı çocuğumun arkadaş edinmesi ve sosyalleşmesi açısından çok uygun bir alandır seçeneğine ankete katılan kişilerin cevaplarından "evet %84,0; kısmen %15,5; hayır % 0,5" oranları belirlenmiştir (Tablo 36).

Tablo 37. Çocuk oyun alanı çok az insan tarafından kullanıldığı için gitmek istemiyorum seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı çok az insan tarafından kullanıldığı için gitmek istemiyorum.	Evet	10	5,0
	Kısmen	11	5,5
	Hayır	179	89,5

Anket yapılan kişilere çocuk oyun alanı çok az insan tarafından kullanıldığı için gitmek istemiyorum seçeneği sorulduğunda "evet %5,0; kısmen % 5,5; hayır % 89,5" oranları saptanmıştır (Tablo 37).

Tablo 38. Çocuk oyun alanı kalabalık olduğu için gidiyorum seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı kalabalık olduğu için gidiyorum.	Evet	144	72,0
	Kısmen	37	18,5
	Hayır	19	9,5

Gençlik Parkı'na gelen kişilere parkın kalabalık olmasının parka gelmelerinde etken olup olmadığına yönelik seçenekten "evet %72,0; kısmen %18,5; hayır %9,5" oranları belirlenmiştir (Tablo 38).

Tablo 39. Çocuk oyun alanının akşam saatlerinde kullanımı güvenlidir seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanının akşam saatlerinde kullanımı güvenlidir.	Evet	162	81,0
	Kısmen	23	11,5
	Hayır	15	7,5

Anket yapılan Gençlik Parkı kullanıcıları parkın akşam saatlerinde güvenilir olup olmadığına verdiği cevaplardan "evet %162, kısmen %11,5; hayır %7,5" oranları saptanmıştır (Tablo 39).

Tablo 40. Çocuk oyun alanını günün belli saatlerinde özellikle çocuklu bayanların kullanması güvenli değildir seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanını günün belli saatlerinde özellikle çocuklu bayanların kullanması güvenli değildir.	Evet	29	14,5
	Kısmen	45	22,5
	Hayır	126	63,0

Çocuk oyun alanını günün belli saatlerinde özellikle çocuklu bayanların kullanması güvenli değildir seçeneğine ankete katılan kişilerin cevaplardan "evet %14,5; kısmen %22,5; hayır %63,0" oranları belirlenmiştir (Tablo 40).

Tablo 41. Çocuk oyun alanında güvenlik görevlisi bulunmaktadır seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında güvenlik görevlisi bulunmaktadır.	Evet	3	1,5
	Kısmen	0	0,0
	Hayır	197	98,5

Ankete katılan kişilere çocuk oyun alanında güvenlik görevlisi bulunmaktadır seçeneği sunulduğunda "evet %1,5; kısmen %0,0; hayır % 98,5" oranı saptanmıştır (Tablo 41).

Tablo 42. Çocuk oyun alanında çocuk oyun aletlerinin yeterliliğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında yeterli çocuk oyun aletleri vardır.	Evet	76	38,0
	Kısmen	90	45,0
	Hayır	34	17,0

Gençlik Parkı'nda bulunan çocuk oyun alanında oyun aletlerinin yeterliliğinin sorgulandığı seçeneğe verilen cevaplara göre "evet %38,0; kısmen %45,0; hayır %17,0" oranları bulunmuştur (Tablo 42).

Tablo 43. Çocuk oyun alanı büyüklüğünün yeterliliğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı yeteri kadar büyük değildir.	Evet	46	23,0
	Kısmen	96	48,0
	Hayır	58	29,0

Ankete katılan kişilerden çocuk oyun alanının büyüklüğünün yeterliliğine dair sunulan seçenek sonucunda "evet %23,0; kısmen %48,0; hayır %29,0" oranları çıkmıştır (Tablo 43).

Tablo 44. Çocukların herhangi bir kaza anında en yakın sağlık birimine ulaşmasının incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocukların herhangi bir kaza anında en yakın sağlık birimine ulaşması oldukça zordur.	Evet	6	3,0
	Kısmen	53	26,5
	Hayır	141	70,5

Çocukların herhangi bir kaza anında en yakın sağlık birimine ulaşmasının zor olup olmadığını inceleyen seçeneğe ankete katılanlar "evet %3,0; kısmen %26,5; hayır %70,5" oranlarında cevap vermişlerdir (Tablo 44).

Tablo 45. Çocuk oyun aletleri bakımsız olup tehlike arz etmektedir seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun aletleri bakımsız olup tehlike arz etmektedir.	Evet	8	4,0
	Kısmen	71	35,5
	Hayır	121	60,5

Ankete katılanlardan oyun aletlerinin bakımsız ve tehlike arz ediyor seçeneğine "evet %4,0; kısmen %35,5; hayır %60,5" oranlarında cevapları tespit edilmiştir (Tablo 45).

Tablo 46. Çocuk oyun alanının çevresinde güvenliği sağlayacak bir biçimde sınır elemanı vardır seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanının çevresinde güvenliği sağlayacak bir biçimde sınır elemanı vardır.	Evet	196	98,0
	Kısmen	2	1,0
	Hayır	2	1,0

Ankete katılanlardan park çevresinde güvenlik için sınır elemanının incelendiği seçenekte "evet %98; kısmen %1; hayır %1" oranları tespit edilmiştir (Tablo 46).

Tablo 47. Çocuk oyun alanının girişi yeterince açık ve belirgindir seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanının girişi yeterince açık ve belirgindir.	Evet	93	46,5
	Kısmen	75	37,5
	Hayır	32	16,0

Çocuk oyun alanı girişinin yeterince açık ve belirginliğinin incelendiği seçenekte "evet %46,5; kısmen %37,5; hayır %16,0" oranları saptanmıştır (Tablo 47).

Tablo 48. Çocuk oyun alanında kullanılan oyun aletlerinin malzemesi çocuk güvenliği açısından uygundur seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında kullanılan oyun aletlerinin malzemesi çocuk güvenliği açısından uygundur.	Evet	64	32,0
	Kısmen	96	48,0
	Hayır	40	20,0

Çocuk oyun aletleri malzemesinin çocukların güvenliği için uygun olup olmadığının incelendiği seçeneğe ankete katılanlar "evet %32,0; kısmen %48,0; hayır %20,0" oranlarında cevap vermişlerdir (Tablo 48).

Tablo 49. Çocuk oyun alanında kullanılan yer kaplama malzemesinin uygunluğunun incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında kullanılan yer kaplama malzemesi uygundur.	Evet	141	70,5
	Kısmen	54	27,0
	Hayır	5	2,5

Ankete katılan kişilere çocuk oyun alanında kullanılan yer malzemesi uygunluğu seçeneği sunulduğunda "evet %70,5; kısmen %27,0; hayır %2,5" oranları belirlenmiştir (Tablo 49).

Tablo 50. Çocuk oyun alanında ve çevresinde yeşil alan yeterliliğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında ve çevresinde yeşil alan yeterlidir.	Evet	62	31,0
	Kısmen	75	37,5
	Hayır	63	31,5

Gençlik Parkı'nda yapılan ankette katılımcıların çocuk oyun alanı ve çevresinde yeşil alanının yeterliliğinin sorgulanmasında "evet %31,0; kısmen %37,5; hayır %31,5" oranları ortaya çıkmıştır (Tablo 50).

Tablo 51. Çocuk oyun alanı çevresinde arabasıyla gelenler için otopark alanının incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı çevresinde arabasıyla gelenler için otopark alanı bulunmaktadır.	Evet	79	39,5
	Kısmen	24	12,0
	Hayır	97	48,5

Gençlik Parkı'na arabasıyla gelenler için otopark alanının sorgulandığı seçeneğe ankete katılanların cevapları "evet %39,5; kısmen %12,0; hayır %48,5" oranında çıkmıştır (Tablo 51).

Tablo 52. Çocuk oyun alanı çevresinde bisiklet parkı bulunmaktadır seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı çevresinde bisiklet parkı bulunmaktadır.	Evet	16	8,0
	Kısmen	24	12,0
	Hayır	160	80,0

Çocuk oyun alanı çevresinde bisiklet parkının bulunmasına ait seçeneğe ankete katılan kişiler "evet %8,0; kısmen %12,0; hayır %80,0" oranında cevap vermişlerdir (Tablo 52).

Tablo 53. Çocuk oyun alanı içinde ve çevresinde bisiklet yolu vardır seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı içinde ve çevresinde bisiklet yolu vardır.	Evet	3	1,5
	Kısmen	4	2,0
	Hayır	193	96,5

Ankete katılan kişilerin çocuk oyun alanı içinde ve çevresinde bisiklet yolu vardır seçeneğine verdiği cevaplarda "evet %1,5; kısmen %2,0; hayır %96,5" oranları bulunmuştur (Tablo 53).

Tablo 54. Çocuk oyun alanında büfe ve çay bahçesi gibi olanaklarının incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanında büfe ve çay bahçesi gibi olanaklar vardır.	Evet	197	98,5
	Kısmen	3	1,5
	Hayır	0	0,0

Çocuk oyun alanında büfe ve çay bahçesi gibi olanakların sunulduğu kişilerin verdiği cevaplardan "evet % 98,5; kısmen %1,5; hayır %0,0" oranları saptanmıştır (Tablo 54).

Tablo 55. Çocuk oyun alanı ve çevresi farklı etkinlikler (kermes, piknik, gösteri vb.) için uygundur seçeneğinin incelenmesi

Seçenek	Cevap	Sayı	Yüzde (%)
Çocuk oyun alanı ve çevresi farklı etkinlikler (kermes, piknik, gösteri vb.) için uygundur.	Evet	143	71,5
	Kısmen	56	28,0
	Hayır	1	0,5

Ankete katılan kişilerden çocuk oyun alanı ve çevresi farklı etkinlikler (kermes, piknik, gösteri vb.) için uygundur seçeneği verildiğinde "evet %71,5; kısmen %28,0; hayır %0,5" oranları belirlenmiştir (Tablo 55).

Yapılan halk ve uzman anketlerinde, yerleşim ölçeğinde (yoğun trafik), donatı ölçeğinde (oyun elemanları malzemesi, oyun alanı zemin malzemesi, aydınlatma elemanı, çöp kutusu, oturma birimleri, gölge elemanı), mekan ölçeğinde (farklı yaş gruplarına oyun imkanı) çalışma alanının algılanabilirliğini, yapısını ve tanınırlılığını, belirlenmiş olan

tanımlayıcı kavramlarla ortak sorular sorulmuştur. Elde edilen verilere göre halk anketine katılan kişiler, yoğun trafiğin alana yakın olmasından %41,5 oranında rahatsız olduğunu, uzman anketine cevap verenler ise yoğun trafiğin olmadığını belirtmiştir. Oyun elemanı malzemesini alanı kullanan kişiler % 48 oranında, uzman kişiler %42 oranında uygun bulmuştur. Alanda yeterli sayıda aydınlatma-oturma-gölge elemanları, çöp kutusu diyen uzman kişilerin oranı %37 olup kullanıcı kişiler yeterli sayıda olduklarını belirtmiştir. Her iki gruptan ankete katılan kişiler alanda farklı yaş grupları için oyun alanı bulunmaktadır yanıtını vermiştir.

4. TARTIŞMA

Çalışma Aydın il ölçeğinde kent metropolitan sahası içinde park alanları, açık yeşil alanlar ve sınırlı büyüklükteki çocuk oyun alanlarının incelenmesi ve bunların içinden çocuk oyun alanları bakımından kenti temsil edecek olan, park alanları ve alanların sahip olduğu olanaklar ölçüsünde kullanım durumu ele alınmıştır. Bütün bu değerlendirmeler sonucunda Aydın kenti Gençlik Parkı seçilerek çalışma gerçekleşmiştir.

Çalışma alanı olarak seçilen Gençlik Parkı Meşrutiyet Mahallesi Gençlik Caddesi'nde bulunmaktadır. Gençlik Parkı 2.109,36m² toplam alana sahip olup alanın 1.657,00m²'si yeşil alandır. Park, Aydın kent merkezine yürüyerek 15 dakikalık bir mesafede bulunmaktadır.

Aydın kentinin her geçen gün azalan açık-yeşil alan sistemi ve bu sistemin bir parçası olan kent parkları yapılaşmaya yenik düşüyor, büyümenin sancılarını yaşıyor ve bu alanları tehdit ediyor. Kentin aldığı göçler plansız yapılaşmayı beraberinde getirmiş ve açık-yeşil alanların amacına uygun kullanımını engellemiş, yerini sanayi, endüstri, yerleşim yerlerine ve yollara bırakmıştır. Gül ve Küçük (2001)'e göre ülkemizdeki hızlı, düzensiz ve çarpık kentleşme eğilimi, ekolojik temele dayanmayan planlama ve uygulamalar, pek çok sorunu da beraberinde getirmekte, insan sağlığını ve yaşam kalitesini ciddi şekilde olumsuz etkilemektedir. Böyle bir yapıya sahip kentler, insanları doğal ortamdaki uzaklaştırmakta, monotonlaştırmakta, fiziksel ve zihinsel açıdan olumsuz etkilemektedir.

Açık-yeşil alanlar, insan ile doğa arasındaki bozulan ilişkiyi dengelemede ve kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir konuma sahiptir. Kentsel mekanda açık ve yeşil alanlar, genelde bir bütünlük içinde yer alır ve birbirini tamamlarlar. Bu nedenle açık-yeşil alanlar, kentin fiziksel yapısını ortaya koyan ve biçimlendiren temel alan kullanımlarından birisi olup diğer alan kullanımlarını bütünleştiren bir denge unsurudur (Gül ve Küçük, 2001). Li vd. (2005)'ne göre açık-yeşil alanın parçası olan yeşil alanlar, kent ekosistemine, kentlerin fiziksel gelişmesine ve günlük kentsel aktivitelere sağladıkları olanaklarla insanlara daha konforlu çevre şartları oluşturmaktadır (Doygün ve İlter, 2007).

Ülkemizde kentsel yeşil alanlara standart getirilmesi amacıyla ilk olarak 6785 sayılı "İmar Kanunu" nun 20.07.1972 tarih ve 1605 sayılı yasa ile değişik 25. maddesi'nde kişi başına minimum 7m² yeşil alan öngörülmüştür. Bu standardın kapsadığı yeşil alanlar,

"İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik" ile "aktif yeşil alan" olarak tanımlanmış ve kapsamı park, çocuk bahçesi ve oyun alanları olarak belirlenmiştir. . 02.09.1999 tarihli "3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler "Tip İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile de kişi başına aktif yeşil alan miktarı, büyük şehir belediyeleri haricinde, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde 10m², bu sınırların dışında 14m² düzeyine çıkarılmıştır (Doygun ve İlter, 2007).

Parkların kente sağladıkları ekonomik, sosyal ve ekolojik yararlarını sıralamak mümkündür. Eşbah (2002)'a göre faydaları bu kadar iyi bilinmesine rağmen bu önemli alanların planlaması ve devamlılığının sağlanmasında en büyük problem belediyelerin bütçe kısıntılarıdır.

Parkların tasarımı ve planlamasında ekolojik kalite unsurlarının göz ardı edilmesi böylesine önemli alanların kent ortamına katkılarını azaltmaktadır. Yapılacak iyileştirmeler sayesinde kentlerde parkların ekolojik kalitelerinin objektif bir değerlendirilmesinin yapılması, mevcut durumun iyileştirilmesi ve ileride kent ortamına habitat değeri yüksek olan açık alanların kazandırılması ile yaşanabilir bir kent ortamı oluşturabilir (Eşbah, 2006).

Ülkemizin 0-17 yaş grubunu içeren çocuk yaş nüfusu 22.838.482'dir. Aydın kenti çocuk nüfusu 77.303'tür (URL-41). Aydın kent nüfusunda kişi başına düşen yeşil alan 5.2 m²'dir. Kentleşmenin artan baskısıyla Aydın Belediyesi doğayı kente taşımak ve insanların rekreasyonel ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla kentte irili ufaklı parklar yapmaktadır (Eşbah, 2006). Aydın kentinde toplam 195 tane park bulunmaktadır ve bu parkların toplam yüz ölçümü 268.490,82 m²'dir. Toplam park alanı çocuk sayısına oranlandığında kentte çocuk başına 3,5 m² oyun alanı düştüğü saptanmıştır. Yapılan araştırmalarda gelişmiş ülkelerde ortalama olarak çocuk başına 5 m² oyun alanı düşerken Aydın kentinde çocuk başına düşen 3,5 m²'lik alanın yetersizliği ortaya çıkmaktadır. Açık-yeşil alanların giderek azalmasının yanında Aydın kent genelinde bulunan parkların tümünde çocuk oyun alanlarının olmamasını dikkate aldığımızda mevcut çocuk oyun alanlarının yeterli büyüklüğe sahip olmadığını ve farklı yaş grubundaki çocuklara yönelik oyun alanlarının ihtiyaca cevap vermediğini söylemek mümkündür.

Yetersiz açık alan-park ve bunun sonucu olarak yetersiz oyun alanları ile bu alanlarda mevcut donatılar düşünüldüğünde Gençlik Parkı da ihtiyaca cevap verebilecek kadar donanıma sahip değildir. Çocuk oyun alanlarının güvenliği açısından önem teşkil

eden güvenlik görevlisi Gençlik Parkı'nda bulunmamaktadır. Alana girişin yeteri kadar vurgulayıcı olmadığı saptanmıştır. Parkta yönlendirici ve bilgi verici levhalar bulunmamaktadır. 3-9 yaş arası çocukların oyun oynadığı alan güneşin direk etkisine maruz kalmakta ve Aydın kentinin iklimsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda oyun alanının sabah ve öğleden sonra saat 15'ten sonra kullanımının tercih edildiği gözlenmiştir. Çocuklar gün içinde istedikleri zaman diliminde oyun oynayamamaktadır. Engelli çocukların oynayabilecekleri alan ve donatı mevcut değildir. Çocukların temizlik ve su içme ihtiyaçlarını karşılayan çeşme alanda bulunmamaktadır. Alanda basketbol sahası ve 3-6 yaş arası çocuklar için oyun alanı bulunmaktadır. Ancak basketbol sahası içinde yetişkinler için konulmuş olan egzersiz aletleri de yer almaktadır. Bu durumun, çocukların oyun oynadıkları sırada egzersiz yapan insanların yaralanmasına sebep olabilmektedir. 0-3 yaş ile 6-12 yaş arası çocukların oyun oynayabilecekleri alan ve donatı bulunmamaktadır. Aydın kent genelinde bisiklet kullanımının yoğun olduğu gözlenmiş ve bu talebi karşılamak için Gençlik Parkı'nda bisiklet yolu ve parkının bulunmadığı saptanmıştır. Çocukların beğenisini kazanan ve ilgisini çeken çiçek tarhlarına alanda yer verilmemiştir. Çocukların doğayı tanıyabilmeleri, doğa olaylarını (yaprak dökümü, çiçeklenme, meyvelenme vb.) fark edebilmelerini sağlayan bitkisel elemanlarla çocukların oyun oynamalarına imkan sağlayan bitkisel tasarımın yapılmadığı belirlenmiştir. Parkın dışında yer alan çöp kutuları park içinde yer alan oturma birimlerine yakın olması sebebiyle burayı kullanan insanların bu durumdan rahatsız olduğu tespit edilmiştir.

Parkın çevresinde bulunan yapıların zemin katları iş yerleri olup üst katlar mesken olarak kullanılmaktadır. Gençlik Parkı'nı dört yönden çevreleyen yollardan Gençlik Caddesi, Aydın kenti içinde yoğun olarak kullanılan caddelerindedir. Parkın yakın çevresinde Şehitler Parkı, Şehit Kubilay Parkı, Şehit İsmail Kocabaş Parkı, İsmet Sezgin Parkı gibi kentte yer alan diğer parkların yanı sıra, Aydın Halk Eğitim ve Akşam Sanat Okulu, Aydın Öğretmen Evi, Aydın Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Aydın Lisesi, Ekrem Çifçi İlkokulu, Gazipaşa Ortaokulu, Aydın Devlet Hastanesi, Adnan Menderes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi gibi önemli kurumlar ile sağlık ve eğitim sektörü başta olmak üzere çeşitli meslek kollarına ait iş yerleri bulunmaktadır.

Dört yönden giriş kapısı olan Gençlik Parkı'nın ana giriş kapısı güney yönündedir. Alanda güvenlik açısından önemli olan aydınlatma elemanları, parkın sınırını oluşturan ferforje ile birlikte uygulanmış beton duvar, tuvalet, çöp kutuları, piknik alanı, yürüyüş yolları, egzersiz aletleri, oturma elemanları, gölge elemanları, oyun elemanları

(tahterevalli, salıncak, oyun kompleksi), basketbol sahası, çay bahçesi, süs havuzu ve yeşil alan yer almaktadır. Aydın kentinde bulunan inceleme yapılan birçok parka göre Gençlik Parkı daha fazla sayı ve türde bitkiye sahiptir. Ulaşımı kolay olan park, kentte bulunan birçok parkta olmayan sınır elemanı ve yeterli sayıda bulunan aydınlatma elemanlarına sahip olması nedeniyle parkın güvenliği sağlanmaktadır. Çocukları oyun oynarken ebeveynlerin zamanlarını değerlendirebilmelerini sağlamaya yönelik olarak parkta, egzersiz aletleri, yürüyüş yolları, piknik alanları, çay bahçesi yer almaktadır. Yeterli donanımına sahip olmasa da diğer birçok parkta olmayan farklı yaş gruplarının oyun oynamalarına imkan vermektedir. Kent merkezine yakın olması ve yeterli sayıda çöp kutusunun bulunması nedeniyle temiz olan alanın yoğun trafiğin olumsuz etkilerine (gürültü, toz, hava kirliliği vb.) diğer parklara göre daha az maruz görüldüğü tespit edilmiştir. Çocuk oyun alanının zemin malzemesizin kauçuk malzeme olması, düşmelerden kaynaklanan yaralanmaların azalmasına sebep olmaktadır. Çocukların oyun esnasında yaralanması sonucunda parka yakın yerde hastanenin olması büyük bir avantaj sağlamıştır.

Kullanıcıların Gençlik Parkından yararlanmada parkın sahip olduğu nitelikler ile özelliklerin yanı sıra çocuk oyun alanları ve yakın çevresinin öneminin saptanmasına yönelik sosyal araştırmalar yapılmış ve bunun için farklı sosyal sınıftan kişilerle anket çalışması yapılmıştır. Anketten elde edilen veriler ışığında parkın olumlu ve olumsuz yönlerinin saptanması sağlanmıştır.

Parkın bitkisel tasarımında bitkilendirme ilke ve öğelerine dikkat edilip edilmediğinin, bitkilerin fonksiyonel özelliklerinden ne derece yararlandığının saptanması, oyun alanının tasarım kriterlerine uygunluğunu tespit amacıyla üç aşamadan oluşan uzman anketi yapılmıştır.

Gençlik Parkının sahip olduğu bütün veriler göz önüne alındığında, kentin hem oyun adası olarak çocukların rekreasyon ihtiyaçlarının hem de kent iklimini iyileştirmeye yönelik ekolojik değer olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Değerlendirme ve yorumlar dikkate alındığında kentin önemli işlevsel bölgesi olacaktır.

5. SONUÇLAR

Bu çalışmanın yapıldığı Aydın ili ülkemizin Ege Bölgesi'nde yer almaktadır. Sanayi ve tarım alanlarında meydana gelen gelişmeler, kentin göç almasına neden olmuş ve Aydın kenti 1990'lardan bugüne hızlı kentleşme sürecine girmiştir. TÜİK verilerine göre 2000 yılında Aydın kent nüfusu 208.341 iken 2014 yılında bu rakam 270.835'e yükselmiştir. Kentte toplam 229 adet park var olup bu parkların 132 tanesinde çocuk oyun alanı bulunmaktadır.

Çalışma Gençlik Parkı'nda gerçekleştirilmiş olup parkın toplam alanı 2.109,36m²'dir. Parkın bakımlı, güvenli ve ulaşımının kolay olması faktörleri alanın kullanıcılar tarafından tercih edilmesinde etkili olurken alanda bulunan çocuk oyun alanlarının farklı yaş gruplarına hitap etmesi ve oyun aletlerinin bakımlı olması alanın cazibesini artıran etkenlerdendir.

Bu çalışmanın en önemli konusu olan çocuk ve çocuğun hayatının en önemli parçası olan oyun araştırılmış, literatür taraması yapılarak çocuk ve çevre ilişkisi, oyunun çocuğun gelişimi üzerindeki etkileri, oyunun sınıflandırılması, çocuk oyun alanlarının sınıflandırılması, çocuk oyun alanlarının tasarım ilkeleri (alanın güvenliği, çocuk oyun alanında olması gereken donatı elemanları, oyun elemanları, çocuk oyun alanlarının bitkisel tasarımı) konuları incelenmiştir.

Çalışma alanı olan Gençlik Parkı'nda yöntem olarak alanın kullanım potansiyeli, alanın sahip olduğu değerler ve sunduğu olanaklar göz önüne alınarak kullanıcı görüşlerinin alındığı, sosyal araştırma yöntemlerinden biri olan anket çalışması yapıldı. Ayrıca alanın sahip olduğu değerler bakımından bilimsel açıdan değerlendiren ve tanımlayan uzman görüşü de dikkate alınarak üç aşamalı uzman anketi de yapıp anketlerin değerlendirmeleri ele alınmıştır.

Ayrıca bu alanın yapılan anketler ve değerlendirmeler sonucu farklı zamanlarda gözlemler yapılarak halkın alanı kullanım amaçları ve yaklaşımları da dikkatle gözlemlenmiştir.

Çalışma alanında yapılan anket değerlendirme çalışmaları sonucunda elde edilen bulgulardan ortaya çıkan uzman ve halk anketleri sonuçları aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

35 uzman kişi ile yapılan anket sonuçları;

- Ankette Gençlik Parkı'nda mevcut bitkilerin tasarım potansiyellerinin incelendiği bitkilerin mekanla olan uyumunun değerlendirme sonuçları; %97,1 biçim-tekrar, %48,6 çizgi-çeşitlilik, %2,9 koram-vurgu olarak saptanmıştır.
- Bitkilerin birbirleri ile olan uyumunun incelendiği kategoriye göre; %85,7 renk-tekrar, %45,7 vurgu-çeşitlilik, %11,4 nokta-denge değerleri elde edilmiştir.
- Araştırma alanında bitkilerin fonksiyonel değerleri incelenmiş ve buna göre mevcut bitkiler için gürültü perdeleyici değildir %71,4; görüntü perdeleyici değildir %42,9; rüzgar perdeleyici değildir % 45,7; kirlilik perdeleyici değildir % 45,7; gölgeleyici özellikte %60; oyun elemanı özelliği yoktur %31,4; güvenlik koridoru niteliğinde değildir %28,6; sınırlayıcı özelliktedir %31,4; alle oluşturumuyor %51,4; bölücü değildir %51,4; mekan oluşturuyor %54,3; psikolojik olumlu etki yapıcıdır %40; estetik-dekoratif amaçlıdır %25,7; doğa ile bütünleştiricidir %60; doğal türlerin devamlılığını sağlıyor %22,9; yağmurdan koruyucu değildir %34,3; yönlendiricidir %40 oranlarında değerler saptanmıştır.
- Gençlik Parkı'nda mevcut oyun alanının tasarım ilkesi açısından değerlendirme sonuçları mekanda farklı oyun imkanı vardır %28,6; alana ulaşım kolaydır %62,9; çocuk oyun alanı güvenlidir %40; oyun alanı malzeme tercihi doğrudur %42,9; oyun alanı zemin malzeme tercihi doğrudur %48,6; mekanda yeteri kadar aydınlatma-oturma-gölge elemanları, çöp kutusu yoktur %37,1; alan yoğun trafikten uzaktır %40; alan bakımlıdır %34,3 olarak saptanmıştır.
- Anketin son aşamasını oluşturan bitkilerin semantik özelliklerinin araştırıldığı bölüm sonuçlarının ortalama değerleri; sıkıcı 2,6; monoton 2,51; yoğun 3,11; uyumsuz 2,08; düzensiz 2,14; asimetrik 2,65; bakımlı 3,17; sistemsiz 2,54; karmaşık 3,11; sıradan 2,02; sürekli 3,02; doğal 3,57 değerleri kaydedilmiştir.

Halk anketi ele alındığında ortaya çıkan sonuçlar;

- Alana gelen 200 kişi ile anket yapılmış olup, katılımcılardan bayanların oranı %72,5 ; bayların oranı %27,5'tir.
- Alana gelen kullanıcıların %6'sı 15-25 yaş, %38,5'i 26-35 yaş, %35,5'i 36-45 yaş, % 14'ü 46-55 yaş ve %6'sı 56-65 yaş oluşturmaktadır.
- Alana gelen kişilerin %47,5'i ev hanımı, %32'si memur, %3,5'i işçi ve %17'si diğer meslek gruplarından olarak tespit edilmiştir.

- Alana gelen kullanıcılar gelme sıklıklarını belirtmiştir. %17'si her gün gelen, %15'i her hafta sonu gelen, %46'sı haftada birkaç kez gelen, %18'i iki haftada bir gelen ve %1'i üç ayda bir gelen olarak kaydedilmiştir.
- Gençlik Parkı'na gelen kişilerin parkta kalma süreleri %15,5'i 1 saat kadar, %63,5'i 1-2 saat, %21'i 2-4 saat parkta zaman geçirmektedir.
- Parka gelen kişilerin buraya gelmek için daha çok tercih ettikleri zaman aralığı %6'sı sabah, %54,5'i öğleden sonra, %35'i akşamüstü, %4,5'i akşam saatleri olarak saptanmıştır.
- Alana gelen kişilerden önem sırasına göre 1'den 3'e kadar alana gelmeyi tercih ettikleri ayları işaretlemeleri istendiğinde en çok tercih edilen ayın %42,5 ile haziran ikinci sırada %42,5 ile temmuz ve gelmek için en az tercih edilen ayın %38,5 ile ağustos ayı olduğu belirlenmiştir.
- Kullanıcıların parka gelmek için ulaşım olarak %92'sinin yaya, %7,5'inin özel oto ve %0,5'inin motosikletle geldikleri saptanmıştır.
- Gelen kişilere çocukları oyun oynadığında parkta nasıl zaman geçirdiklerini birden fazla seçeneği işaretlemeleri istenerek sorulduğunda %9'u yürüyüş ve koşu yapmak, %62,5'i arkadaşlarıyla sohbet etmek, %28,5'i parkın spor alanında egzersiz yapmak, %68'i çay bahçesinde oturmak, %30'u kitap-dergi okumak, %1'i köpek gezdirmek ve %27,5'i diğer olarak belirtmiştir.
- Gençlik Parkı'na gelen kişilere yaşadıkları semtte bildikleri diğer parkları yazmaları istenmiş %44,5'i İsmet Sezgin Parkı'nı, %24'ü Şehitler Parkını yazmıştır.
- Katılımcılardan evlerine en yakın parkı yazmaları istendiğinde %58'inin Gençlik Parkı'nı, %21,5'inin İsmet Sezgin Parkı'nı ve %18,5'inin Şehitler Parkı'nı yazdıkları tespit edilmiştir.
- En sık gittiğiniz parkı yazmaları istenen katılımcıların cevapları %90 ile Gençlik Parkı, %5,5 ile İsmet Sezgin Parkı, %4,5 ile Şehitler Parkı olmuştur.
- Katılımcıların parka geliş nedenlerini birden fazla seçeneği işaretleyerek cevaplamaları istendiğinde verdikleri cevaplar; %63'ü parkı güvenli olması, %94,5'i bakımlı olması, %86,5'i yaşadığım yere yakın, %77'si park içinde çay bahçesi ve büfenin olması, %65,5'i park içinde gölge oluşturan büyük ağaçların olması seçeneklerini tercih etmişlerdir.

- Gençlik Parkı'na gelen kişilerin yeterli sayıda aydınlatma var mı sorusuna verdikleri cevap; %61,5'i evet, %34'ü kısmen ve % 4,5'i hayırdır.
- Çocuk oyun alanında yeterli sayıda çocuk oyun aleti vardır seçeneğine katılımcıların %38'inin evet, %45'inin kısmen, %17'sinin hayır cevaplarını verdikleri saptanmıştır.
- Parka gelen kişilerden çocuk oyun alanının büyüklüğünün yeterliliği sorulduğu soruya verdikleri cevaplarda %23'ü evet, %48'i kısmen, %29'u hayır yanıtını vermiştir.
- Kullanıcıların çocuk oyun alanında kullanılan zemin malzemesinin uygulduğu sorulduğunda %70,5'inin evet, %27'sinin kısmen, %2,5'inin hayır cevaplarını verdiği saptanmıştır.

Çocuk oyun alanları kentin sadece bir oyun adası olmasının ötesinde kentin iklimini iyileştirici ve kent ekolojisini yenileyen kentsel yeşil alanlarla bütünleşik, önemli bir açık alan sistemidir. Kente kattığı bu önemli olumlu özelliklere sahip olan çocuk oyun alanları; çocukların fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerini sağlayacak biçimde ele alınması gereken kentsel işlev adalarıdır.

6. ÖNERİLER

Aydın ilinde, sosyo-ekonomik nedenlerle, dışarıdan sürekli olarak göç almasından dolayı şehirleşme oranı artmakta ve buna bağlı olarak yeşil alanlar azalmaktadır (URL-32). Artan gecekondulu mahalleleri ve dolayısıyla kentsel yayılma olgusu, tarım arazilerinin amaç dışı kullanılmasına sebep olmaktadır. Aydın ilinde tarım arazilerinin bir bölümü sanayi kuruluşlarına, çeşitli devlet kurumlarına ve yerleşim yerlerine tahsis edilmiştir (URL-32).

1990'lı yıllardan sonra Aydın kentinde sanayi ve hizmet sektöründe meydana gelen ilerlemeler kente göçü artırmıştır. Artan nüfus doğayı kente taşımayı ve insanların rekreasyon ihtiyaçlarına cevap vermek için irili ufaklı birçok parkın yapılmasını beraberinde getirmiştir. 2004 yılında 143 olan park sayısı yapılan yeni parklarla artmaya devam etmektedir (Eşbah, 2006).

Kentte yapılan park alanları herhangi bir plan olmadan, sanayi, yol ve mesken alanlarından arta kalan yerlere yapıldığından tesadüfi, arsa artığı alanlardır. Planlı olarak yapılmayan parklar, gelişigüzel yapıldıktan sonra etkili bir yönetime sahip olmadan kaderine terk edildiği için zamanla tercih edilmeyen, kullanılmayan, atıl bir mekana dönüşmüştür.

Aydın kent bütünü için kentin açık alan sistemi ve inşasına yönelik projeksiyonların ve çalışmaların yapılması gerekli olup sorun çok boyutludur. Öncelikle kentin master planı yapılmalı ve yeşil alt yapı, ulaşım planları yanı sıra, koruma (doğal ve kültürel) planları da imar planları yanında yapılmalıdır. Özellikle kentin yeşil ağ sistemini geliştirmeye yönelik olarak kentin iklimlendirilmiş özel alanlarında (kent ormanı, botanik bahçesi, yeşil yol, yeşil kuşak bölgeleri), oyun adaları ve rekreasyonel olanak yaratılmalı ve bu toplumun her kesimine yönelik şekilde (yaşlılar, engelliler, çocuklar) ele alınmalıdır.

Ayrıca tüm bu bahsedilenlerin ışığı altında mevcut park alanıyla yakın çevresinin de kentin yeşil ağ sisteminin bir parçası olarak ele alınarak değerlendirilmesi ve bütünleşik bir yapı içinde olması gerekmektedir.

Gençlik Parkı'nın ve içinde barındırdığı çocuk oyun alanının daha iyi hizmet verebilmesi için yapılması gerekenler bulunmaktadır. bunları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Yerel yönetimlerce Parkın güvenliği sağlanmalıdır.

- Alanın giriş kapıları daha vurgulayıcı nitelikte olmalıdır.
- Alanda yönlendirici ve bilgilendirici levhalar yer almalıdır.
- Çocukların dikkatini çekecek, çevre temizliğini öğretmek ve özendirmek amacıyla çöp kutuları, çocukların seveceği renklerde (kırmızı, sarı, mavi gibi) ve hayvanları tanımlarını sağlayacak şekilde hayvan figürlü olmalıdır.
- Çocuk oyun alanını güneşin etkisinden koruma ve alanı gölgelendirme amaçlı olarak yakın çevresine gölge özelliği yüksek olan ağaçlar dikilmelidir.
- Park çevresini sınırlandıran beton duvarın yeşil elemanlarla desteklenmesi ve yer yer çocukların duvarı boyamalarına imkan sağlayarak farklı oyun elemanı elde edilebilir.
- Çocukların mevsim geçişlerini hissettiren bitkilendirme ile onların beğenisini kazanan çiçek tarhları yapılmalıdır.
- Gençlik Parkı'na gelen çocukların bitkilerin oyun oynama potansiyelinden faydalanabilmelerini sağlayacak bitkilendirme yapılmalıdır.
- 0-3 yaş, 6-12 yaş ve engelli çocuklar için oyun alanları oluşturulmalı, doğal oyun imkanları artırılarak çocukların psiko-motor gelişimlerini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.
- Parkta oyun oynayan çocukların küçük çaplı yaralanmalarında müdahale edebilmek için ilk yardım ünitesi bulundurulmalıdır.
- Çocukların su içme ve temizlik ihtiyaçları için çeşme yapılmalıdır.
- Alana gelen ebeveynlerin spor yapmaları için konulan egzersiz aletlerinin basketbol sahası içinden çıkarılması ve bu aletler için ayrı bir mekan oluşturulmalıdır.
- Sık sık oyun elemanlarının bakımı yapılmalı, mevcut ve olabilecek paslanma, kırılma, bağlantı yerlerinin bozulması durumlarında hemen müdahale edilerek zararlar ve olabilecek oyun kazalar en aza indirgenmelidir.
- Sadece çocuklar için değil farklı yaşta insanları karşılayacak, eğitimlerine yardımcı olacak, sosyalleşmelerini sağlayacak eğitim hizmetleri (resim, heykel, ebru kursları vb.) verilebilir.
- Oyun alanlarının en önemli kullanıcısı olan çocukların istekleri ve ilgilerine yönelik uygulanan parklar çocukların zevkle zaman geçirmek isteyeceği alanlar olacaktır. Yapılan çalışmada ebeveynlerin ve uzman kişilerin görüşleri

alınmıştır. Alanı en çok kullanan çocukların görüşlerinin alınmaması eksiklik olup ileride yapılacak olan çalışmada çocukların görüşlerine de yer verilecektir.

7. KAYNAKLAR

- Acar, H., 2003. Çocuk Oyun Alanlarında Kullanıcıların Bitki Tercihlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Trabzon Kenti Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Akkülâh, A.T., 2008. Oyun Alanları Güvenlik Standartlarının Araştırılması ve Nenehatun Parkı Örneğinde İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Aksoy, Y., Çocuk Oyun Alanları Üzerine Bir Araştırma, İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon İlleri Örneği http://fbd.aydin.edu.tr/makaleler/ciltysayiy/yildiz_aksoy.pdf, 10 Ocak 2014
- Anonim, 2011. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Gelişim Alanları Dersi, Ankara
- Arnold, S., pathways to family wellness: http://www.pathwaystofamilywellness.org/component/option,com_crossjoomlaarticlemanager/Itemid,625/aid,1153/view,crossjoomlaarticlemanager/, Child Playgrounds 24-Eylül-2013
- Ayan, S. ve Memiş, Uğur A., 2012. Erken Çocukluk Döneminde Oyun, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, Konya, 10, 2, 143-149.
- Aydiner, M., 2010. Manisa Kent Merkezi ve Yakın Çevresinin Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Azazi, S., 2003. Her Yönü ile Aydın İli, 2. Baskı, 2-3, Erdem Ofset, Aydın.
- Azlina, W. ve Zulkiflee A.S., 2012. A Pilot Study: The Impact of outdoor Play Spaces on Kindergarten Children, SciVerse ScienceDirect Procedia-Social and Behavioral Sciences, 38,275-283.
- Bal, A., 2005. Zonguldak Kenti Yeşil Alan Sistemindeki Çocuk Oyun Alanlarının Durumunun Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Bates, B. ve Stone, M.R., 2014. Measures of outdoor play and independent mobility in children and youth: A methodological review, Journal of science and medicine in sport, 18,545-552.
- Bozkaya, J., 1992. Çocuğun Oyun Mekanları İçin Olanakların Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Brody, J.E., world-playground: Playground Injuries <http://www.world-playground.com/PersonalHealth.htm>, 25 Eylül 2013
- Bulut, Z ve Kılıçaslan, Ç., 2009. Çocuğa Özgüven Kazandırmada Önemli Bir İlke; Çocuk Oyun Alanlarında Güvenlik, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Artvin, 10,1,81-90.
- Bulut, Z. ve Yılmaz, S., 2008. Permaculture Playgrounds as a New Design Approach for Sustainable Society, International Journal of Natural and Engineering Sciences,1,2, 35-40.
- Casby, M.W., 2003. The Development of Play in Infants, Toddlers, and Young Children, Communication Disorders Quarterly, 24,4,163-174 , Michigan, USA.
- Cohen, U., Hill, A. B., Lane, C. G., McGinty, T. ve Moore, G.T., School of Architecture & Urban Planing, Recommendations for Child Play Areas, http://dc.uwm.edu/caupr_mono/34/ , 10 Ocak 2014
- Demirel, Ö. 2001. Pagano Hayvanat Bahçesi, Phoenix, Arizona, USA.
- Deniz, B., 2005. Kentsel alan kullanımlarındaki dönüşümlerin peyzaj strüktür indeksleriyle irdelenmesi ve kent planlama çalışmalarını yönlendirmede değerlendirilmesi: Aydın kenti örneği, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Doygun, H. ve İlter, A. A., 2007. Kahramanmaraş Kentinde Mevcut ve Öngörülen Aktif Yeşil Alan Yeterliliğinin İncelenmesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Çev-Kor Dergisi, 17,65, 21-27.
- Durualp, E., 2009. Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Uyum ve Becerilerine Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi: Çankırı Örneği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Elinç, H., 2011. Görsel Kalite Değerlendirmesi Yöntemi ile Antalya İli Alanya İlçesindeki Abdurrahman Alaettinoğlu ve Alanya Belediye Başkanları Kent Parklarının İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ergün, M., 1980. Oyun ve Çocuk Üzerine-I, Milli Eğitim 1,1, 102-119.
- Erşan, Ş., 2006. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Grubundaki Çocukların Oyun ve Çalışma (İş) ile İlgili Algularının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Esen, M. A., 2008. Geleneksel Çocuk Oyunlarının Değeri ve Unutulmaya Yüz Tutmuş Ahıska Oyunları, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Bursa, 21, 2, 357-367.

- Eşbah, H., 2006. Aydın'da Kent Parklarının Bazı Ekolojik Kalite Kriterleri Yönünden İrdelenmesi, *Çev-Kor Ekoloji Dergisi*, 58, 42-48.
- Fjortoft, I ve Sageie, J., 2000. The Naturel Environment As a Playground For Children Landscape Description And Analyses of a Naturel Playscape, *Landscape and Urban Planing*, Norveç, 48, 83-97.
- Gelişli, Y. ve Yazıcı, E., 2015. A Study into Traditional Child Games Played In Konya Region In Terms Of Development Fields of Children, *ScienceDirect Procedia Social and Behavioral Sciences*, 197,1859-1865.
- Genç, F.N., 2014. 6360 Sayılı Kanun ve Aydın'a Etkileri, *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Aydın, 1, 1-29.
- Genç, F.N., Özgür, H., 2009. Orta Ölçekli Kentsel Alanların Yönetimi: Aydın Merkez İlçe ve Kuşadası-Söke Örnekleri, *TODAİE-4 Yerel Yönetimler Sempozyumu*, 19-20 Ekim, Ankara, *Bildiriler Kitabı*: 289-300.
- Gül, A. ve Küçük, V., 2001. Kentsel Açık Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İncelenmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri:A, 2, 27-48.
- Güneş, G., 2010. Taşradan Meşrutiyete Bakış: 2. Meşrutiyet Döneminde Aydın Sancağı, *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 3, 5-44.
- Kalaycı, M., 2010. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, 5. Baskı, Editör; Doç. Dr. Şeref Kalaycı, Asil Yayın Dağıtım LTD. ŞTİ., Baskı ve Cilt: Öz Baran Ofset, ISBN: 975-9091-14-3, Ankara, 426 s.
- Karavaş, B., 2006. Kentsel Dokuda Bitkisel Tasarımında Yapılan Yanlışlıkların Belirlenmesi "Trabzon Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Koçan, N., 2012. Çocuk Oyun Alanlarının Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma: Uşak Kenti Kemalöz Mahallesi Örneği, *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Kayseri, 28, 4, 315-321.
- Koçkar, M. Tekin., Girmen, P., Anılan, H. ve Öztürk, A., *Geleneksel Çocuk Oyunlarının Eğitimsel Değeri*, www.scribd.com/doc/59781943/ 31 Ekim 2013
- Min, B. ve Lee, J., 2006. Children's Neighborhood Place as A Psychological and Behavioral Domain, *Journal of Environmental Psychology*, 26, 51-71.
- Moore, R. C., 1993. *Plants For Play*, Mig Co., California, USA.
- Motataianu, I. R. 2015. Parent-Child Connection-Emotional Synchronization and Playing; A Possible Model to Combat The Child's Unsafe Attachment, *ScienceDirect Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 180, 1178-1183.

- Özer, A., Gürkan, A.C. ve Ramazanoğlu, M.O., 2006. Oyunun Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları.
- Özgüner, H. ve Şahin, C., 2009. Isparta Kent Merkezindeki Çocuk Oyun Alanlarının Mevcut Durumu ve Çocukların Bu Alanlara Karşı Davranış Biçimleri, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Isparta, 1.
- Özyürek, M., 1981. Çocuğun okul ve Aile Çevresinde Yaşam Boyu Süreci Olarak Oyun, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 13.
- Pepe, K. ve Kırçık, Ş. K., 2005. Burdur İli Belediye Sınırları İçindeki Çocuk Oyun Alanları ve Parklarının Donanım Çeşitliliğinin Araştırılması, 1. Burdur Sempozyumu, 16-19 Kasım, Burdur, Bildiriler Kitabı: 1442-1445.
- Razon, N., 1985. Okul Öncesinde Oyunun , Oyunda Yetişkinin İşlevi, Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri Dergisi, İstanbul, 2-3.
- Robinson, N., 2004. Planting Design Handbook Second Edition, Gower House Croft Road Aldershot Hants GU11 3HR, England.
- Sensoy, S., Demircan, M., Ulupınar, Y. ve Balta, İ., Türkiye İklimi http://mgm.gov.tr/FILES/iklim/turkiye_iklimi.pdf , 15 Mart 2015.
- Sivri, H., 1993. Fiziksel ve Mekansal Çevrenin Çocuk Davranışına ve Gelişimine Etkileri Çocuk İçin Oluşturulacak Çevrelerde Tasarım Verilerinin Saptanması, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Stoecklin, V. L., Ed, M., Creating Playgrounds Kids Love, <http://www.whitehutchinson.com/children/articles/playgrndkidslove.shtml>, 12 Aralık 2013.
- Şenol, S., TR.NET SAĞLIK: Çocuk ve Oyun, http://www.tr-net.net.tr/saglik/cocuk_sagligi_cocuk_ve_oyun.shtml, 18- Eylül-2013.
- Tanrıverdi, F., 1975. Peyzaj Mimarisi Bahçe Santının Temel Prensipleri ve Uygulama Metodları, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Erzurum, 196.
- Taşer, N., 2011. Başak Matbaacılık ve Tanıtım Hiz. Ltd. Şti., Ankara, 2-4.
- Tekkaya, E., 2001. Tasarlanmış Çocuk Hakları: Ankara Çocuk Oyun Alanları, Milli Eğitim Dergisi, Ankara, 151.
- Topaloğlu, G. ve Gördesli, M.A., 2012. Oyun ve Oyuncak Seçimi, Anne-Baba, Veli Aile Eğitimi ve Rehberliği 0-18 Yaş Grubu Gelişim Rehberi, Kadıköy İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü , İstanbul, 32.
- Turgut, H. ve Yılmaz, S., 2010. Ekolojik Temelli Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması, 3. Uluslar arası Karadeniz Ormancılık Kongresi, Artvin, 4, 1618-1630.

- Türkan, E. E. ve Önder. S., 2011. Balıkesir Kenti Çocuk Oyun Alanlarının İrdelenmesi, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, Tekirdağ, 8, 3.
- Uğur, A., 2003. Aydın Şehrinin Kuruluşu ve Gelişme Evreleri, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafi Bilimler Dergisi, Ankara, 1,2, 41-46.
- Uluğ, H., 2007. Kuzey Adana'daki Çocuk Oyun Alanlarının Bitki Seçimi Yönünden İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Ünal, M., 2009. Çocuk Gelişiminde Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 2, 95-109.
- Yıldızcı, A. C., 1988. Bitkisel Tasarım, Sayfa:58, Atlas Ofset, İstanbul.
- Yılmaz, R., 2006. Tekirdağ Halkının Tasarım Bitkilerine Olan Talebinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, Tekirdağ, 3, 1.
- Yılmaz, S., 2008. Hayvanat Bahçesi Sergi Alanlarındaki Genişlik Etkisinin Arttırılmasına Yönelik Algısal Yanılsamalara Dayalı Bir Tasarım Yaklaşımı, Doktora Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Yılmaz, S. ve Bulut, Z., 2002. Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanları Planlama ve Tasarım İlkeleri, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Erzurum, 33, 3, 345-351.
- Yılmaz, S. ve Bulut Z., 2003. Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi: Erzurum Örneği, Milli Eğitim Dergisi, Ankara, 158.
- Yılmaz, S. ve Bulut, Z., 2007. Analysis of user's characteristics of three different playgrounds in districts with different socio-economical conditions, Science Direct Building and Environment, 42, 10.
- Yücel, G. F., 2006. Kamusal Açık Mekanlarda Donatı Elemanlarının Kullanımı, Egemimarlık, İzmir, 59, 4, 26-29.
- Yücel, G. F., 2007. Park Alanlarında Kullanıcı memnuniyeti Açısından Bakımın Önemi, Megaron Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi, İstanbul, 2, 3.
- White, R. ve Stoecklin, V., Children's Outdoor Play & Learning Environments: Returning to Nature <http://www.childrennatureandyou.org/Children%27s%20Outdoor%20Play%20White%20&%20Stoecklin.pdf> 10-Aralık-2013
- URL-1, <http://fwmail.net/ilginc/ilginc-oyun-alanlari>, 15-Eylül-2015
- URL-2, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&path=36&product_id=61, 13- Eylül-2015

- URL-3, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&path=36&product_id=63, 13-Eylül-2015
- URL-4, <http://v3.arkitera.com/h46060-tasarlamanin-baslangici-cocuk-olup-ynamaktir.html>, 15-Eylül-2015
- URL-5, <http://www.izafet.net/threads/engelli-cocuklar-icin-oyun-alani.706584/>, 15-Eylül-2015
- URL-6, <http://www.nazilliadalet.org/aydin/kusadasi-belediyesinden-engelli-cocuklar-icin-ozel-oyun-parki-h1209154.html>
- URL-7, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&path=40&product_id=134 , 14-Eylül-2015
- URL-8, <http://www.sinerkaucukzemin.com/siner-content/uploads/Kagithane-Belediyesi-Mesire-Alani-Kaucuk-Zemin-Kaplama-Cocuk-Oyun-Parki-Genel-Gorunus.jpg>, 13-Eylül-2015
- URL-9, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&product_id=823 , 13-Eylül-2015
- URL-10, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&path=67&product_id=824, 02- Ekim-2015
- URL-11, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&path=73&product_id=1010, 02-Ekim-2015
- URL-12, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&path=73&product_id=1009, 02-Ekim-2015
- URL-13, https://www.tekzen.com.tr/kopek_figurlu_saksi_/2160362 , 13-Eylül-2015
- URL-14, https://www.tekzen.com.tr/civciv_figurlu_saksi_/2160365, 02-Ekim-2015
- URL-15, https://www.tekzen.com.tr/panali_figurlu_kutuk_saksi_/2183236, 02-Ekim-2015
- URL-16, <http://sennurundenemetahtasi.blogcu.com/ilginc-kus-evi-modelleri/11321913>, 13-Eylül-2015
- URL-17, <http://maisonfrancaise.com.tr/alisveris/3041.html> , 13-Eylül-2015
- URL-18, <http://anaokulupark.com/daire-kum-havuzu> , 02-Ekim-2015
- URL-19, <http://anaokulupark.com/ucan-daire-kum-havuzu> , 02-Ekim-2015
- URL-20, http://www.turuncukentmobilyalari.com/index.php?route=product/product&path=61&product_id=333 , 02-Ekim-2015

- URL -21, http://cocukoyungruplari.org/oyun_grubu_elemanlari_184, 02-Ekim-2015
- URL-22, <http://www.parkbahceheykelleri.com/park-bahce-oyun-gruplari/temel-reis-salingac>, 02-Ekim-2015
- URL-23, <http://www.parkbahceheykelleri.com/park-bahce-oyun-gruplari/muz-kaydirak>, 02-Ekim-2015
- URL-24, <http://www.parkbahceheykelleri.com/park-bahce-oyun-gruplari/zurafa-oyun-grubu>, 02-Ekim-2015
- URL-25, <http://www.hurriyet.com.tr/ege/28090673.asp>, 02-Ekim-2015
- URL-26, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&path=55&product_id=388, 14-Eylül-2015
- URL-27, http://istanbuloyuncak.com/index/index.php?route=product/product&path=55&product_id=401, 14-Eylül-2015
- URL-28, <http://www.globalpark.com.tr/urun/diktortgen-trambolin/>, 02-Ekim-2015
- URL-29, <http://www.aydin.pol.tr/Sayfalar/ilimiz.aspx> , 11-Ekim-2015
- URL-30, <http://galeri.uludagsozluk.com/r/tralleis-252734/>, 11-Ekim-2015
- URL-31, <http://www.geziko.com/blog/turkiyede-gorulmesi-gereken-20-antik-kent/>. 11-Ekim-2015
- URL-32, www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/Aydin_icdr2012.pdf , 28-Mart -2015 (Bulgular 1 deki URL3)
- URL-33, https://tr.wikipedia.org/wiki/Ayd%C4%B1n%27da_2009_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri , 11-Ekim-2015
- URL-34, www.geka.org.tr/yukleme/planlama/Strateji%20Dökümanları/Aydın%202023%20Planı%20Taslak.pdf, 20-Ağustos-2015
- URL-35, <http://www.nufusu.com/il/aydin-nufusu>, 29- Mart-2015
- URL-36, <http://www.mgm.gov.tr/iklim/iklim-siniflandirmalari.aspx?m=AYDIN>, 11-Ekim-2015
- URL- 37, <https://kroplarosy.wordpress.com/2012/03/10/kilitli-parke-tasi-sorunsali/>, 4-Kasım-2015
- URL-38, http://www.fiskiyece.com/products/13/%EF%BF%BDocuk-su-oyunu-alanlari_14.html, 4-Kasım-2015

URL-39, <http://pellinilandscape.blogspot.com.tr/2013/12/cocuk-oyun-eleman-demek-macera-demek.html>, 4-Kasım-2015

URL-40, <http://www.epotek.com.tr/?s=uygulamalar>, 4-Kasım-2015

URL-41, TÜİK, 08-Eylül-2015

8. EKLER

Ek 1. Uzman Anketi

ALAN ADI: GENÇLİK PARKI

TASARIM POTANSİYELLERİ

Bitkilerin Mekanla Olan Uyumunu

Bitkilerin Birbirleri ile Olan Uyumunu

T.İlkeleri T.Ögeleri	Tk	Rt.	Kn.	Ha.	Çş.	Dğ.	Eg.	Vr.	Dn.	Pr.	Br.	T.İlkeleri T.Ögeleri	Tk	Rt.	Kn.	Ha.	Çş.	Dğ.	Eg.	Vr.	Dn.	Pr.	Br.
Biçim												Biçim											
Çizgi												Çizgi											
Renk												Renk											
Ölçü												Ölçü											
Doku												Doku											
Tekrar												Tekrar											
Denge												Denge											
Vurgu												Vurgu											
Çeşitlilik												Çeşitlilik											
Zıtlık ve												Zıtlık ve											
Uygunluk												Uygunluk											
Koram												Koram											
Nokta												Nokta											

Tk: Tekrar, Rt: Ritim, Kn: Kontrast, Ha: Harmoni, Çş: Çeşitlilik, Dğ: Değişkenlik, Eg: Egemenlik, Vr: Vurgu, Dn: Denge, Pr: Proporsiyon, Br: Birlik

Ek 1'in devamı

Bitkilerin Fonksiyonel Özellikleri					
	KKa	Ka	FY	K	KK
Gürültü Perdeleyici					
Görüntü Perdeleyici					
Rüzgar Perdeleyici					
Kirlilik Perdeleyici					
Gölgeleyici					
Oyun Elemanı					
Güvenlik Koridoru					
Sınırlayıcı					
Alle					
Bölücü					
Mekan Oluşturucu					
Psikolojik Olumlu Etki Yapıcı					
Estetik-Dekoratif (yaprak,çiçek vb.)					
Doğa ile Bütünleştirici					
Doğal Türlerin Devamlılığını Sağlama					
Yağmurdan Koruyucu					
Yönlendirici					
Oyun Alanı Tasarım İlkeleri					
Mekanda farklı oyun imkanı vardır					
Alana ulaşım kolaydır					
Çocuk oyun alanı güvenlidir					
Oyun elemanı malzeme tercihi doğrudur					
Oyun alanı zemin malz. tercihi doğrudur					
Mekanda yeterli sayıda aydınlatma, çöp kutusu, oturma ve gölge elemanı vardır					
Alan yoğun trafikten uzaktır					
Alan bakımlıdır					

Ek 1'in devamı

Bitkilerin Semantik Özellikleri						
Sıfatlar	KKa	Ka	FY	K	KK	Sıfatlar
Sıkıcı						İlginç
Monoton						Hareketli
Seyrek						Yoğun
Uyumsuz						Uyumlu
Düzensiz						Düzenli
Asimetrik						Simetrik
Bakımsız						Bakımlı
Sistemsiz						Sistemli
Sade						Karmaşık
Sıradan						Sıradışı
Süreksiz						Sürekli
Yapay						Doğal

Ek 2. Halk Anketi**ANKET FORMU**

Bu anket çalışması Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim dalında yapılan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Anketin doldurulmasında kimlik belirtilmeyecek ve bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Anket, çocuk oyun alanlarındaki çocuklar ve anne-babaları ile yürütülmüştür. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Anket No:**Park Adı:**
...../...../201...**Anketin yapıldığı Tarih:****BÖLÜM 1 (Sosyo-Ekonomik Durum)**

- 1- Yaşınız: ..... 4- Eğitim durumunuz: .....
- 2- Cinsiyetiniz: ..... 5- Gelir düzeyiniz: .....
- 3- Mesleğiniz: ..... 6- Hangi semtte oturuyorsunuz?:.....

BÖLÜM 2 (Park Kullanımı)

7- Parka hangi sıklıkla geliyorsunuz? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)

- ( ) Her gün ( ) İki haftada bir
- ( ) Her hafta sonu ( ) Ayda bir
- ( ) Haftada birkaç kez ( ) Üç ayda bir ya da daha nadir

8- Bu alanda ne kadar süre kalıyorsunuz? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)

- ( ) 1 saat kadar ( ) 4-6 saat
- ( ) 1-2 saat ( ) Tam gün
- ( ) 2-4 saat

Ek 2'nin devamı

9- Bu alana gelmek için daha çok tercih ettiğiniz zaman aralığı hangisidir? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)

- ( ) Sabah ( ) Öğleden sonra ( ) Akşam
 ( ) Öğle ( ) Akşamüstü ( ) Diğer

10- Bu alana daha çok hangi aylarda gelmeyi tercih ediyorsunuz? (Önem sırasına göre ilk üç seçeneği 1'den 3'e kadar numaralandırarak işaretleyiniz)

- ( ) Ocak-Şubat ( ) Haziran ( ) Eylül
 ( ) Mart-Nisan ( ) Temmuz ( ) Ekim
 ( ) Mayıs ( ) Ağustos ( ) Kasım-Aralık

11- Park alanına ne şekilde ulaşıyorsunuz? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)

- ( ) Yaya ( ) Özel oto ( ) Motosiklet

12- Çocuğunuz parka en çok kiminle gider? (Tek bir seçenek işaretleyiniz)

- ( ) Yalnız ( ) Anne-baba ( ) Nine-dede
 ( ) Arkadaşıyla ( ) Bakıcısıyla ( ) Diğer

13- Parkta çocuğunuz oyun alanında oynarken siz zamanınızı nasıl değerlendirirsiniz? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- ( ) Yürüyüş ve koşu yapmak ( ) Çay bahçesinde oturmak
 ( ) Arkadaşlarımla sohbet etmek ( ) Kitap-dergi okumak
 ( ) Köpek gezdirmek ( ) Diğer
 ( ) Parkın spor alanında egzersiz yapmak

BÖLÜM 3 (Park Yeterliliği- Donanımı ve Yeterliliği)

14- Yaşadığımız semtte sizin bildiğiniz kaç tane park var?

1-.....

3-.....

2-.....

4-.....

Ek 2'nin devamı

15- Evinize en yakın parkın ismi nedir?

.....

16- Hangi parka daha sık gidersiniz? (Tek bir park ismi yazınız)

.....

17- Bu parkı seçme nedeniniz nedir? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- ( ) Yeterli sayıda oturma ve dinlenme alanı bulunması
- ( ) Yaşadığınız yere yakın olması
- ( ) Parkın bakımlı olması
- ( ) Parkın güvenli olması
- ( ) Parkın içinde spor alanının olması
- ( ) Park içinde yürüyüş yollarının bulunması
- ( ) Park içinde gölge oluşturan büyük ağaçların olması
- ( ) Park içinde tuvalet bulunması
- ( ) Park içinde çay bahçesi ve büfe gibi işletmelerin olması
- ( ) Parkın sessiz ve sakin olması
- ( ) Parkta çocukların farklı yaş gruplarına göre donanımların olması
- ( ) Diğer

18- En sık kullandığınız çocuk parkını göz önüne alarak aşağıdaki cümleleri yanıtlayınız.

	Evet	Kısmen	Hayır
1- Çocuk oyun alanını yeterince güvenli buluyorum.	( )	( )	( )
2- Çocuk oyun alanı içinde oturma-dinlenme alanları yeterlidir.	( )	( )	( )
3- Çocuk oyun alanı uzak olduğu için gidemiyorum.	( )	( )	( )

Ek 2'nin devamı

- 4- Çocuk oyun alanı bitkisel elemanlar açısından oldukça zengindir. ( ) ( ) ( )
- 5- Çocuk oyun alanının çevresinde yoğun trafiğin olması beni rahatsız ediyor. ( ) ( ) ( )
- 6- Çocuk oyun alanında gölge veren elemanlar (pergola, çardak, ağaçlar vb.) yeterlidir. ( ) ( ) ( )
- 7- Çocuk oyun alanında aydınlatmalar yeterlidir. ( ) ( ) ( )
- 8- Çocuk oyun alanında çöp kutuları yeterlidir. ( ) ( ) ( )
- 9- Çocuk oyun alanı mahallemde bulunduğu için kendimi güvende hissediyorum. ( ) ( ) ( )
- 10- Çocuk oyun alanını çocuğumun arkadaşlarının kullandığı yer olmasıyla tercih ediyorum. ( ) ( ) ( )
- 11- Çocuk oyun alanını evime yakınlığı nedeniyle seviyorum ve diğer semtlerdeki çocuk oyun alanlarında kendimi huzursuz hissediyorum. ( ) ( ) ( )
- 12- Çocuk oyun alanı çevresinde rahatsız edici bir biçimde gürültü ve hava kirliliği, koku vb. olumsuz çevre şartları olduğu için gitmiyorum. ( ) ( ) ( )
- 13- Çocuk oyun alanı çocuğumun arkadaş edinmesi ve sosyalleşmesi açısından çok uygun bir alandır. ( ) ( ) ( )
- 14- Çocuk oyun alanı çok az insan tarafından kullanıldığı için gitmek istemiyorum. ( ) ( ) ( )
- 15- Çocuk oyun alanı kalabalık olduğu için gidiyorum. ( ) ( ) ( )
- 16- Çocuk oyun alanının akşam saatlerinde kullanımı güvenlidir. ( ) ( ) ( )
- 17- Çocuk oyun alanını günün belli saatlerinde özellikle çocuklu bayanların kullanması güvenli değildir. ( ) ( ) ( )
- 18- Çocuk oyun alanında güvenlik görevlisi bulunmaktadır. ( ) ( ) ( )
- 19- Çocuk oyun alanında yeterli çocuk oyun aletleri vardır. ( ) ( ) ( )
- 20- Çocuk oyun alanı yeterince kadar büyük değildir. ( ) ( ) ( )

Ek 2'nin devamı

- 21-** Çocukların herhangi bir kaza anında en yakın sağlık birimine ulaşması oldukça zordur. ( ) ( ) ( )
- 22-** Çocuk oyun aletleri bakımsız olup tehlike arz etmektedir. ( ) ( ) ( )
- 23-** Çocuk oyun alanının çevresinde güvenliği sağlayacak bir biçimde sınır elemanı vardır. ( ) ( ) ( )
- 24-** Çocuk oyun alanının girişi yeterince açık ve belirgindir. ( ) ( ) ( )
- 25-** Çocuk oyun alanında kullanılan oyun aletlerinin malzemesi çocuk güvenliği açısından uygundur. ( ) ( ) ( )
- 26-** Çocuk oyun alanında kullanılan yer kaplama malzemesi uygundur. ( ) ( ) ( )
- 27-** Çocuk oyun alanında ve çevresinde yeşil alan yeterlidir. ( ) ( ) ( )
- 28-** Çocuk oyun alanı çevresinde arabasıyla gelenler için otopark alanı bulunmaktadır. ( ) ( ) ( )
- 29-** Çocuk oyun alanı çevresinde bisiklet parkı bulunmaktadır. ( ) ( ) ( )
- 30-** Çocuk oyun alanı içinde ve çevresinde bisiklet yolu vardır. ( ) ( ) ( )
- 31-** Çocuk oyun alanında büfe ve çay bahçesi gibi olanaklar vardır. ( ) ( ) ( )
- 32-** Çocuk oyun alanı ve çevresi farklı etkinlikler (kermes, piknik, gösteri vb.) için uygundur. ( ) ( ) ( )

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Samsun'un Terme ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Terme'de tamamladı. 1995 yılında K.T.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde lisans öğrenimine başladı ve bölüm 4. sını olarak mezun oldu. 1999 yılında K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrenimine başladı.

Evli ve iki çocuk annesi olan BALLIOĞLU, iyi derecede İngilizce bilmektedir.